

Møte tirsdag den 8. desember 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 27):

1. Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i lov om statens tjenestemenn m.m. og lov om Statens pensjonskasse mv. (utfasing av statens ventelønnsordning og vartpengeordninga) (Innst. 89 L (2015–2016), jf. Prop. 2 L (2015–2016))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i statsborgerloven (krav om norskkunnska- per og bestått prøve i samfunnskunnskap) (Innst. 97 L (2015–2016), jf. Prop. 144 L (2014–2015))
3. Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven (som følge av endrede strafferammer i straffeloven 2005 m.m.) (Innst. 73 L (2015–2016), jf. Prop. 145 L (2014–2015))
4. Innstilling fra næringskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Tove Karoline Knut- sen, Martin Henriksen, Helga Pedersen og Tor Arne Bell Ljunggren om å sikre Veterinærinstituttets avde- linger innen grønn sektor og havbruk i Nord-Norge (Innst. 110 S (2015–2016), jf. Dokument 8:132 S (2014–2015))
5. Innstilling fra næringskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Janne Sjelmo Nordås og Trygve Slagsvold Vedum om å hal- vere matkastingen i Norge (Innst. 60 S (2015–2016), jf. Dokument 8:144 S (2014–2015))
6. Innstilling fra næringskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om av- vikling av pelsdyrnæringen (Innst. 57 S (2015–2016), jf. Dokument 8:27 S (2014–2015))
7. Innstilling fra næringskomiteen om nasjonal jordvern- strategi (Innst. 56 S (2015–2016), jf. Prop. 127 S (2014–2015))
8. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Aust- Agder fylke, Lene *Langemyr*, har tatt sete.

Representanten Une Aina Bastholm vil fremsette et representantforslag.

Une Aina Bastholm (MDG) [10:00:31]: Jeg vil på vegne av meg selv fremme representantforslag om utfasing av petroleumssubsidier.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes vil fremsette et representantforslag.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:00:54]: På vegner av meg sjølv ønskjer eg å fremje eit representantforslag om endring av Stortingets forretningsorden for å sikre openheit om representantanes økonomiske interesser.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på regle- mentsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:16]

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i lov om statens tjenestemenn m.m. og lov om Statens pensjonskasse mv. (utfasing av statens ventelønns- ordning og vartpengeordninga) (Innst. 89 L (2015–2016), jf. Prop. 2 L (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvalt- ningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir be- grenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra med- lemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

André N. Skjelstad (V) [10:02:07] (ordfører for saken): I proposisjonen legger Kommunal- og modernise- ringsdepartementet, i samarbeid med Arbeids- og sosial- departementet, fram forslag til endringer i lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. og lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse. Forslaget innebærer en utfasing av statens ventelønnsordning, som er hjem- let i tjenestemannsloven, og vartpengeordningen, som er hjemlet i lov om Statens pensjonskasse. Dette fører til at arbeidstakere i framtiden ikke vil ha rett til disse ytelse- ne, men i stedet vil bli vist til den alminnelige dagpenge- ordningen. Samtidig foreslås det i proposisjonen en over- gangsordning, slik at de som får ventelønn og vartpenger når lovene blir endret, ikke blir rammet av opphevingen. Proposisjonen fremmer også forslag om endringer i en- kelte andre lover og oppheving av enkelte forskrifter, som følge av utfasingen av ventelønnsordningen og vartpenge- ordningen.

Regler om ventelønn er en gammel ordning, som fantes allerede i den første tjenestemannsloven av 1918. Ordning- en var ment å være en økonomisk inntektssikring for tje- nestemenn som ble oppsagt på grunn av at arbeidet hadde blitt borte. Vedkommende må ha vært fast tilsatt i mer enn to år, eller midlertidig ansatt i mer enn fire år, for å kunne få ventelønn.

Vartpenger er hjemlet i lov om Statens pensjonskas- se § 23 fjerde ledd. Det er bare medlemmer som ikke er omfattet av tjenestemannsloven, som kan få vartpenger, og de blir innvilget for høyst tre år om gangen. Medlem- mer av Statens pensjonskasse som er omfattet av tjeneste- mannensloven, er omfattet av regelverket om ventelønn. En vesentlig forskjell på ventelønn og vartpenger er at tje- nestemenn som blir oppsagt med rett til ventelønn, på nærmere vilkår fremdeles har fortrinnsrett til statlige still- linger. Flere virksomheter med medlemskap i Statens pen-

sjonskasse har søkt og fått fritak for vartpengeordningen.

Komiteen peker på at ordningene ble etablert på et tidspunkt der velferdslovgivningen var mindre utviklet og arbeidslivet mindre organisert enn det vi har i dag.

Dagpengeordningen skal etter folketrygdloven kapittel 4 gi delvis kompensasjon i en avgrenset periode for bortfall av arbeidsinntekt ved arbeidsløshet. Samtidig er ordningen utformet slik at den skal motivere til aktiv jobbsøking, og støtter opp under den aktive arbeidsmarkedspolitikken ved bl.a. å kreve at den arbeidsledige er reell arbeidssøker og disponibel for arbeidsmarkedet.

For at dagpengeordningen skal motivere til aktiv jobbsøking, legger man til grunn at stønadsnivået må være lavere enn den bortfalte inntekten, at stønadstiden er avgrenset, og at stønaden blir stoppet dersom den ledige vegrer seg mot å ta tilbud om arbeid eller arbeidsmarkedstiltak e.l.

Flertallet i komiteen, bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at utfordringen med ventelønn og vartpenger har vært at eldre arbeidstakere har måttet vike i større grad enn om ventelønnsordningen ikke hadde vært tilgjengelig for de aktuelle statlige virksomhetene. Det har ofte ikke vært mulig å tilbakeføre personer til arbeid i så stor grad som ønskelig. Særlig gjelder dette eldre arbeidstakere. Derfor mener flertallet at forslaget om å oppheve de to ordningene vil styrke arbeidslinjen og motvirke utstøting fra arbeidslivet. Det vil også forenkle forvaltningen av stønadene til disse personene.

Flertallet viser til at forslaget også vil erstatte de to ordningene med den ordinære dagpengeordningen som gjelder alle andre arbeidstakere.

Flertallet viser også til at det i forslaget blir vist til at en utfasing av ventelønns- og vartpengeordningene vil redusere forskjellen mellom statlig sektor og andre sektorer i arbeidslivet. Vi mener også samfunnet vil tjene på at kompetanseflyten mellom de forskjellige sektorene øker og blir smidigere, som følge av at det blir flere personer som skifter arbeid på tvers av sektorene.

Komiteen står samlet om å mene at den som har rett til ventelønn eller vartpenger når loven trer i kraft, fortsatt vil ha retten til ventelønn eller vartpenger etter de reglene som gjelder ved endringen i lov av 4. mars 1983 om statens tjenestemenn m.m. § 13 og endringen i lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 23.

Flertallet, bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, legger vesentlig vekt på at utfasingen av ordningene ikke skal føre til negative konsekvenser for dem som i dag har rett til disse ytelsene.

Flertallet peker også på at en utfasing av ventelønnsordningen på kort sikt vil ha relativt liten økonomisk virkning. På litt lengre sikt kommer utgiftene til ventelønn og refusjonen av disse utgiftene for statlige virksomheter til å falle bort.

Videre viser flertallet til forslag som peker på at utgiftene til dagpenger kommer til å øke noe, men at dagpenger utgjør et noe lavere beløp og varer kortere.

Flertallet peker også på at utfasingen av vartpengeordningen kommer til å ha liten økonomisk virkning.

Stein Erik Lauvås (A) [10:06:50]: Ventelønn har vært et viktig verktøy ved omstillinger i staten, og det har også vært et godt verktøy for eldre arbeidstakere. Flertallet mener i innstillingen at en fjerning av ventelønn og vartpenger skal føre til bedre muligheter for dem som blir sagt opp i statlig virksomhet. En fjerning av ordningen vil gjøre det lettere for disse å få seg ny jobb, ifølge flertallet. Dette er påstander som i høyeste grad kan diskuteres – man kan like gjerne hevde at ordningen med ventelønn har bidratt til å holde folk i arbeidslivet. Et argument er at ordningen med ventelønn også skal dekkes over virksomhetens eget budsjett, og dermed vil arbeidsgiver ha et veldig bra incitament til å vurdere om en ansatt kan brukes videre i en ny organisasjon, framfor at vedkommende blir sagt opp og virksomheten får en langvarig økonomisk forpliktelse. Det er arbeidslinjen.

Det flertallet i denne innstillingen oppnår, er bl.a. å svekke den enkelte overtalliges rettigheter, og at utgifter ved eventuell nedbemanning og oppsigelser flyttes fra den enkelte statlige virksomheten og over på det ordinære trygdebudsjettet.

Det argumenteres også fra flertallets side med at man ser nødvendigheten av en harmonisering med staten og de øvrige sektorene i arbeidslivet. Da har flertallet ikke tatt med ordningen i øvrig sektor, altså privat sektor, hvor f.eks. gavepensjon og førtidspensjon brukes som middel ved omstilling og nedbemanning. Det underliggende her er at man plukker fra hverandre tjenestemannsloven stykkevis og delt.

I en annen sak her i salen for noen dager siden var det et sterkt flertall som mente at man ikke burde endre kommuneloven på en slik oppstykket måte, og da ble det argumentert godt for, fra regjeringspartiene og samarbeidspartiene til regjeringen, at man burde vente på utvalget som vurderer kommuneloven, slik at man kunne se ting i sin helhet. Det ble også vedtatt. Nå er ikke det argumentet viktig lenger for flertallet, og det kan jo komme av at man her ser muligheten for å plukke vekk det som oppfattes som viktige rettigheter sett fra arbeidstakers side. Det er nedsatt et tjenestemannslovutvalg som skal se på helheten i tjenestemannsloven, og det kan ikke være særlig mye tvil om at det hadde vært naturlig å vente på det utvalgets rapport før man gikk inn og plukket fra hverandre deler av lovens innhold, slik flertallet nå ønsker å gjøre.

Det prinsippet regjeringspartiene og støttepartiene hadde overfor endringer i kommuneloven, gjelder altså plutselig ikke lenger. Grunnen til det er dårlig skjult, flertallet vil som sagt plukke vekk arbeidstakernes opparbeidede rettigheter i arbeidslivet bit for bit. Det er nok å se til hvordan man også her har behandlet arbeidsmiljøloven tidligere. Jeg synes at flertallet i denne saken kunne ha vært ærlige nok til å innrømme at det er det som er det viktigste for dem.

Arbeidstakerorganisasjonene reagerer på denne måten å håndtere endringer på i tjenestemannsloven. De viser også til utredningsarbeidet og mener man må se saken i sin helhet. Det hadde vært en klokere tilnærming, men arbeidstakerne og deres organisasjoner blir heller ikke i denne saken hørt av regjeringen og flertallet på Stortinget.

get. Hadde regjeringspartiene og samarbeidspartiene hatt ønske om det, hadde de blitt med på det forslaget som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet står bak i denne saken. Da hadde man også fulgt linjen om å se ting i sin helhet, slik som flertallet gjorde for noen dager siden da vi behandlet forslaget om endringer i kommuneloven.

Sakene er ulike, prinsippet er likt, men i denne saken teller altså ikke det for flertallet.

Jeg tar opp forslaget fra mindretallet, og kan også da varsle at vi vil stemme for det og stemme mot innstillingen.

Presidenten: Representanten Stein Erik Lauvås har tatt opp det forslaget han refererte til.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [10:11:23]: Ventelønn har vært et viktig personalpolitisk virkemiddel ved omstilling i statlig sektor. Det har også vært et verktøy ved fristilling i statlige organer og ved overføring av oppgaver. Ventelønnsordningen og vartpengeordningen er gode verktøy i statlige virksomheter og har vært en stor fordel for eldre arbeidstakere. Men ventelønna er en ordning i tjenestemannsloven som også må finne seg i revisjon, og ordninger og rettigheter må vurderes og oppgraderes i tråd med utviklingen i arbeidsmarkedet. Men det er vanskelig å tro at f.eks. eldre arbeidstakere kan bli godt ivaretatt på en annen måte enn gjennom et sterkt avtaleverk.

Bortfall av ventelønnsordningen og vartpengeordningen får konsekvenser for pensjonsopptjening og framtidige pensjonsytelser. Derfor har Kristelig Folkeparti forståelse for de argumentene som er kommet fram for å endre tjenestemannsloven. Jeg må likevel få si til Stortinget i dag at Kristelig Folkeparti støtter lovforslaget. Men ved en inkurie står det feil i innstillingen – uten å gå nærmere inn på det – og dermed vil vi i dag foreløpig støtte mindretallsforslaget om at Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak etter at tjenestemannslovutvalget har levert sin rapport.

Dermed kan vi få arbeidsvilkårene behandlet på en mer helhetlig måte. Vi mener at det vil sikre bedre medvirkning og deltakelse, og en kan få alle sider grundig vurdert. Det foreløpige standpunkt vil bli at vi støtter mindretallsforslaget i dag. Det skyldes en inkurie – at det ikke er kommet fram i saksbehandlingen.

Statsråd Jan Tore Sanner [10:13:39]: Kommunal- og moderniseringsdepartementet, i samarbeid med Arbeids- og sosialdepartementet, har i proposisjonen lagt frem forslag til endringer i tjenestemannsloven og lov om Statens pensjonskasse. Forslaget innebærer en utfasing av statens ventelønnsordning og vartpengeordningen. Det betyr at arbeidstakere likestilles og vil i fremtiden ha de samme rettigheter til den alminnelige dagpengeordningen.

Samtidig har vi foreslått en overgangsordning, slik at de som får ventelønn og vartpenger når lovene blir endret, ikke blir berørt av opphevelsen. Rettighetene til disse personene blir således ivaretatt fullt ut når dagens ordninger «lukkes» for nye.

Den «eksterne» fortrinnsretten til ny stilling i staten blir av kortere varighet enn nå. Den vil likevel være

mer omfattende enn fortrinnsrett etter arbeidsmiljøloven, da fortrinnsretten etter tjenestemannsloven gjelder ledige stillinger i hele statsforvaltningen, ikke bare i samme virksomhet.

Ventelønnsordningen har hatt negative konsekvenser for enkelte arbeidstakere – særlig eldre arbeidstakere. Disse har det vist seg vanskelig å føre tilbake til arbeidslivet. Ventelønnen har dermed ofte fungert som en førtidspensjon. Dette er godt dokumentert gjennom ulike rapporter fra Telemarksforskning, Econ og Aetat.

På noen områder kan det nok være formålstjenlig å ha forskjellige ordninger i offentlig og privat sektor, men for meg er det viktig å ha en felles ordning i arbeidslivet på dette området. Staten og virksomhetene ellers som har medlemskap i Statens pensjonskasse, bør ikke være i en særstilling på dette området. Dagpenger er, og skal være, den sentrale ytelse ved arbeidsledighet.

Det er også svært viktig at vi følger opp IA-avtalen og arbeidet med å inkludere så mange som mulig i arbeidslivet, noe som naturligvis også omfatter dem som har mistet sitt arbeid som følge av nedbemanning og omorganisering. Ventelønn har vist seg som lite effektiv i slike sammenhenger og kan tvert imot føre til utstøting fra arbeidslivet. Dette har ført til at man har søkt å unngå overgang til ventelønn, og i stedet har forsøkt å tilby sluttpakker o.l. Det er nevnt i sakens innstilling at man heller burde komme tilbake til Stortinget med dette forslaget etter at tjenestemannslovutvalget har levert sin rapport, slik at statsansattes arbeidsvilkår kan behandles på en helhetlig måte. Jeg mener at dette er unødvendig tatt i betraktning at forslaget er godt dokumentert og tilstrekkelig utredet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [10:16:31]: Til det siste statsråden sa: Det er vel det som er oppe til diskusjon, hvorvidt dette er godt nok utredet. Men på regjeringens sider ligger det en pressemelding, der det bl.a. står:

«Regjeringen har oppnevnt et utvalg som skal vurdere modernisering av tjenestemannsloven. (...) Utvalget skal vurdere om tjenestemannsloven understøtter og legger til rette for god arbeidslivs- og personalpolitikk».

Så spørsmålet er ganske enkelt: Hvorfor mener statsråden at det ikke er noen vits i å vurdere dette utvalgets arbeid på ordentlig måte før man foreslår disse stykkevise endringene i tjenestemannsloven?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:17:09]: Begrunnelsen for det er at ventelønnsordningen etter vår oppfatning er tilstrekkelig vurdert og utredet. Vi har rapporter fra Telemarksforskning, fra Aetat og ECON som viser at ventelønnsordningen har hatt negative konsekvenser. Så ser jeg at den også kan ha fungert ved omstillinger, men det er slik at arbeidsledigheten blant dem som har vært på ventelønn, har vært høyere enn blant dem som har vært på andre ordninger. Så vi mener at denne delen er tilstrekkelig utredet.

Så er det riktig at vi også har satt i gang et arbeid med

en modernisering av tjenestemannsloven. Vårt mål er å få til en modernisering med moderate endringer som kan stå seg over tid, og vi håper på å ha god dialog med partene om denne saken.

Stein Erik Lauvås (A) [10:18:05]: Jeg fikk jo ikke svar på spørsmålet, hvorfor det nå var så viktig å plukke ut akkurat denne biten av tjenestemannsloven. Hvorfor kan man ikke vente til utvalget er ferdig? Det siste som står på hjemmesiden til regjeringen, er at dette utvalget skal levere den 18. desember. Det er ikke veldig lenge til.

Men en annen sak: Jeg går ut fra at statsråden kan bekrefte at enkelte her nå vil kunne tape vesentlig i forhold til pensjonsrettighetene sine. Hva vil statsråden si til dem?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:18:44]: Jeg svarte på det første spørsmålet, begrunnelsen er at ventelønnsordningen er utredet og vurdert flere ganger tidligere. Det er flere utredninger som viser at ventelønnsordningen har hatt negative konsekvenser, og derfor mener vi at den kan vurderes for seg.

Så er det riktig at det vil ha noen konsekvenser for opparbeiding av pensjonsrettigheter. Men vi mener at å likestille arbeidstakere på dette området er et argument for denne omleggingen, slik at vi får en likebehandling av arbeidstakere i offentlig og privat sektor.

Heidi Greni (Sp) [10:19:40]: Nok en gang svekker regjeringen arbeidstakerrettighetene, og et av hovedargumentene for å oppheve ventelønnsordningen er at den virker utstøtende fra arbeidslivet, altså forstår jeg statsråden slik at det er til arbeidstakernes beste at ordningen forsvinner. Det er vel slik at ventelønnsordningen, slik den nå er innrettet, belaster den virksomheten som benytter den. For eksempel må Posten og Jernbaneverket selv budsjettere med kostnadene.

Jeg har to spørsmål i den sammenheng. Er ikke erfaringen at bruken av ventelønn har gått ned etter at virksomhetene som bemanner, selv må dekke ordningen? Det er vel slik at når ventelønnsordningen bortfaller, er det staten som må ta regningen. Det andre spørsmålet er hvordan statsråden tolker det at samtlige arbeidstakerorganisasjoner har gått imot oppheving av ventelønns- og vartpengeordningen. Mener han at de støtter ordninger som virker utstøtende fra arbeidslivet?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:20:36]: Til det siste: Det er vel slik at Akademikerne ikke har slått seg sammen med de andre arbeidstakerorganisasjonene og gått imot forslaget, og Akademikerne er også en arbeidstakerorganisasjon.

Når det gjelder det første spørsmålet, er det slik at 86 pst. av dem som i dag er på ventelønn, er over 60 år. Det er også dokumentert i de tidligere rapportene at ventelønnsordningen kan virke utstøtende, og det er bakgrunnen for at mange statlige etater heller benytter andre ordninger enn ventelønn fordi man ser at ventelønn i stor grad fungerer som en førtidspensjonsordning istedenfor å hjelpe arbeidstakerne tilbake til ordinært arbeid. Jeg mener at det bør

være en felles interesse for alle at vi har en mer aktiv politikk for å hjelpe personer tilbake til arbeidslivet istedenfor ordninger som kan virke utstøtende.

Karin Andersen (SV) [10:21:48]: Hvis regjeringen og statsråden er redd for utstøting av eldre arbeidstakere som staten ikke lenger har behov for sjøl, hadde jeg forventet at staten hadde hatt en seniorpolitikk som kunne ha anvist hvordan disse eldre arbeidstakerne faktisk skal kunne komme tilbake til arbeidslivet, og at staten hadde tatt et større ansvar for det. Dessverre er det slik at mange av de omstillingsprosessene som staten sjøl setter i gang, har som direkte målsetting å bytte ut eldre arbeidstakere som ikke har oppdatert kompetanse, med yngre arbeidstakere som har det. Det betyr at man har en veldig sterk utstøtingsmekanisme i de omstillingsprosessene som pågår. Hva vil statsråden gjøre for å sikre at staten, når man nå fjerner denne ordningen, kan bidra, som arbeidsgiver, til faktisk å gi sysselsetting til eldre arbeidstakere, og også oppdatering av kunnskap, slik at man ikke blir utstøtt i slike prosesser?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:22:56]: Det mener jeg er et veldig godt og konstruktivt forslag. Jeg er opptatt av at staten skal være både en moderne og attraktiv arbeidsgiver. Staten skal både rekruttere, beholde og også utvikle arbeidstakere. Derfor har jeg tatt initiativ til at staten skal utvikle en ny og forbedret arbeidsgiverpolitikk. Det handler også om at staten skal speile samfunnet på en bedre måte, være bedre på inkluderende arbeidsliv også knyttet til å beholde eldre arbeidstakere, og at man skal legge enda større vekt på kompetansebygging blant sine ansatte. Det er slik at staten har om lag 60 pst. med høyere utdanning. Det er viktig at staten er god på kompetansebygging, slik at vi både rekrutterer og også utvikler og beholder gode arbeidstakere. Så et viktig element i den nye arbeidsgiverpolitikken som nå er ute på høring, er at staten skal ha en mer inkluderende arbeidsgiverpolitikk.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:24:06]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i statsborgerloven (krav om norskkunnskaper og bestått prøve i samfunnskunnskap) (Innst. 97 L (2015–2016), jf. Prop. 144 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Presidenten: Stine Renate Håheim får ordet på vegne av sakens ordfører, som er Eirin Sund.

Stine Renate Håheim (A) [10:24:46]: I saken vi har til behandling i dag, foreslår regjeringen at det innføres krav om norskkunnskaper og bestått prøve i samfunnskunnskap for å få statsborgerskap. Det foreslås også å utvide personkretsen til å gjelde dem mellom 18 og 67 år. Alle partier med unntak av SV støtter regjeringens forslag, så jeg regner med at SV redegjør for sitt syn etterpå.

Språk er nøkkelen til integrering, og flertallet i komiteen støtter regjeringens forslag om at det innføres krav om norskkunnskaper. Det forslaget vil nok føre til at flere deltar i norskopplæringen – det er bra. Det vil nok også føre til at det blir økte krav til kommunene og behov for mer fleksible opplæringstilbud. Mange kommuner er gode på det i dag, men departementet skriver bl.a. i proposisjonen at det ikke er alle kommuner «som gir tilbud om opplæring av god nok kvalitet.»

IMDi skriver også i sitt høringsinnspill at man med dette kravet risikerer å få en større gruppe mennesker som lever og bor i Norge i en livsalder uten å få fulle borgerrettigheter, og at kvinner med svak skolebakgrunn er spesielt utsatt for å rammes av kravet.

Når kravene skjerpes, og det er det enighet om, er det avgjørende at opplæringstilbudet favner alle og er tilpasset folk med ulike forutsetninger. Det har også flertallet i komiteen beskrevet i en merknad:

«Flertallet viser også til at flere høringsinstanser er opptatt av rettssikkerhet ved at alle sikres et like godt tilbud om opplæring for å kunne oppfølge de nye kravene.»

Det står videre at et annet flertall «slutter seg til disse bekymringene og ber om at erfaringene med endringene følges nøye.»

Ordningen med opplæring i norsk og samfunnskunnskap skal jo evalueres, og da vil vi helt sikkert få nyttig kunnskap om hvordan opplæringen kan styrkes. Flertallet, alle partier med unntak av SV, støtter også regjeringens forslag om at den obligatoriske prøven i samfunnskunnskap må bestås for å få statsborgerskap.

Så har også her flere høringsinstanser påpekt at samfunnsfagsprøvens reelle språkkrav er høyere enn det som er tilfellet i norsktesten. Det byr på noen utfordringer, og alle partier, med unntak av SV, som ikke støtter lovendringene, har fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre en utforming av prøven i samfunnskunnskap som korresponderer med A2-nivå i norsk.»

Det er det nivået som ligger i norskprøven.

Det samme flertallet påpeker også at det må være mulighet til å avlegge prøven muntlig.

Et annet flertall i komiteen – Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre – mener at fram til en ny test i samfunnskunnskap er klar, må det foreligge særlige vilkår for å kunne avlegge samfunnskunnskapstesten på annet språk enn norsk.

Da har jeg etter beste evne redegjort for komiteens innstilling.

La meg bare avslutte med et par betraktninger på vegne av Arbeiderpartiet. Det er bred enighet i denne sal om at norsk er nøkkelen til integrering, og det er bred enighet om at vi skal stille krav. Men i Arbeiderpartiet tror vi ikke at integrering får vi best til ved bare å stille krav. Tydelige krav må følges av en raus integreringspolitikk. For oss er arbeiderbevegelsens gamle parole – Gjør din plikt, krev din rett – også gjeldende her. Når regjeringen kutter i norskopplæring på mottakene, svekker det muligheten til å lære seg norsk, og det svekker integreringen. I en tid hvor opp imot 80 pst. av dem som sitter på mottak, skal bli i Norge, er det lurt å starte integreringen fra dag 1. Og i en tid hvor de som skal bli i Norge, kommer til å sitte enda lenger på mottak enn de gjør i dag, så er det klokt å starte norskopplæring, og god norskopplæring, fra dag 1.

Vårt syn er at dette er en god sak, men regjeringens forslag om å kutte i norskopplæring er uklokt og smålig, og vi er egentlig mest overrasket over at det forslaget har fått støtte fra Venstre og Kristelig Folkeparti.

Mudassar Kapur (H) [10:29:30]: Jeg trodde saksordføreren ville gi seg ved å gi en forklaring på hvordan det brede flertallet stiller seg bak innstillingen, men så kom det noen punkter på slutten likevel. Jeg synes det er litt spesielt når representanten Håheim representerer et parti som satt i regjering i åtte år og hadde mange gode muligheter til å gjøre mange grep med integreringspolitikken, og de har det siste halvåret igjen prøvd å slå seg opp på å kritisere andres politikk i mangel på sin egen. Men la det nå ligge.

Det har lenge vært en bred enighet om at dersom man skal bli norsk statsborger, bør det forventes noe mer enn bare botid av den enkelte borger. Det handler om at vi som samfunn skal kunne forvente at den enkelte behersker et minimum av norsk muntlig og grunnleggende kunnskaper om det samfunnet man lever i og skal bli en større del av ved å bli statsborger. Ikke minst handler det også om å inneha kunnskap om sine rettigheter og ikke minst sine plikter som borger av Norge.

Å opparbeide seg kunnskap innen de feltene jeg nettopp var innom, vil ikke bare bidra til at man består testen. Dette handler ikke bare om å pugge til testen. Det handler om at det å tilegne seg denne typen kunnskap også starter en viktig integreringsprosess, som ender opp med at man ikke bare består testen, men også at man blir en del av samfunnet underveis, for alt man lærer underveis, vil være verdiskapende for ens egen framtid.

Dette handler som sagt om integrering. Språk er en nøkkel. Det er en nøkkel som åpner mange dører i samfunnet. Det gjør det enklere å komme inn i arbeidslivet. Det gjør det enklere å bli kjent med naboen og å delta i den lokale frivilligheten, og for veldig mange foreldre – det vil jeg understreke – handler språkkunnskap om aktivt å kunne delta i utdanningsløpet til sine egne barn. Det er veldig avgjørende for at vi ikke skal få drop-out i skolen, spesielt blant barn med minoritetsbakgrunn.

Ganske mange oppegående og ressurssterke kvinner – dette gjelder spesielt kvinner – blir ofte sittende låst fast,

ikke bokstavelig ment, i sin lukkede verden fordi de ikke kan språket. Mange av disse kvinnene har masse energi, de har god allmennkunnskap, de har noe å bidra med, men de blir likevel sittende låst fast fordi de ikke kan språket. Så dette er egentlig en debatt langs veldig mange andre dimensjoner enn bare å bestå en prøve.

Det er alltid noen som er bekymret for at prøven skal bli for vanskelig, eller at det skal bli en hindring. Det er feil. Her legges det opp til en ganske gjennomførbar prosess, og både norsktesten og samfunnskunnskapstesten kan tas flere ganger. Videre er det lagt inn unntaksbestemmelser som gjør at dersom man f.eks. ikke kan lese og skrive, kan man ta samfunnskunnskapstesten muntlig.

Men jeg vil på et generelt grunnlag si at det skulle bare mangle at man etter sju år i Norge ikke har tilegnet seg basiskunnskaper på dette nivået. Det mener jeg er en ambisjon vi som stat og som politikere bør ha på vegne av våre nye landsmenn, og det er en ambisjon jeg også tror våre nye landsmenn selv har.

Jeg vil med dette avslutte ved å vise til saksordførers forklaring om selve saken. Det er et bredt flertall som stiller seg bak dette, og jeg ser fram til å få høre SVs forklaring på hvorfor de – kanskje i tillegg til Miljøpartiet De Grønne, det får vi se senere – igjen er det eneste partiet på Stortinget som velger å stå utenfor denne typen integreringstiltak.

Mazyar Keshvari (FrP) [10:34:11]: Dette er en gledens dag. For oss i Fremskrittspartiet har det lenge vært viktig å stille krav til mennesker, og det har vært viktig at personer som får norsk statsborgerskap, snakker tilfredsstillende norsk og har et minimum av kunnskaper om det samfunnet de skal bli borgere av.

Ikke å stille krav til mennesker, er en misforstått form for integrering, men det er også ganske nedlatende å si til en gruppe mennesker i et samfunn at på grunn av deres etniske opprinnelse og deres bakgrunn har vi ikke de samme kravene til dem som borgere som vi har til alle andre borgere i et samfunn. Vi i Fremskrittspartiet har store forventninger og stiller høye krav til alle borgere uansett hvor de kommer fra, og da er det å kunne språket som vi snakker i nasjonen vår, og å ha et minimum av kunnskaper om det samfunnet vi bor, en selvfølge for å kunne kalle seg norsk statsborger.

Når representanten fra Arbeiderpartiet, som også er saksordfører, nevnte at det også er viktig med gode integreringstiltak, er vi helt enig i det, men poenget er at tiår med erfaring på dette feltet viser at gode tilbud og milliarder av kroner brukt på frivillige organisasjoner osv. ikke har vært nok. Hvis det ikke er klare krav som dette om at man må beherske norsk for å bli norsk statsborger, og at man må kunne noen grunnleggende ting om det norske samfunnet – og testen må selvfølgelig besvares på norsk – kommer man ingen vei. Det viser all objektiv empiri og data vi har på dette feltet. Dette er ikke noe som går seg til, og det er ikke bare tilbud alene som kan hjelpe til med dette.

Vi mener også at det er veldig positivt at lovendringen skal gjelde alle, ikke kun dem som får lovlig opphold etter at loven er vedtatt. Alle som søker om norsk statsborgerskap, vil bli underlagt de nye reglene. At Norge stiller krav

til personer som ønsker å bli en del av det norske samfunnet, er en selvfølge. Vi mener det er en stor undervurdering – spesielt av innvandrerkvinner – i debatten rundt denne saken.

Som hovedregel kan man søke om norsk statsborgerskap etter å ha vært i landet og hatt lovlig opphold i sju år, og ikke å skulle kunne tilegne seg et minimum av kunnskapsgrunnlag, som f.eks. at Norge er et demokrati, hva slags styringssett vi har osv., etter så lang tid, mener vi er en sterk undervurdering av mennesker.

Dernest har det vært en del kritikk om det å skulle kunne besvare samfunnskunnskapsspørsmålene på norsk. Vi mener det er en like stor selvfølge. Skal man være norsk borger og kunne kalle seg en norsk statsborger når man oppått har hatt 600 timer med kurs om de tingene som man blir spurt om, er det en selvfølge at man kan svare på de spørsmålene på norsk. Vi mener at man ved å stille den typen krav motiverer mennesker ekstraordinært, for når man er i en prosess for å få norsk statsborgerskap, har man en motivasjon til å tilegne seg ny kunnskap. Det vil også være en ekstra gulrot for å strekke seg lenger for å komme i havn. Og dersom man ikke klarer å bestå disse testene, er det ikke verre enn at man må ta dem på nytt, og da må man tilegne seg den minstenormen av kunnskaper som er stilt som krav fra samfunnet for å kunne kalle seg norsk statsborger.

Dette er en gledelig dag. Dette er fruktene av Fremskrittspartiets deltagelse i regjering, som vi er veldig stolte av.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [10:38:18]: Gode norskkunnskaper og forståelse for det norske samfunn er viktig for integrering. Kristelig Folkeparti mener at det skal stilles krav til grunnleggende kunnskap i norsk og om norsk samfunnsliv og kultur for å få norsk statsborgerskap, og vi er derfor positive til intensjonen i dette forslaget. Men vi kommer likevel til å stemme imot deler av innstillingen, og det vil jeg redegjøre for.

Som sagt mener Kristelig Folkeparti at det må stilles krav til muntlig norskkunnskap før innvilgelse av statsborgerskap, og vi deler dermed regjeringens intensjon med forslaget om norskkrav, men jeg vil vise til at det allerede innenfor dagens lovverk er mulig å stille krav, og at endringen som er foreslått, dermed ikke er nødvendig, når regjeringen allerede kan innføre det. Kristelig Folkeparti vil derfor vurdere å stemme imot dette.

I proposisjonen foreslår regjeringen å utvide personkretsen til 18–67 år. Kristelig Folkeparti mener dette først og fremst vil ramme grupper som allerede er sårbare, og som kan ha store vanskeligheter med å innfri kravene. Et eksempel på en slik gruppe kan være eldre analfabeter som ikke har hatt mulighet til å gå på skole i sitt hjemland, og som kan ha hatt vanskeligheter med å lære godt norsk.

Men jeg vil samtidig peke på at man må ha bodd sju av de siste ti årene i Norge for å få statsborgerskap, og at det dermed er meget sannsynlig at også denne gruppen har grunnleggende norskkunnskaper på dette tidspunkt. Vi vil likevel stemme imot en utvidelse av personkretsen fordi vi mener dette kan ramme sårbare grupper.

Kunnskap om det norske samfunn og kultur er viktig og skal være et krav til personer som ønsker å bli norske statsborgere. Regjeringen foreslår at denne testen skal gjøres på norsk, og at man bør ta i bruk den obligatoriske prøven etter fullført introduksjonsprogram også i forbindelse med innvilgelse av statsborgerskap. Konsekvensen av dette forslaget er at nivået på språkkunnskap som kreves på samfunnskunnskapstesten, er høyere enn det regjeringen foreslår som krav til norskkunnskap. Dette mener vi kan undergrave norsktesten. I tillegg er det slik at prøven etter introduksjonsprogrammet bygger på et pensum som deltakerne i dette programmet må gjennom.

Det er ikke alle som søker om norsk statsborgerskap som har gjennomgått introduksjonsprogrammet, og de aller fleste som har fullført programmet, gjør det flere år før de tilfredsstillt krav om minst sju års oppholdstid i Norge. En test i samfunnskunnskap må da korrespondere med nivået på norskkravet, og det bør også være mulig for andre enn deltakere på introduksjonsprogrammet å svare på spørsmålene.

Kristelig Folkeparti støtter derfor forslaget fra flertallet i komiteen om at regjeringen må sikre en utforming av prøven i samfunnskunnskap som korresponderer med A2-nivå i norsk, som er kravet regjeringen foreslår til norsk. Dette er helt nødvendig for å unngå en undergraving av kravet til norskerferdigheter. Jeg vil også vektlegge at denne testen skal kunne tas muntlig, og at det i særlige tilfeller skal være mulig å ta testen på et annet språk enn norsk, fram til ny test i samfunnskunnskap er klar. Det er viktig å stille krav, men kravene må være rimelige og tjene formålet.

Til slutt vil jeg komme inn på en sak som Kristelig Folkeparti har i vårt program. Vi mener at en statsborgerseremoni bør bli obligatorisk for alle som får innvilget statsborgerskap, og har fylt 12 år. Det å delta i denne seremonien og avlegge et troskapsløfte er viktig for å vise og stadfeste sin tilknytning til Norge. Jeg skulle ønske at flere partier hadde vurdert den saken. Å delta aktivt i en offentlig seremoni vil kunne føre til økt tilknytning, medansvar og følelse av sterkere tilhørighet til Norge og de verdiene som landet bygger på.

Kristelig Folkeparti fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjøre offentlig statsborgerseremoni obligatorisk for alle over fylte 12 år, som oppfyller vilkårene og får innvilget norsk statsborgerskap.»

Presidenten: Representanten Geir Sigbjørn Toskedal har tatt opp det forslaget han refererte til.

Heidi Greni (Sp) [10:43:06]: Formålet med lovendringene er å sikre at de som blir norske statsborgere, skal beherske et minimum av norsk muntlig og ha grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet, heter det i proposisjonen. Det er et formål vi lett kan slutte oss til. Utfordringen er selvsagt å legge til rette for at formålet kan oppfylles. Det krever sitt både fra den enkelte innvandrer og fra det norske samfunnets side.

Komiteen er generelt sett enig om målet – at de som

søker norsk statsborgerskap, må ha basiskunnskaper i norsk og samfunnskunnskap. Så skiller vi lag på enkelte punkter om hvordan dette skal gjennomføres.

Flertallet, herunder Senterpartiet, slutter seg til forslaget om at også personer mellom 55 og 67 år skal måtte dokumentere gjennomført opplæring for å få norsk statsborgerskap. Personer som søker statsborgerskap, skal ha minst sju års oppholdstid i landet. Jeg tror det vil være en stimulans for mange, særlig godt voksne kvinner, å ha krav på seg til å skaffe seg grunnleggende språkkunnskaper og kunnskap om det norske samfunn. Kommunene gis allerede i dag tilskudd for introduksjonsprogram for denne gruppen, og det er viktig at denne retten benyttes. Det vil lovendringen bidra til, og slik sett også bidra til bedre integrering.

Vi har merket oss at enkelte høringsinstanser påpeker faren for at enkelte i realiteten ikke har mulighet til å oppnå de ferdigheter som det stilles krav om i statsborgerskapsloven. Det er bekymringer jeg også deler, og vi ber om at det blir tatt hensyn til, bl.a. gjennom at konsekvensene av lovendringene følges nøye.

Departementet sier at kravene som stilles, må følges av rimelige unntaksbestemmelser. Dette må gis et innhold som gjør at gode intensjoner med lovendringene ikke resulterer i at mange ekskluderes fra å oppnå statsborgerskap.

En annen problemstilling der det er litt ulike vurderinger i komiteen, er hvilke krav som skal stilles til prøven i samfunnskunnskap. I Senterpartiet mener vi at hovedsaken med samfunnskunnskapprøven må være å dokumentere grunnleggende kunnskap om det norske samfunnet. Det trenger alle som ønsker å bli norske statsborgere. Om prøven avlegges skriftlig eller muntlig, eller om den avlegges på norsk eller på et annet språk, er ikke hovedsaken. Norskkunnskapene testes i norskprøven. Jeg vil understreke at intensjonen med prøven i samfunnskunnskap ikke er å teste deltakernes leseferdigheter eller språkkunnskaper. Flertallet forutsetter derfor at departementet sikrer en utforming av prøven i samfunnskunnskap som ivaretar dette.

Så mener vi, sammen med Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, at det i unntakstilfeller må være mulig å avlegge samfunnskunnskapstesten på et annet språk enn norsk. Departementet gir i proposisjonen signaler om at det er aktuelt å revidere samfunnskunnskapprøven slik at den ikke stiller så strenge krav til språkkunnskaper. Gjennomføring av prøven på et annet språk enn norsk må i alle fall kunne gjøres inntil disse endringene er foretatt.

Kristelig Folkeparti har fremmet et forslag om å gjøre statsborgerskapsseremonien obligatorisk for alle over 12 år. Når vi ikke har gått inn for dette forslaget, er det ikke fordi vi er uenig i målet om at flere skal delta i disse statsborgerskapsseremoniene. Seremonien er imidlertid ikke hovedsaken. Det er ønsket om å bli norsk statsborger og gjennomføringen av kunnskapstestene som åpner for dette, som er hovedsaken. Det må gjerne stimuleres til større deltakelse i statsborgerskapsseremoniene, men det bør skje gjennom positive incitamenter og en god

ramme rundt markeringen, og ikke gjennom vedtak om tvang.

André N. Skjelstad (V) [10:47:25]: Endringen gjelder innføring av krav om at søkere mellom 18 og 67 år skal beherske et minimum av norsk muntlig og ha bestått prøve i samfunnskunnskap og norsk for å ha rett til norsk statsborgerskap. Venstre støtter intensjonene i forslagene, som er å sikre at norske statsborgere behersker et minimum av norsk muntlig, har grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet og kunnskap om egne rettigheter, muligheter og plikter i det norske samfunnet.

Grunnleggende ferdigheter i norsk og innsikt i det norske samfunnet gir større muligheter for en fullverdig deltakelse i samfunnet. Vi mener derfor at krav om grunnleggende muntlige ferdigheter i norsk for innvilgelse av statsborgerskap er viktig av hensyn til både søkeren av statsborgerskap og samfunnet for øvrig. Språk er viktig for å kunne utøve et sosialt liv og gir også den enkelte tilhørighet til Norge.

Med «grunnleggende ferdigheter» menes krav om norskerferdigheter tilsvarende det som kreves for å oppnå karakter A2 ved avlegging av muntlig prøve i norsk i introduksjonsprogrammet. Samtidig som vi stiller krav til norskopplæring, er det viktig å si at en i en annen sammenheng bør se på hvordan norskundervisningen gjennomføres.

Det er min oppfatning at norskopplæringen i dag er for standardisert og i liten grad tar hensyn til de individuelle forholdene. Det er åpenbart at en akademiker som fra før behersker fire–fem ulike språk, har andre forutsetninger for å lære norsk enn en analfabet. Derfor er det behov for en gjennomgang av språkopplæringen for å se muligheter for større mangfold og større fleksibilitet. Vi har tidligere diskutert behovet for aktivisering som en del av introduksjonsprogrammet, og det er ingen tvil om at en kan bli bedre på å kombinere språkopplæring med ulike former for arbeidspraksis.

Å sørge for at flere lærer norsk, handler altså ikke bare om å stille krav, men om å gi et tilpasset tilbud av en kvalitet som gjør at flere kan klare det. Krav til norskkunnskap skal motivere til språkundervisning, ikke utelukke sårbare grupper fra fullverdig deltakelse i samfunnet etter lang botid her. Venstre mener derfor at den foreslåtte utvidelsen av personkretsen til 18–67 år vil kunne ramme såkalte svake grupper. Det er mer krevende å lære språk i godt voksen alder enn når en er ung. Enda vanskeligere er det om man er analfabet. Derfor mener vi det er uheldig med en aldersmessig utvidelse av personkretsen, og vil stemme imot den delen av forslaget. Vi ber derfor om separat votering over forslag til § 8, som innebærer en endring av aldersgrensen fra 55 til 67.

Venstre støtter kravet om å gjennomføre test i samfunnskunnskap. For Venstre er det viktig at en sann test er treffsikker, og at den tester grunnleggende og relevante ferdigheter for en fullverdig deltakelse i det norske samfunnet.

Dagens obligatoriske avsluttende prøve i norsk og samfunnskunnskap er ikke like treffsikker som en test av

samfunnskunnskap i forbindelse med søknad om statsborgerskap, hvor den ikke er knyttet opp mot undervisningsopplegg i introduksjonsprogrammet. For søkere som har gjennomført programmet, vil en søknad om statsborgerskap kunne ligge flere år fram i tid, og en kan ikke kreve en ny gjennomgang av introduksjonsprogrammet i forbindelse med søknad om statsborgerskap. Videre vil det være søkere som ikke har gjennomført programmet.

Vi beklager at det ikke er flertall for å utarbeide en ny samfunnskunnskapstest. Vi er imidlertid glad for at flertallet i komiteen er enig i at en ikke kan legge til grunn et annet språkkrav ved avleggelse av samfunnsfagprøven enn det nivået som legges til grunn for norskprøven. Noe annet ville være en undergraving av ferdighetsnivået som er lagt til grunn i norsk.

Det er åpenbart at krav om norskerferdigheter tilsvarende resultat A2 også må legges til grunn for samfunnsfagprøven. Videre er det åpenbart at det bør være mulighet til å avlegge prøven muntlig, igjen for ikke å undergrave ferdighetsnivået som er lagt til grunn i norsk. Venstre er derfor glad for at regjeringen nå skal gjennomgå en samfunnsfagprøve for å sikre en utforming av prøven i samfunnskunnskap som korresponderer med A2-nivået i norsk.

Vi er også for en gjennomgang for å luke ut spørsmål som åpenbart er utarbeidet med tanke på å knyttes til et pensum som er av en sånn karakter at nordmenn flest ikke vil kunne besvare spørsmålene om de ble utfordret på det.

Karin Andersen (SV) [10:51:58]: Alle er enige om at det å kunne norsk når man bor i Norge, og det å kunne noe om Norge når man bor i Norge, er viktig. Spørsmålet vi diskuterer i dag, er om det skal knyttes til statsborgerskap og en test. SV er uenig i det. Vår innfallsvinkel til dette er at det at mange som er bosatt her, ønsker seg statsborgerskap, er veldig positivt, at det i utgangspunktet øker lojaliteten til Norge, og at tiltak for å gjøre statsborgerskap vanskeligere å oppnå og mer utilgjengelig for vanskeligstilte, ikke tjener noe godt formål. Derimot vil vi øke tilbudet om norskopplæring, og vi vil at det skal komme tidligere, i motsetning til det regjeringen gjør, nemlig å kutte i norskopplæringen på mottak. Vi ønsker raskere saksbehandling for å avgjøre hvem som skal få opphold i Norge, og rask bosetting, slik at man kan komme i gang med både norskopplæring, opplæring i samfunnskunnskap og arbeid mye tidligere enn man gjør nå. Nå sitter jo folk i årevis og venter, og det bidrar ikke positivt til integrering, som man i dag er opptatt av. Vi mener at det er andre tiltak som når det målet alle er enige om, på en bedre måte. Det er å komme i gang med integreringen mye tidligere. Flere andre representanter har vært inne på det. Det er denne trua på at man skal gjennomgå en sånn test, og at det liksom skal være et veldig positivt incitament, som vi ikke deler.

Det har vært sagt at vi som ikke er opptatt av denne testen, ikke vil stille krav. Det er helt feil. Vi vil også stille krav helt fra dag én, f.eks. om at de som kan arbeide, skal arbeide. Vi vil stille krav om deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, men jeg vil minne om hvis man bruker begreper som «ikke stille de samme kravene til andre»,

så er det jo ikke slik at det blir stilt de samme kravene til deg og meg – norske statsborgere. Vi er bare født, vi, og det var sånn vi ble statsborgere. Så det er jo ikke slike krav til norske statsborgere i det hele tatt.

Jeg tror at det som representanten Skjelstad var oppe her og sa, nemlig at en del av disse testene ikke ville bli bestått av veldig mange nordmenn, er helt riktig. Jeg har prøvd noen av dem, og der var det til og med feil svar – det som var oppgitt som riktig svar, var feil! Blant annet var et av spørsmålene når det var lov å gifte seg i Norge, og svaret var entydig 18 år. Men det stemmer jo ikke helt, for man kan faktisk gifte seg i Norge når man er 16 år, hvis man søker. Det er viktig at de spørsmålene man stiller, er riktige, og at de er relevante. For eksempel er det ikke spesielt relevant å stille spørsmål om hvem som har rett til introduksjonsstønad i Norge. Det er ikke et spørsmål man egentlig trenger for å kunne fungere som samfunnsborger i Norge.

Det har vært sagt her at alle er enige om dette. Jeg vil peke på fagmiljøene. Vox, som er kompetansemiljø for språkopplæring, sier i sin høringsuttalelse at de ikke stiller seg bak kravet om bestått norskprøve og samfunnskunnskapsprøve på norsk for å bli statsborger. De mener dagens ordning med krav om å gjennomføre pliktig opplæring og obligatoriske avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap er tilstrekkelig for å sikre at nye statsborgere har nødvendige språkferdigheter og kunnskaper om samfunnet.

Det er flere som har vært oppe og snakket om kunnskapsprøven i samfunnsfag – om den skal avlegges på norsk eller på et annet språk. Det er helt åpenbart at hvis man skal ha en slik prøve, bør den kunne avlegges på et språk vedkommende behersker godt. Hvis det skal ha noen mening å ha en slik prøve, må jo den teste samfunnskunnskapene og ikke norskkunnskapene. Hvis man skal teste norskkunnskaper, må man ha en norskprøve, og hvis man skal teste samfunnskunnskap, må det testes på et språk man kan, slik at den enkeltes norskerferdigheter ikke kan påvirke resultatet på en prøve, dvs. at noen kan ha tilstrekkelige kunnskaper om samfunnet, men likevel ikke bestå prøven på grunn av manglende norskerferdigheter. En slik prøve vil med testfaglige begreper ikke være valid, dvs. at den ikke måler det den er satt til å måle, og det bør den gjøre hvis man ønsker en slik prøve.

Så SV vil stemme imot de lovendringene som foreslås i denne proposisjonen.

Statsråd Solveig Horne [10:57:26]: Norsk statsborgerskap skal henge høyt. Statsborgerskapet er en formalisering av den uuttalte samfunnskontrakten mellom stat og borger, og den symboliserer en tilhørighet til Norge og er en del av personens identitet.

Gjennom tilknytning til Norge gis borgeren rettigheter, men pålegges samtidig plikter overfor den norske staten. Det norske statsborgerskapet markerer at statsborgerne slutter seg til de grunnleggende verdiene som det politiske fellesskapet bygger på, som demokrati og ytringsfrihet.

Jeg er opptatt av at de som søker om norsk statsborgerskap, er motivert for å bli norske. Dette kan de vise gjen-

nom å lære seg norsk samt å sette seg inn i grunnleggende forhold i det norske samfunnet.

De foreslåtte lovendringene sikrer at den enkelte behersker norsk muntlig på et grunnleggende nivå før de blir norske statsborgere, og tydeliggjør forventningen om at innvandrere har et ansvar for å tilegne seg nødvendige språkkunnskaper. De foreslåtte lovendringene vil stimulere dem som ønsker norsk statsborgerskap, til å lære seg norsk og til å orientere seg i det norske samfunnet.

Endringene i loven innebærer at man må kunne gjøre seg forstått på norsk, og at man har bestått en prøve i samfunnskunnskap om hverdagslige og allmenne forhold i Norge – på norsk.

Jeg er glad for at flertallet i komiteen har gitt sin tilslutning til de foreslåtte endringene i statsborgerloven. Komiteen foreslår også at utformingen av prøven i samfunnskunnskap skal være på et nivå som korresponderer med A2-nivå i norsk. Slik jeg oppfatter dette, er det en tydeliggjøring av det som framgår av proposisjonen. Vi understreker at prøvene i samfunnskunnskap vil være flervalgsprøver.

På generelt grunnlag har man normalt et større passivt enn aktivt ordforråd på fremmed-/andrespråk, altså at man gjerne kan lese bedre enn man kan skrive, og man kan forstå muntlig tale bedre enn man kan snakke. Mange vil f.eks. få B1 i lese- og lytteforståelse, men A2 i skriftlig framstilling. Flere høringsinstanser har også uttalt at det vil være vanskelig å teste samfunnskunnskaper med et så enkelt språk som A2. Regjeringen er opptatt av å finne en balanse som korresponderer best mulig med A2, men som samtidig gjør det mulig å stille gode og riktige spørsmål.

I proposisjonen framgår det at regjeringen ved revidering av prøven vil sørge for at språket forenkles så mye som mulig for en slik test. Dette innebærer at jeg vil sørge for at prøven i samfunnskunnskap revideres slik at språket i testen er så nært A2-nivå som mulig.

Komiteen uttrykker bekymring for at noen grupper kan bli indirekte diskriminert som følge av endringene, og ber om at erfaringen med endringene følges nøye opp.

Jeg har i den sammenheng lyst til å understreke at opplæring etter introduksjonsloven skal sette deltakerne i stand til å oppfylle de nye kravene i statsborgerloven. Det vil også være mulig å gjøre unntak fra de nye kravene dersom det foreligger særskilt helsemessige eller andre tungtveiende årsaker. Uansett vil jeg selvsagt følge med på hvordan de nye vilkårene slår ut i praksis etter at de har trådt i kraft.

Jeg har også merket meg at et flertall i komiteen mener det bør kunne gjøres unntak fra kravet om å ta prøven i samfunnskunnskap på norsk fram til ny test i samfunnskunnskap foreligger. Min ambisjon er imidlertid at det skal foreligge en revidert prøve i samfunnskunnskap før endringene trer i kraft 1. juli 2016.

I flere av komiteens merknader understrekes viktigheten av fleksibilitet i opplæringen i norsk og samfunnskunnskap med høy kvalitet. Jeg har i den sammenheng lyst til å understreke at det er et viktig prinsipp i introduksjonsloven at både opplæring i norsk og samfunnskunnskap og i intro-

duksjonsprogrammet skal være individuelt tilpasset. Stortinget har nettopp vedtatt forslag om endringer i introduksjonsloven, og ordningene i introduksjonsloven er under evaluering av Fafo.

Mindretallet i komiteen uttaler at det er rom for å kreve dokumentasjon av ferdigheter i norsk muntlig på A2-nivå allerede i dag. Det er riktig at det i dag er en plikt å ha gjennomført opplæring i norsk og samfunnskunnskap for å få norsk statsborgerskap, men det er ikke noe krav om oppnådde ferdigheter.

Jeg har merket meg at SVs medlem i komiteen ikke støtter forslagene. Jeg mener likevel at det norske statsborgerskapet, som sagt, markerer at statsborgeren slutter seg til de grunnleggende verdiene som det politiske felleskapet bygger på, som demokrati og ytringsfrihet. Min vurdering er at forslagene vil fungere som incentiver til at innvandrere lærer norsk og skaffer seg grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet – som er viktig for å bli godt integrert.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stine Renate Håheim (A) [11:02:36]: Jeg er glad for at statsråden signaliserer at den nye prøven vil være på plass før endringene trer i kraft. Det er veldig bra. Så er vi i Arbeiderpartiet enige om at man skal stille krav, vi skal ta folk på alvor og ha høye forventninger til dem som kommer hit. Vi er villig til å investere i de menneskene som kommer, investere i opplæring, investere i integrering, for målet må jo være at disse menneskene ikke bare lærer norsk og har grunnleggende kunnskaper i samfunnskunnskap, men at de deltar i arbeidslivet, og at de deltar i samfunnet. Men regjeringen har foreslått både kutt i norskopplæring, som de får flertall for, og kutt i utdanning til enslige asylbarn, som de heldigvis ikke får flertall for. Det er vanskelig for oss å forstå det – all den tid vi skal stille krav, er det krevende for oss å forstå hvorfor man kutter i opplæring og utdanning. Men i finansdebatten sa Tybring-Gjedde at det ikke var noe poeng, fordi alle disse skulle hjem. Er det en oppfatning som statsråden deler med sin partifelle?

Statsråd Solveig Horne [11:03:43]: Som representanten er kjent med, står vi i en krevende situasjon, med et stort antall asylsøkere som kommer til Norge. Noen får opphold, noen får midlertidig opphold, og noen skal returneres. Derfor er det viktig med de forslagene som går på innstramming, som et flertall i Stortinget vedtar.

Å stille krav er god integrering, og jeg er veldig glad for at representanten understreker det. Det er viktig at alle partiene er klar over at det er noe som er viktig for å bli godt integrert. Det å lære seg språk og kunne norsk er også nøkkelen til god integrering. Det er ikke noen som mister retten til norskopplæring, men med det store antallet som kommer nå, har det vært viktig å fokusere på dem som skal bli, og som har fått opphold. Det også å få på plass nok lærere til den gruppen er altså noe regjeringen har prioritert når det gjelder norskopplæring.

Stine Renate Håheim (A) [11:04:42]: Det er riktig at vi har en krevende situasjon, men regjeringen svarer jo med å stramme inn på integreringspolitikken. Det er feil medisin. Statsråden sier at vi skal fokusere på dem som skal bli. Ja, de aller fleste skal jo bli. UDI anslår at opp mot 80 pst. av dem som sitter på mottakene nå, skal bli, så det å kutte i opplæringen til dem er en ekstremt dårlig investering.

Men over til et annet spørsmål: Som jeg sa i stad, har vi et mål om at man skal lære norsk og få grunnleggende kunnskaper i samfunnskunnskap – dette for at man skal kunne bli en deltaker i samfunnet, få seg en jobb, få inntekt og betale skatt. Så ser vi i nyhetene i dag at innvandrerkvinner er overrepresentert når det gjelder mottakelse av kontantstøtte. Så har regjeringen foreslått at vi skal innføre et botidskrav for kontantstøtte. Men ser ikke statsråden at det er et litt underlig signal å sende til dem som kommer til landet vårt, at bare du blir her noen år, skal vi betale deg for ikke å være en del av arbeidslivet?

Statsråd Solveig Horne [11:05:42]: La meg begynne med en av de første kommentarene fra representanten, og det er at regjeringen kutter i integreringsarbeidet. Det vil jeg på det sterkeste tilbakevise. Vi har økt integreringstilskuddet, vi har økt språkopplæringstilskuddet, og vi har også intensivert det arbeidet som går for å bosette dem som har fått lovlig opphold. Så er det slik at alle de som er i mottakene i dag, får norskopplæring, og de som skal bli her, får retten til 600 timer norskopplæring, som de da kan starte med. Det er et viktig tiltak for at de som skal bosettes ute i en kommune, skal kunne norsk såpass godt at de kan fungere ute i samfunnet, få seg en utdanning og få seg arbeid.

Så er det viktig når det gjelder de tiltakene som nå er trådt i kraft, og som er på trappene, å se på de ytelsene som vi gir. Det gjelder kontantytelser, det gjelder botidskravet, og det er jeg veldig glad for at regjeringen har fått full støtte for her i Stortinget.

Heidi Greni (Sp) [11:06:53]: Statsborgerskap krever, som vi er kjent med, sju års botid. Det er folk som allerede har fått opphold her i landet, som kan bli statsborgere. Jeg tror vi alle er enige om at folk som skal leve her, må beherske norsk, og de bør ha grunnleggende kunnskaper om samfunnet. Dette er viktige forutsetninger for integrering, og det er ikke noen uenighet om målene med de justeringene vi innfører.

Et av spørsmålene det er litt nyanserte meninger om, gjelder kravet som skal stilles til testen i samfunnskunnskap. Et flertall mener det skal være mulig å avlegge muntlig prøve. Et annet flertall mener det skal være mulig å avlegge den på et annet språk enn norsk. Det er jo kunnskapen om samfunnet som her skal testes, norskkunnskapen testes i egen prøve. Er statsråden enig i at hva slags form samfunnskunnskapstesten gjennomføres i, er underordnet hensynet til at den som testes, kan dokumentere grunnleggende kunnskap om det norske samfunnet?

Statsråd Solveig Horne [11:07:58]: Jeg mener det er viktig at den som får norsk statsborgerskap – som regel

har en da bodd her i syv år og har hatt god anledning til å kunne tilegne seg både gode norskkunnskaper og god samfunnskunnskap – skal gjennomføre denne testen på norsk.

Så har vi åpnet for at det må kunne være andre muligheter for å ta denne testen, fordi noen kan ha et bedre ordforråd og kan forklare seg bedre muntlig enn skriftlig. Derfor åpnes det også opp for at en skal kunne avlegge denne testen muntlig.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:08:52]: Jeg vil tro at det å få norsk statsborgerskap henger høyt. Det skal være litt stas, og det skal være kjekt å få det. For å få det må en oppfylle en del vilkår. Det gjelder norsk, og det gjelder kunnskap om samfunnet. Alt dette fører til at det etter sju år er frivillig å søke om å få norsk statsborgerskap.

Kristelig Folkeparti har i denne saken fremmet et forslag om en obligatorisk seremoni – at det kanskje ville ha motivert til at det ble enda kjekkere å sørge for å få disse kunnskapene, å sørge for integrering og bli godt motivert til å delta i det norske samfunn, med plikter og rettigheter. Mange andre land har det, og det ser veldig staselig ut. Vi foreslår at det gjøres obligatorisk. Det hadde vært interessant å høre statsrådets vurdering av dette forslaget.

Statsråd Solveig Horne [11:09:54]: Jeg synes forslaget fra Kristelig Folkeparti er et spennende forslag. Jeg vil nok framheve at statsborgerskapsseremonien fremdeles skal være frivillig, men at vi kan jobbe for at den kan bli løftet opp gjennom bruk av positive incentiver, slik at flere kan delta.

Jeg er veldig glad for at fylkesmennene, som har ansvar for statsborgerskapsseremonien, nå melder om at det er et økt antall personer som søker om norsk statsborgerskap, som velger å delta i denne seremonien. Jeg har selv vært så heldig å få delta i fem slike seremonier. Det er en staselig seremoni, og det er flott å se de norske statsborgerne aktivt ta del i seremonien, og at de har valgt å bli norske statsborgere.

Karin Andersen (SV) [11:10:54]: Det å lære seg norsk og bli integrert fra dag én er uhyre viktig. Vi mener også at det er viktig at de som har bodd i Norge lenge, har lyst til å bli norske statsborgere. Jeg er i hvert fall glad for at statsråden mener at seremonien skal være frivillig, for vi har litt større tro på folk enn det både regjeringen og flertallet her tydeligvis har: En rask start på integreringen er mye viktigere enn en slik test i den andre enden.

Spørsmålet til regjeringen må bli om man ser det som en fordel at det er flere eller færre av dem som bor i Norge, som er norske statsborgere. Hvis regjeringen mener at det er viktig at flere av dem som skal bo i Norge permanent, blir norske statsborgere, er dette da det viktigste tiltaket man har, eller ser man at det er mye viktigere å starte med språkopplæring mye tidligere, og også (presidenten avbryter) at man får mulighet til å arbeide tidligere enn i dag?

Presidenten: Taletiden ute.

Statsråd Solveig Horne [11:12:05]: Det viktigste integreringstiltaket vi kan gjøre for de personene som har fått opphold og skal bo her, er å få dem bosatt ute i en kommune, lære dem norsk og få dem raskt ut i utdanning og arbeid. Jeg er veldig glad for at Stortinget i forrige uke vedtok endringer i introduksjonsordningen. Det skal være lettere å få permisjon fra ordningen hvis en kommer seg ut i arbeid. Så her har vi og SV en felles intensjon, at det er viktig å få dem raskt inn i norskopplæringen.

Så mener jeg også at de som har valgt å bli norske statsborgere – det er jo frivillig – fremdeles kan ha fått opphold i landet, men ikke være norske statsborgere. Men tar en det skritt å bli norsk statsborger, mener jeg at en skal kunne tilegne seg en god del kunnskap om det norske samfunnet, som en har valgt å bli en del av. Det innebærer en del rettigheter å bli norsk statsborger. Da må det også kunne settes krav til dem som velger dette. Derfor er det viktig med både norskopplæring og, ikke minst, samfunnskunnskap for å bli norsk statsborger.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Mazyar Keshvari (FrP) [11:13:22]: Representanten fra SVs delvise harselering med vedtaket vi skal gjøre her i dag, viser hvorfor man ikke har kommet lenger enn man har i Norge når det kommer til integrering. Ja, det er riktig at mennesker som er født i Norge, ikke har tatt denne testen, men bare er født her, slik representanten Andersen har sagt det. Da har de også fått med seg en del sosialisering, da har de forhåpentligvis i det minste gått på grunnskole og fått med seg en del ting den veien, som mennesker som har kommet til Norge, ikke har klart å få med seg.

Angående om disse spørsmålene er fullgode eller ikke: Vi har gjentatt gang på gang at de spørsmålene som har vært hittil, ikke er hugget i stein for vår del. Jeg er glad for at statsråden understreket at disse skal revideres. Det viktigste for oss i Fremskrittspartiet er at disse spørsmålene er bygget på en faglig måte. Det er fagpersoner som skal ta stilling til hva slags spørsmål det skal være, og det skal gjenspeile den opplæringen og det kunnskapsnivået mennesker som skal ta denne testen, har. Det er ikke et politisk ansvar å definere hva slags spørsmål man har i en test, verken i skoleverket eller til dette formålet.

Det er ganske enkle tester. Jeg har også tatt disse testene, og jeg fikk alle sammen rett. Selv om man ikke får full pott, kan man fortsatt få norsk statsborgerskap. Så når representanten Andersen sier at hun har tatt flere av disse og ikke klart å bestå dem, er ikke det helt bra.

Til representanten fra Arbeiderpartiet: Replikkordskiftet viste med tydelighet at man ikke har fått med seg hva innstrammingen går ut på. Representanten gjentok flere ganger at 80 pst. av dem som er på mottak, skal bli i Norge. Nei, det er ikke gitt. Vi har hevet botiden fra tre til fem år før man blir vurdert til å få permanent opphold eller ikke. Før den femårsperioden har gått ut, skal man vurdere på nytt om beskyttelsesgrunnlaget fortsatt er der eller ikke. Alle disse innstrammingene må ses under ett.

Realiteten er at svært mange av menneskene som kommer til Norge og hevder at de er forfulgt, reiser tilbake til hjemlandet før sakene deres er behandlet. Noen drar rett etter at saken er behandlet, og noen drar så fort de har fått lovlig opphold i Norge, til tross for at de ikke har adgang og rettigheter til det. Også det har vi gjort noe med. Det er synd at Arbeiderpartiet i komiteen ikke har fått med seg de bitene av innstrammingsene, men det er faktisk en del av samarbeidsavtalen: å kunne returnere de som drar på reiser til hjemlandet sitt, økt botid i Norge, vurdering av beskyttelsesgrunnlaget før permanent opphold gis osv. Det gjør at det ikke er sikkert at det er 80 pst. av dem som er på mottakene, som skal bli her fast og permanent.

Jeg mener det er en god ting, som vi alle sammen bør håpe på, at mennesker som er på flukt, kommer til å få det tryggere og bedre i sine hjemland i framtiden. Det er ikke en dårlig ting å håpe på.

Karin Andersen (SV) [11:16:41]: Det er vel ikke slik at folk blir tryggere i sitt hjemland om de blir utryggere i Norge. Jeg synes dette innlegget – som dreier seg om en helt annen debatt som vi ikke skal ta nå – viser at den avtalen som Arbeiderpartiet også har vært med på, gjør at mange flere skal ha et midlertidig opphold som kan vare veldig lenge. Da skjønner jeg jo at regjeringen synes det er helt greit at folk sitter på mottak og stirrer i veggen og verken lærer seg norsk eller får mulighet til å jobbe, for de skal jo ut igjen. Vår tilnærming er at vi må avklare dem som har krav på beskyttelse. De må bosettes raskt, komme i gang med språkopplæring og gjerne i arbeid så fort som mulig. De må bidra til samfunnet og klare seg sjøl i størst mulig grad. Det mener vi er den beste strategien og også den billigste for Norge.

Den metoden som representanten Keshvari nå skisserer, er forferdelig dyr. Da skal vi altså betale for at folk skal sitte passive på mottak i årevis – fordi det kanskje blir fred en gang. Det får vi alle håpe at det blir. Jeg har såpass tro på at mange velger å reise hjem fordi de ønsker det, mens andre, som vi snakker om nå i dag, har blitt norske. Jeg ønsker at de som bor i Norge, skal bli norske. Jeg har større tro på folk enn det tydeligvis mange andre har. Jeg tror at hvis vi gir det signalet tydelig med en gang, at ok, nå er du her, nå må du snu hodet ditt og lære norsk, begynne å jobbe, delta og bidra i samfunnet fra dag én, så kommer vi som samfunn og som enkeltindivider mye bedre ut av dette. Nå er ikke jeg så sikker på at en statsborgertest i enden er så viktig – kanskje ikke så fryktelig farlig heller – men jeg tror ikke den er så viktig. Da er det vi gjør i starten, mye viktigere, at vi viser at vi faktisk stoler på folk, og at vi er i stand til å gi trygghet til folk som er forfulgt, når de fyller kravene til å få beskyttelse.

Presidenten: Mazyar Keshvari har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Mazyar Keshvari (FrP) [11:19:02]: Jeg kan ikke la påstanden stå uimotsagt om at vi har en regjering som ønsker at folk skal sitte på mottak og se i veggen. La meg

minne om at det var denne regjeringen, sammen med dens samarbeidspartier, som innførte differensiert mottakssystem som en grunnleggende tanke om at mennesker som har fått opphold i Norge, skal bosettes på integreringsmottak, der integreringen starter fra dag én, der man gir mennesker en mulighet til å bli en del av det norske samfunnet så tidlig som overhodet mulig. Så har man returmottak for de menneskene som ikke skal være her, og som skal ut av landet. Ved å få til det skillet lar vi være å bruke ressursene jevnt fordelt på alle – også dem som skal ut – og vi kan konsentrere oss om de menneskene som skal bli i Norge, og gi dem en best mulig start.

Dernest er det slik som alle har sagt, at det er en ekstraordinær situasjon. Mennesker er på flukt og trenger beskyttelse, og da kan det ikke komme som en overraskelse at hvis behovet for beskyttelse bortfaller, så skal de heller ikke være her lenger.

Presidenten: Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [11:20:13]: Hvis man er opptatt av god integrering, må man også sørge for at de som har krav på beskyttelse, får behandlet asylsøknaden sin raskt og ikke at det skal ta over et år før man kommer til intervju, som man legger opp til i dag. Etterpå skal man sitte på mottak og bli liksom-integrert. Vi er nødt til å tenke nytt og få på plass en ordning der de som får opphold i Norge, får lov til å bosette seg i en kommune og komme i gang med sine plikter og rettigheter. Det skaper best integrering. Det gjør at folk kan sette beina under seg og ta ansvar for seg sjøl. Det tjener samfunnet mest på. Det koster dessverre mye mer penger med den metoden som Keshvari var oppe og skisserte, og den virker ikke best for integrering.

Jeg håper at flertallet etter hvert i den ekstraordinære situasjonen som vi er i, er i stand til å tenke nytt og se hva som best tjener både samfunnet og den enkelte som får beskyttelse.

Stine Renate Håheim (A) [11:21:24]: Jeg skal ikke forlenge debatten unødvendig i en sak hvor vi er enige med regjeringen. Men i en debatt som handler om en samfunnskunnskapstest, følte jeg at det var på sin plass å kommentere representanten Keshvaris innlegg, for han sa at de har hevet botidskravet. Det er ikke gjort noe vedtak i Stortinget om det. All den tid vi snakker om samfunnskunnskap, synes jeg det er klokt å referere riktig. Det er ikke vedtatt i denne salen. Vi diskuterer det gjerne, men det er ikke vedtatt.

Så tenker jeg at det er lov å håpe på fred i Syria. Det tror jeg vi alle ønsker. Men det er veldig uklokt å basere integreringspolitikken på at de syrerne som sitter på mottak nå, skal hjem. Vi vet ikke om det blir fred i Syria, og for de fleste av oss er nok ikke håpet stort om at det skjer med det første. Da tror jeg det er klokere å investere i disse menneskene, lære dem norsk og om samfunnet vårt, og at de får delta i samfunnet vårt, for jeg tror nok at mange av dem kommer til å bli her, uavhengig av

hva representanter fra Fremskrittspartiet måtte mene og tro.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:22:41]

Innstilling frå kommunal- og forvaltingskomiteen om endringer i utlendingsloven (som følge av endrede strafferammer i straffeloven 2005 m.m.) (Innst. 73 L (2015–2016), jf. Prop. 145 L (2014–2015))

Helge André Njåstad (FrP) [11:23:08] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Eg kjem ikkje til å bruka 30 minutt på å snakka om denne saka.

Det saka handlar om, er at ny straffelov heldigvis har teke til å gjelda takka vera at me har ei handlekraftig regjering som har forsert denne prosessen, og det har gjeve grunnlag for at loven som heiter «Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her», meir kjend som utlendingsloven, òg treng ei rekkje endringar for å tilpassa seg ny straffelov. Difor har regjeringa fremja ein proposisjon for Stortinget som tek opp i seg ein del av dei paragrafane – ei lang rekkje som eg ikkje har tenkt å lesa opp – som det er behov for å gjera justeringar i.

Komiteen har behandla dette, og det utkrystalliserer seg eit stort fleirtal, bestående av Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, som er einig med regjeringa i alt, og som sluttar seg til alle paragrafendringar. Og så har me eit mindretal, som består av Venstre og Sosialistisk Venstreparti, som sikkert sjølve vil gjera greie for kvifor dei ikkje er med på alt. Dei er i hovudsak med på endringane, men har nokre atterhald på eit par paragrafar, som dei sikkert vil gjera greie for sjølve.

André N. Skjelstad (V) [11:24:28]: Ny straffelov innebærer at flere lovbrudd får endrede strafferammer, sammenliknet med straffeloven fra 1902, og det har derfor vært naturlig å gjøre noen justeringer i utlendingsloven i den forbindelse.

Venstre støtter behovet for å tilpasse utlendingsloven til de nye strafferammene i ny straffelov. Vi konstaterer imidlertid at tilpasningen som er foreslått, er noe ensidig.

Der straffeloven har redusert strafferammen for enkelte overtredelser, foreslår man å opprettholde samme strenge reaksjon i utlendingsloven, mens der strafferammen heves i ny straffelov, foreslår man ikke noen endring i utlendingsloven. Det medfører at en ser ulikt på alvorligheten av ulike typer overtredelser etter henholdsvis straffeloven og utlendingsloven. Det mener Venstre er uheldig.

Utlendingsloven må gjenspeile samfunnets syn på straffverdigheten av den enkelte lovovertrедelse. Hvor alvorlig en ser på en handling etter straffeloven, bør også legges til grunn for hvordan en ser på samme handling etter utlendingslovens regler.

Med Advokatforeningens ord må det av hensyn til likhet og proporsjonalitet være samsvar mellom straffverdighet, slik den bedømmes i ny straffelov, og hvor-

dan alvorlighetsgraden av overtredelsen bør vurderes etter utlendingsloven.

Vi er derfor kritiske til at det ved gjennomført reduksjon i strafferammen i ny straffelov ikke er foreslått tilsvarende endringer i utlendingsloven. Særlig alvorlig er dette for de forhold som ikke lenger skal gi grunnlag for fengselsstraff, men bare bøtstraff etter straffeloven, men hvor en etter lovforslagene som i dag er til behandling, åpner for at utlendingsloven likestilles med forhold som gir grunnlag for fengsel. Dette er eksempelvis mindre tyveri, mindre underslag, mindre dokumentfalsk og mindre heleri – altså ikke alvorlige forbrytelser. Det er definitivt noe som det skal reageres på, men som en i strafferetten mener gir grunnlag for bot.

For utlendinger blir det imidlertid nå annerledes, ved at slike overtredelser skal likebehandles med mer alvorlige overtredelser som kvalifiserer til fengsel i saker om bortvisning og utvisning. Det mener vi er uheldig.

Venstre vil på denne bakgrunn ikke støtte foreslått tillegg i siste setning i §§ 17 første ledd bokstav g og 66 første ledd bokstav c, og vi ber om separat votering over disse bestemmelsene. For øvrig støttes forslagene i proposisjonen.

Karin Andersen (SV) [11:27:13]: Jeg vil støtte begrunnelsen til representanten Skjelstad fra Venstre. SV deler de synspunktene som Venstre har på saken.

Det er veldig bra at ny straffelov nå er gjennomført, og det er behov for å gjøre justeringer i annet lovverk. Vi er uenig i at man ikke gjør dette på en systematisk måte, men gjør forskjell på bestemmelsene der strafferammene er justert opp eller ned i straffeloven.

Jeg kunne ha forstått det hvis det hadde vært grunn til å anta at det for en del av dem som i proposisjonen omtales som «omreisende kriminelle» uten lovlig opphold, ikke er hjemmel for å utvise eller bortvise dem med dagens bestemmelser. Advokatforeningen mener veldig sterkt at det er det, og at det må forutsettes at hvis man kaller noen for kriminell, må de være domfelt, og at hvis det er situasjonen og utlendingen har lovlig opphold, er det utvisning og ikke bortvisning som det er aktuelt å vurdere. Vi mener at de endringene som gjøres i utlendingsloven, ikke er begrunnet godt nok der strafferammene i straffeloven har blitt redusert, og at det ikke følges opp i denne loven. Derfor kommer vi også til å stemme imot de to punktene som representanten fra Venstre redegjorde for.

Statsråd Anders Anundsen [11:29:10]: La meg innledningsvis i dag få takke komiteen og komiteens leder for gjennomgangen.

Så vil jeg også peke på at ikraftsetting av ny straffelov har vært et viktig prosjekt for denne justisministeren og denne regjeringen. Konsekvensene av dette er at det må gjennomføres en del andre lovendringer, og det er en del av det vi nå behandler. Jeg er veldig glad for at en hel komité støtter opp om de fleste av disse forslagene, men jeg vil bruke litt tid på den uenigheten som kom til uttrykk i innleggene fra Venstre og Kristelig Folkeparti.

De er imot de forslag til vedtak som gjelder at utlendingsloven eksplisitt skal vise til bestemte lovbrudd som

gir grunnlag for utvisning og bortvisning, selv om de ikke lenger straffes med fengsel. Representantene begrunner dette med at det bør være samsvar mellom straffverdigheten slik den bedømmes i ny straffelov, og de utlendingsrettslige konsekvensene av et lovbrudd.

Jeg har lyst til å si at bakgrunnen for at vi gjør disse endringene, er at vi ønsker å opprettholde dagens rettstilstand. Disse forholdene fører til bortvisning og utvisning i dag. Hvis en ikke går inn for disse forslagene som ligger i proposisjonen, vil det føre til et dårligere grunnlag for bortvisning og utvisning – i praksis en liberalisering.

Det er også viktig å få med seg at vurderingen av hvor strengt et lovbrudd bør straffes, ikke nødvendigvis er den samme som vurderingen av hvilke utlendingsrettslige konsekvenser det samme lovbruddet bør ha. Det er to ulike vurderinger. Straffverdigheten av et lovbrudd er bare et av flere relevante momenter som en må vektlegge i en sår vurdering. Det er viktig å sikre at vi har en effektiv utlendingskontroll, og holde utenfor landets grenser personer som er uønsket her på grunn av kriminalitet. Innvandringsregulerende hensyn er derfor også en helt sentral vurdering av hva som skal ligge til grunn for vurderingene av bortvisnings- og utvisningsgrunnlaget i utlendingsloven. Det er hensyn som ikke blir tatt til vurdering når en vurderer straffverdigheten ved behandling etter straffeloven.

Utlendingskontrollen skal bidra til å bevare samfunnstryggheten og forebygge og bekjempe kriminalitet, herunder grensekryssende kriminalitet. I den sammenheng er rent praktisk bl.a. naskeri og mindre heleri lovbrudd av stor praktisk betydning. Jeg mener det vil være uheldig om disse lovbruddene ikke skulle kunne danne grunnlaget for bortvisning og utvisning.

Så forutsetter SV og Venstre i sine merknader at forholdsmissigheten i utvisningssaker skal tas hensyn til ved straffverdigheten som gjenspeiles i straffeloven, og at hensynet til barns beste skal veie tyngst.

Jeg har lyst til å understreke at de bestemmelsene vi her behandler, altså bestemmelsene om bortvisning og utvisning, er kan-bestemmelser, og at det alltid foretas forholdsmissighetsvurderinger etter en konkret avveining av relevante hensyn. Hensynet til barnets beste er, som dette hus vet, et grunnleggende hensyn, men også andre hensyn vil bli lagt vekt på i de konkrete vurderingene.

Jeg har også registrert at både SV og Venstre ønsker å evaluere disse reglene etter et år hvis de blir vedtatt. Det er en veldig underlig anmodning, etter min oppfatning. Det vi gjør, er å opprettholde den rettspraksis som har gjeldt etter tidligere lovgivning. Å evaluere etter et år den rettspraksis som er alminnelig kjent og akseptert, fremstår som en noe underlig konstruksjon. Jeg er glad for at flertallet ikke støtter opp om det.

Så hører det med til historien at SV og Venstre har én innfallsvinkel til denne saken – regjeringen har en annen. Begge er mulig å forklare og å forsvare politisk. Jeg er imidlertid svært glad for at flertallet i denne salen har landet på regjeringens løsning, som bidrar til at vi ikke liberaliserer reglene for bortvisning og utvisning.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:33:34]: Det som gjorde at jeg ba om ordet, var at jeg antar at statsråden sa feil. Han sa at han ville kommentere de motforestillingene som var kommet fra Venstre og Kristelig Folkeparti. Jeg regner med at han fortsatt vet at det var SV og Venstre, og at Kristelig Folkeparti er med i flertallet. – Det var bare det jeg ville oppklare.

Statsråd Anders Anundsen [11:34:01]: Ja, hvis jeg kom i skade for å forveksle Kristelig Folkeparti med SV i denne saken, så beklager jeg det. Det var overhodet ikke meningen. Jeg er veldig glad for at Kristelig Folkeparti støtter regjeringen i denne saken.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

S a k n r . 4 [11:34:19]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Tove Karoline Knutsen, Martin Henriksen, Helga Pedersen og Tor Arne Bell Ljunggren om å sikre Veterinærinstituttets avdelinger innen grønn sektor og havbruk i Nord-Norge (Innst. 110 S (2015–2016), jf. Dokument 8:132 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:35:31] (ordfører for saken): Denne saken dreier seg om et representantforslag fra stortingsrepresentantene Tove Karoline Knutsen, Martin Henriksen, Helga Pedersen og Tor Arne Bell Ljunggren om å sikre Veterinærinstituttets avdelinger innen grønn sektor og havbruk i Nord-Norge. Bakgrunnen for forslaget er at Veterinærinstituttets styre vedtok i mars 2014 å legge ned all virksomhet innen grønn sektor ved avdelingene i Tromsø og Harstad og redusere aktiviteten i Harstad til å gjelde havbruk.

Etter at Veterinærinstituttets vedtak ble gjort kjent, har det vært et stort engasjement om avdelingen i Tromsø blant de berørte aktørene – selvfølgelig – som bruker denne tjenesten, og det har også preget behandlingen i komiteen. Jeg skal berøre noen av de forholdene som komiteen har vært opptatt av.

Komiteen har vært opptatt av den samfunnsutviklingen som finner sted både nasjonalt og ikke minst internasjonalt, med stadig økende trafikk av både mennesker og dyr over grensen fra fjern og nær. Det siste har man sett eksempler på de siste månedene med en betydelig økt innvandring over grensen, spesielt i nord. Også via sjøveien er trafikken økende i nord. Det skyldes mange forhold, bl.a. økt næringsaktivitet og ikke minst det potensialet seiling gjennom Nordvestpassasjen gir som følge av de klimaendringene man ser. Samfunnsutviklingen og at klima er i endring, spesielt i nord, er av betydning for dyrevelferd og dyrehelse, og det kan også ikke minst påvirke folkehelsen.

Komiteen har vært opptatt av at det er viktig med god og landsdekkende beredskap mot alvorlige, smittsomme sykdommer, og at lokal kunnskap er svært viktig, spesielt i nord og innenfor reindrift, og ikke minst når det gjelder Svalbard.

Komiteen hadde dette ute på høring 5. november, og det kom krystallklart fram at det var stor bekymring dersom obduksjon og prøvetaking skulle skje ute i felt med betydelig fare for smittespredning og under arbeidsforhold som er svært krevende både med tanke på temperatur og nedbør og geografiske avstander.

Telemedisin har jo vært nevnt som et alternativ her, men man skal være klar over at det er varierende mobildekning rundt omkring i Distrikts-Norge og spesielt i nord. Så det hadde vært en vanskelig øvelse.

Komiteen er opptatt av at Veterinærinstituttets tilbud om obduksjoner, diagnostikk og overvåkning forblir et tilbud i Nord-Norge også i framtiden. Vi vil også vise til at flere av dyresykdommene kan overføres til mennesker, og folkehelsen er derfor viktig i så måte.

Et annet element komiteen har vært opptatt av, er at det er viktig å få inn nok dyr for å opprettholde den kunnskapen man har om sykdom og ikke minst øke den kunnskapen. Komiteen har også merket seg at egenandelene de siste fem årene har økt betydelig, og at egenandelene i Norge er betydelig høyere enn i Sverige og Finland, som er to land som det kanskje er naturlig å sammenligne med. Når egenandelene har økt, har antall obduksjoner blitt kraftig redusert, og det er jo naturlig at man ser en sammenheng mellom økte gebyrer og egenandeler og antall dyr som blir obdusert, og dette er en utvikling som vi synes er uheldig.

Til slutt vil jeg bare vise til at det er en samlet komité som står bak forslagene til vedtak. Det er altså en samlet komité som står bak samtlige merknader, og det er dyrevelferd som står høyt på den politiske dagsordenen i næringskomiteen og i Stortinget i så måte.

Knut Storberget (A) [11:40:36]: Det er all grunn til å være svært begeistret over at en samlet komité – og alle partier, for jeg tror vi får støtte også av dem som ikke er representert i komiteen – støtter det dokumentforslaget som komiteen har hatt oppe til behandling.

I så måte er det all grunn til for det første å gi honnør til forslagsstillerne, men jeg vil også tillate meg å gi honnør til saksordføreren – av mange grunner. Jeg kan skrive under på så å si hvert eneste ord i hans innlegg når det gjelder det

materielle innholdet i forslaget og hva dette har som konsekvens. Det som er aller viktigst for oss i Arbeiderpartiet, og jeg formoder at det også gjelder de øvrige partier, er at det ikke er noen grunn til å slakke på verken kravene til innsats eller den operative evnen som vi ser hos de myndighetene som skal håndtere bl.a. dyrevelferd – og i siste rekke også matsikkerheten – og at den produksjonen som skjer rundt omkring i landet, enten den er knyttet til blå næring eller grønn næring, skjer forsvarlig, og at vi er operative over hele fjøla, for å si det litt folkelig. Det føler jeg ligger veldig sterkt under. Det som jo er spesielt i denne saken, er at dette gjør en samlet komité og et samlet storting – til tross for at den statsråden som har ansvaret for saken, altså landbruksministeren, fraråder oss å gjøre det. Så dette er i så måte en politisk sak som har en alvorlig undertone, i den forstand at man oppfatter alvoret i de grep man gjør i forvaltningen, annerledes her i huset enn det man faktisk gjør i regjeringen. Jeg viser til brevet fra statsråden hvor vi blir frarådet å gjøre dette. – Nå ser jeg at klokka ikke går, og det kan jo innby til en lang betraktning, men jeg skal prøve å være så kort som mulig.

Det er i hvert fall slik at det tilligger i stor grad regjeringens prerogativ å organisere statens forvaltning. Så Stortinget er i utgangspunktet veldig varsom med å gå inn i denne typen vedtak – og bør også være det. Men i så måte er det et alvorlig signal – et varsku, etter min mening – ikke bare når det gjelder de viktige prinsippene vi står overfor i spørsmålet om dyrevelferd og matsikkerhet, men i høyeste grad når det gjelder den overordnede debatten vi har i dette landet om hvor aktive og hvor ivrige vi skal være i å sentralisere nærmest enhver offentlig virksomhet. Jeg mener veldig sterkt at det ligger under også i denne saken, at man ikke bestandig syns det er riktig at vi skal sentralisere alt for enhver pris, og at enhver forvaltningsutøvelse nærmest skal gå over en videokonferanse. Jeg mener også at det er et varsku til regjeringen når det gjelder spørsmålet om hva som reelt sett er forenkling, og at man fort kommer over i den situasjonen at det som framstilles som å gjøre forvaltning og regelverk enklere, faktisk blir en forverring.

I så måte er jeg glad for at et så bredt flertall – altså enstemmig – har valgt å slutte seg til dette, først og fremst for å sikre at vi ivaretar dyrevelferd, men også matsikkerhet og hensyn som kommer alle borgere i dette landet til gode.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:44:34]: Jeg er glad for at vi gjennom det forslaget vi i dag har til behandling, ivaretar både kompetanse og god dyrevelferd – spesielt i Tromsø og Harstad, men også i hele Nord-Norge. Jeg vil også takke saksordføreren for det arbeidet han har gjort for å få denne saken gjennom på en slik god måte.

For Kristelig Folkeparti er det viktig å ha et landbruk i hele landet, og da er veterinærkompetanse viktig. Det er viktig for dyrevelferden vår, og det er viktig for matsikkerheten vår. Derfor er det, slik også foregående taler, representanten Storberget, var inne på, et tydelig signal fra denne sal at Stortinget i dag gjør noe som statsråden i utgangspunktet ikke anbefaler oss, men som komiteen mener er viktig for å ha et landbruk i hele landet og slik øke matproduksjonen. Da trenger vi nettopp den kompe-

tansen som Veterinærinstituttet har og skal bedrive lokalt der landbruket drives.

Geir Pollestad (Sp) [11:46:07] (komiteens leder): Jeg vil også starte med å gi saksordføreren ros, og jeg vil slutte meg til hans innlegg. Jeg ønsker også å gi ros til både forslagsstillerne og representanten Knag Fylkesnes fra SV, som har vært aktiv i form av å stille spørsmål i saken.

Denne saken handler om viktigheten av tilstedeværelse. Den er viktig av beredskapshensyn, og den er ikke minst viktig for at vi skal greie Stortingets mål om å øke norsk matproduksjon. Da må vi ha et levende landbruk i hele landet. Vi må ta i bruk ressursene i hele landet for å nå det.

Jeg vil også slutte meg til det som representanten Storberget var inne på, om forholdet mellom storting og regjering. Det er ganske overraskende at vi har en statsråd som i så liten grad er i stand til å lytte og fange opp politiske signal og politiske strømninger at det blir nødvendig for Stortinget å fatte et slikt vedtak. Når det i tillegg er en samlet komité som går inn for vedtaket, burde dette vært håndtert på en annen måte.

Jeg startet med å gi ros til saksordføreren, men det er litt underlig når representantene fra regjeringspartiene feirer sine distriktpolitiske seire. Vi har en regjering som sentraliserer, og som ikke er særlig opptatt av om dette vil gi en bedre ressursutnyttelse eller ikke. Da får vi slike eksempler, som at en i nord nå kan feire at alt blir som før. Da får vi slike signal, som vi så f.eks. i Egersund – først satte fiskeriministeren i gang en prosess med å nedlegge distriktskontoret, og så ser vi glade representanter fra regjeringspartiene som er ute og feirer og spiser kake fordi alt blir som før. Da får vi slike bilder i avisene som vi hadde da regjeringen ville legge ned en rekke avdelinger i Bioforsk, hvor vi fikk se glade representanter fra regjeringspartiene som feirer at alt blir som før.

Denne saken er nok et uttrykk for at regjeringen og regjeringspartiene har gått seg vill i sin sentraliseringsiver. En bør i større grad fange opp argument for og mot, en bør være mer kritisk når en kommer til svaret sentralisering. Mitt klare inntrykk er at regjeringen starter med ordet «sentralisering», at det er løsningen, og så gjør en ikke mer for å utrede fordeler og ulemper – for sentralisering er per definisjon rett.

Senterpartiet er glad for det vedtaket vi gjør i dag, men vi vil på det sterkeste oppfordre statsråden til å bli flinkere til å fange opp politiske signal. Det må jo være kjekt for en statsråd å få flertall for noen av sakene, og jeg vil oppfordre til en mer ydmyk holdning til den kompetansen som er spredt rundt om i landet, og som er bygd opp over tid.

Pål Farstad (V) [11:50:09]: Jeg vil takke forslagsstillerne og ikke minst saksordføreren for arbeidet, og jeg er glad for at en samlet komité står bak tilrådingen om å videreføre Veterinærinstituttets kompetanse og virksomhet innenfor grønn sektor og havbruk i henholdsvis Tromsø og Harstad.

Komitéhøringen om saken underbygde på en tillitvekkende og god måte viktigheten av å ivareta og videreutvikle den stedlige kompetansen innen veterinærmedisin for å

utvikle den fagkunnskapen som tar utgangspunkt i lokale og regionale forhold. Jeg synes det er god grunn til å vise til komiteens fellesmerknad, som understreker viktigheten av den spisskompetansen som tilegnes gjennom å ha bosted og base i det miljøet man skal betjene. Det er særdeles viktig. Likeledes at veterinærkompetansen i Nord-Norge utgjør et viktig supplement til de kunnskapsmiljøene som finnes i regionen om arktiske forhold, knyttet til utdannings- og forskningsinstitusjoner.

Jeg synes denne saken på en utmerket måte viser at komiteen ønsker størst mulig nærhet mellom den som skal betjenes, og den som skal betjene.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:51:57]: Bakteppet her er dei store endringane vi ser globalt, som vedkjem regionen vår. På grunn av klimaendringar veit vi at spesielt dei nordlege områda er spesielt sårbare. Vi veit også at det er aukande mobilitet i denne regionen og større interesse, som – alt tatt i betraktning – bl.a. vil føre til utfordringar for dyrevelferd, dyrehelse og smittsame sjukdomar som til sjuande og sist også kan ramme menneske.

I eit sånt perspektiv er Noreg eit langt land som treng nærleik til denne typen kompetanse. Veterinærinstituttet er ei slags andrelinje der dei privatpraktiserande veterinæra- ne er førstelinja. Skal dei kunne gjere jobben sin, skal dei kunne følge opp det aukande tilfanget av tilfelle dei opplever i kvardagen, treng dei nærleik til Veterinærinstituttet.

Eg synest denne saka har fått ei veldig fin utvikling. Eg vil gi honnør til forslagsstillarane og Tove Karoline Knutsen som har gjort ein stor jobb og følgd saka frå begynninga, og ikkje minst til Øyvind Korsberg som har vore ordførar for denne saka.

Dette er ei klok avgjerd. Eg er skuffa over at regjeringa med heile sitt fagapparat, alle sine moglegheiter til å setje seg godt inn i denne saka, har klart å kome til ein heilt annan konklusjon enn Stortinget har gjort. Det er ganske openbert.

Det er ikkje så lenge sidan vi etablerte Polarinstituttet i nord ut ifrå ein liknande type vurderingar. Det er ikkje så lenge sidan vi etablerte GenØk, som skal overvake endringar på gennivå, nanonivå, ut ifrå same typen grunngivningar.

Så skal plutseleg desse funksjonane, blå sektor og landsektoren, flyttast frå landsdelen, og vi vil få store avstandar. Det er rett og slett ei veldig pussig avgjerd som eigentleg vitnar om manglande politikk.

Eg trur denne saka burde vere eit varsku for regjeringa. Det er i alle fall eit varsku for meg. For det første har vi sett at eigendelane har auka kolossalt i den siste femårsperioden. Det betyr nok at heile veterinærtenesta er underfinansiert, og kan kanskje vere ein grunn til at styret kom til ein sånn konklusjon.

Her treng vi nok å kome tilbake til korleis heile veterinærssystemet og beredskapen vi har for dette, er finansiert, og så treng vi å ha ein nasjonal politikk på dette området. Eg trur, og det er ikkje berre eg som trur, men fagfolk meiner at vi står overfor formidable endringar som kjem til å få store innverknader på sikkerheita vår. Om Noreg skal bygge opp ein beredskap som har nærleik til der det skjer,

på alle område, enten det er klimatiske forhold, eller det er på mikroskopisk nivå eller sjukdomsnivå – heile feltet – treng Noreg rett og slett ein større strategi. Der må nærleik vere eit sentralt stikkord. Det er mange ting ein kan gjere på distanse, men denne saka illustrerer – spesielt var høyringsrunden ganske tydeleg på det – at dersom ein utset dette for transport med dei farane det gir, er vi tilbake på eit dårlegare utgangspunkt.

Igjen: Dette er ei klok avgjerd. Eg vil takke komiteen for at ein har kome til ei felles innstilling. Eg set spørsmålsteikn ved statsrådens handtering av denne saka. Eg tok opp spørsmålet allereie i mars i fjor. Da sa statsråden at ho ville gå inn i saka med opne auge. Eg har eigentleg ikkje sett openheita som blei varsla i spørjetimen, i denne prosessen. Så det er ein del spørsmål, truleg også frå resten av komiteen, til sjølve handteringa av denne saka. Eg vil derfor varsle at SV kjem til å følge opp med forslag om større strategiar for heile dette beredskapsfeltet.

Statsråd Sylvi Listhaug [11:57:00]: Veterinærinstituttet har i dag sitt hovedkontor i Oslo og har regionale laboratorier i Sandnes, Bergen, Trondheim, Harstad og Tromsø.

Veterinærinstituttet har eget styre. Styret skal sikre at det gjøres nødvendige tilpasninger avhengig av samfunnsutviklingen og endrede behov på en måte som ivaretar helheten i oppgavefordelingen, og som også sikrer en kostnadseffektiv og bærekraftig organisasjon.

Det alt vesentlige av sykdomsovervåking hos husdyr i Norge skjer i form av såkalt aktiv overvåking. Her foregår det målrettet prøvetaking for å undersøke med hensyn til bestemte sykdommer eller smittestoffer som f.eks. salmonella, brucella og kugalskap. I tillegg kommer undersøkelse av blod- eller vevsprøver for å bekrefte eller avkrefte en diagnose når det har oppstått en berettiget mistanke på grunnlag av sykdomstegn.

Undersøkelser av prøver fra syke eller døde dyr, såkalt passiv helseovervåking, har vært en viktig, supplerende del av den nasjonale dyrehelseovervåkingen. Materialet tas gjerne ut av praktiserende veterinærer og sendes til laboratorieundersøkelse.

I en utredning som Veterinærinstituttet gjorde i 2014 og 2015, i samarbeid med forvaltning og næringsaktører, ble det vist at slik passiv helseovervåking har betydelige begrensninger. Den er lite egnet til å gi et bilde av helsesituasjonen i populasjoner av produksjonsdyr i Norge.

Det er svært sjelden at tilfeldig innsendt materiale til obduksjon alene bidrar til å påvise «samfunnsfarlige» sykdommer. Store avstander og høye transportkostnader fører også til at kadaver fra produksjonsdyr som kommer inn til obduksjon ved Veterinærinstituttets laboratorier, alt overveiende stammer fra «nærområder» til laboratoriet. Resultatene er derfor av begrenset verdi for det offentlige dyrehelsearbeidet.

Det er viktig at beredskapen mot helsetrusler er landsdekkende, og at prøvematerialet som tas ut for nærmere undersøkelse, er av høy kvalitet.

Veterinærinstituttet mener at dette best kan oppnås ved at kompetansen hos de praktiserende veterinærene styrkes

betydelig. Ved besøk i husdyrbesetninger vil de praktiserende veterinærene kunne kommunisere online med f.eks. patologer, infeksjonsspesialister og sykdomsekspertter på ulike dyrearter. Riktig behandling kan starte raskt.

Veterinærinstituttet har derfor sammen med næringsaktører og Mattilsynet planlagt å arrangere kurs i obduksjon og prøveuttak i felt flere steder i Norge i 2016. De arbeider også med utvikling av informasjonsmateriale for nettpubliserings. Dette mener Veterinærinstituttet vil bidra til bedre kvalitet på prøvemateriale og raskere og mer målrettet diagnostikk ved laboratoriene.

Jeg ser positivt på at Veterinærinstituttet arbeider med å modernisere beredskapen og helseovervåkingen, bl.a. ved å utnytte moderne IKT og den betydelige kompetansen som ligger i næringenes helsetjenester og hos lokale veterinærer. Dette gir også mulighet for å innhente mer representativt prøvemateriale fra større geografiske områder enn det som er tilfellet i dag.

Samtidig er jeg opptatt av at dette gjøres på en måte som sikrer at sykdomsberedskap og helseovervåking også i Nord-Norge kommer styrket ut av endringene.

Når det gjelder egenandelene ved obduksjon av dyr, er i dag alle undersøkelser ved Veterinærinstituttet kostnadsfrie når det er mistanke om alvorlig, smittsom sykdom. Det vil si at disse kostnadene dekkes fullt ut av bevilgningen over statsbudsjettet. Det samme gjelder ved sporing av kontaktbesetninger i et utbrudd. Undersøkelser i forbindelse med dyrevelferdssaker der Mattilsynet er rekvirent, er også kostnadsfrie, likeså undersøkelser av viltlevende dyr.

I de tilfeller hvor det ikke er mistanke om alvorlig, smittsom dyresykdom, såkalte meldepliktige sykdommer, må dyreeier betale egenandel

Produksjonsdyr som sendes inn til obduksjon ved Veterinærinstituttets laboratorier i Nord-Norge, kommer i hovedsak fra «nærområdet» til laboratoriet.

Jeg vil følge opp Stortingets vedtak i denne saken ved å be Veterinærinstituttet videreføre obduksjonsvirksomheten ved laboratoriet i Tromsø. Jeg vil også be Veterinærinstituttet gjennomgå nivået på egenandelene med sikte på å øke omfanget av obduksjoner.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tove Karoline Knutsen (A) [12:01:44]: Etter at denne saken har blitt omtalt i media, er det mange som har tatt kontakt med meg og andre for å høre om det virkelig er slik at Stortingets vedtak blir tatt til etterretning. Jeg har med utgangspunkt i vår parlamentariske skikk forsikret folk om at Stortingets vedtak blir fulgt opp av regjeringa, noe også statsråden sa i sitt innlegg. Mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden si noe om hvor raskt hun kan effektivere vedtaket, både gå igjennom egenandelsnivået, eller be Veterinærinstituttet om det, stanse utviklinga av grønn sektor i nord, slik vi har sett det til nå, og også at det blir en videreføring av både kompetanse og aktivitet, i tråd med Stortingets vilje?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:02:46]: Det er naturlig for meg å følge opp denne saken i tråd med Stortingets

vedtak. Det vil bli gjort overfor Veterinærinstituttet. Da vil vi sørge for å følge opp det som ligger her.

Vi vil be Veterinærinstituttet om å gjennomgå disse egenandelene, men de må få noe tid til å gjøre det før de kommer tilbake til oss. Akkurat noen dato kan jeg ikke gi representanten, men vi vil selvfølgelig sørge for å gi den oppgaven til Veterinærinstituttet i løpet av kort tid.

Knut Storberget (A) [12:03:31]: Jeg må si jeg lyttet spent til innlegget til statsråden. Jeg satt og leste hennes svarbrev fra 15. oktober samtidig som hun holdt innlegget, og iakttok at det var veldig mye av den samme teksten som ble lest opp. Det vil jo være nærliggende ved en slik runde å spørre statsråden om man har en viss selvransakelse når det gjelder den frarådingen som kom til Stortinget for så kort tid siden som i oktober, da man ble frarådet å gjøre det man nå gjør, og om man i innlegget kunne redegjøre for noen betraktninger rundt det som Stortinget faktisk gjør, og som er stikk i strid med hva man sjøl mente for to måneders tid siden. Jeg gir statsråden en sjanse nå. Gjør statsråden seg noen betraktninger rundt dette knyttet til sin egen stillingstaken, og er det ikke på tide å korrigere kursen når det gjelder spørsmålet både om sentralisering og det å kunne opprettholde landbruk i hele landet?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:04:38]: Når det gjelder landbruk over hele landet, ser vi at det satses i landbruket som bare det. Vi er faktisk godt i gang med å øke matproduksjonen, og det er jeg veldig glad for at vi lykkes med, i motsetning til den forrige regjeringen.

Så vil jeg si at når det gjelder dette temaet, mener jeg at vi har mye å være stolt av i Norge. Vi har en dyrehelse av en kvalitet som få andre land – om noen – kan skilte med. Det er noe som vi fortsatt skal ha. Da er jeg opptatt av at vi skal bruke disse midlene på en god måte.

Så ser jeg at Stortinget ønsker at man aktivt skal være til stede i Tromsø. Det vil selvfølgelig bli fulgt opp, men det er et poeng i denne saken at de obduksjonene som gjennomføres, stort sett er innenfor en seks miles radius. Det betyr at det arbeidet Veterinærinstituttet gjør med å styrke dette ute i felt, uansett vil være svært viktig i den videre prosessen.

Knut Storberget (A) [12:05:41]: Den andre delen av dette vedtaket gjelder, som statsråden var inne på, spørsmålet om obduksjoner og særlig egenandels-situasjonen, som i veldig stor grad handler om hvorvidt man klarer å få til den undersøkelseskapasiteten som man faktisk ønsker seg, dvs. at alle aktører bidrar. Stortinget har en klar forventning om at med dette vedtaket, hvis det blir fattet i dag – noe det mot all formodning blir – går man inn og ser på de egenandelene som er gjeldende. Noen av obduksjonene er kostnadsfrie, har jeg skjönt. Hva vil statsråden foreta seg for å gjøre egendelsnivået mer riktig enn det det er i dag, for å sikre seg at vi får den undersøkelseskapasiteten som vi ønsker oss?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:06:35]: Når det gjelder egenandelene, vil jeg, som jeg var inne på i mitt innlegg, gi

oppgaven til Veterinærinstituttet med å gjennomgå egenandelene og se om det er nødvendig å endre på dem for å få flere obduksjoner. Det vil vi selvfølgelig følge opp.

Så vil jeg også si at når det gjelder å avdekke dyresykdommer, antibiotikaresistens, er Veterinærinstituttet veldig engasjert i det temaet og en viktig samarbeidspartner for Mattilsynet. Så er det utrolig viktig at vi også driver med aktiv målrettet overvåking. Som jeg var inne på i mitt forrige innlegg, må det være begge deler i det videre arbeidet for at vi skal sørge for at vi er best i klassen også videre når det gjelder dyrehelse.

Geir Pollestad (Sp) [12:07:33]: Regjeringen styrer på bakgrunn av en samarbeidsavtale med Kristelig Folkeparti og Venstre. I denne avtalen står det noen punkt om samarbeidet, men nå har vi sett at saken om priskontroll har fått et ublidt møte med Stortinget. Vi skal senere i dag behandle en jordvernstrategi der regjeringens vilje blir satt til side, og nå i denne saken har det altså vært nødvendig for Stortinget å gi beskjed om hvordan organiseringen og kontorplasseringen i Veterinærinstituttet skal være.

Mitt spørsmål til statsråden er ganske enkelt: Snakker dere ikke sammen?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:08:18]: Det er alltid fascinerende når Geir Pollestad stiller den typen spørsmål, for han hyler og skriker over endringer som vi får vedtatt. Det har han gjort nå i to jordbruksoppgjør og påpekt hvor problematisk alle de store endringene som regjeringen får til, er. Det gjorde han senest da innstillingen til globaliseringsmeldingen ble avgitt av komiteen, der regjeringen får flertall for å gjennomføre Senterpartiets politikk om å fjerne eksportsubsidiene på Jarlsberg. Så representanten Pollestad må snart bestemme seg: Mener han at vi får igjennom mye, eller mener han at vi får igjennom lite? For han sier begge deler på en gang, og det er ganske vanskelig å forholde seg til.

Geir Pollestad (Sp) [12:09:05]: Det vanlige i replikk rundene er at det er representantene som stiller spørsmål, og statsråden som svarer. Jeg tror vi skal holde oss til den formen videre også.

Det er ikke sånn at denne representanten hyler og skriker. Det er sånn at denne representanten jobber for ting han tror på, og han tror grunnleggende på å øke norsk matproduksjon og et levende landbruk i hele landet. Men han er også opptatt av at det skal være ryddige forhold mellom storting og regjering, derfor gjentar jeg mitt spørsmål som jeg ikke fikk svar på: Hvordan fungerer det, hvordan blir denne typen saker håndtert i samarbeidet mellom de fire partiene? For det burde være mulig å legge om kursen når det er en så enstemmig stemning for å opprettholde Veterinærinstituttets virksomhet i nord.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:10:00]: Forholdet mellom de fire partiene fungerer bra, det. Vi er enige i mange saker, og så er det noen saker der vi ikke er enige. Vi tar den diskusjonen mellom oss. På samme måte som den rød-grønne regjeringen i forrige periode satt og kranglet på

bakrommet, har vi også noen diskusjoner i det offentlige rom, men mye greier vi også å løse sammen.

Det er bra når representanten sier at han ønsker økt matproduksjon, at vi da leverer på det. Vi har faktisk, gjennom de endringene som disse fire borgerlige partiene har gjennomført, fått økt matproduksjonen, økt lammekjøttproduksjonen, f.eks. Vi har lagt til rette for økt storfeproduksjon, og vi ser en liten økning også i det. Vi ser at mange bønder ønsker å produsere mer melk. Nå er vi i en situasjon der vi faktisk produserer litt for mye. Så når det gjelder økt matproduksjon, leverer denne regjeringen, og da burde jo representanten Pollestad applaudere i stedet for å problematisere.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:11:12]: Eg lytta også spent på innlegget til statsråden, og etter å ha sett igjennom svarbrevet, synest eg det er veldig sterke likskapar mellom svarbrevet, og det som blei innlegget her. Det verkar som om det var upåverka av det som har skjedd her på Stortinget, noko eg synest er litt spesielt, altså at her skal ein berre gå rett fram, same kva ein støyter på.

Vi har høge standardar for dyrehelse i Noreg, og i ei tid der akkurat den sikkerheita blir trua, føreslår regjeringa å bygge ned den sikkerheita. Dei gjer nøyaktig det motsette av det ein bør gjere. Da meiner eg at eit veldig openbert spørsmål til ministeren som har ansvaret for dette, og som har fått lang, lang tid til å tenkje gjennom standpunktet i denne saka, må vere: Kva er regjeringa sin politikk når det gjeld beredskapen for matsikkerheit i samfunnet vårt, når ein byggjer ned beredskapen for dette i nord?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:02:17]: For det første vil jeg avvise at jeg er upåvirket av Stortingets vedtak. Jeg har jo nettopp gjort rede for at vi selvfølgelig vil følge opp Stortingets vedtak.

Så er det nok sånn at jeg ikke kjenner meg igjen i at vi har bygd ned dyrehelsearbeidet. Tvert imot har bl.a. denne regjeringen sørget for virkelig å ta tak i utfordringene med MRSA i svineholdet og ESBL i kyllingproduksjon gjennom å satse både på forskning og på omfattende overvåkingsprogram, der vi bl.a. i fjor tok prøver av 1 000 svinebesetninger. Det er gjort et stort arbeid på dette området, og det kommer vi selvfølgelig til å videreføre. Der er også, som jeg var inne på tidligere, Veterinærinstituttet en viktig part for Mattilsynet for å bekjempe antibiotikaresistente bakterier. Det er én del av dette arbeidet. Det er, som jeg var inne på, også viktig at vi jobber utenfor de områdene der disse obduksjonsstasjonene ligger, for å få et best mulig arbeid ute i distriktene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tove Karoline Knutsen (A) [12:13:49]: Dette er en gledens dag. Vi har fått en enstemmig innstilling i næringskomiteen om at Veterinærinstituttets virksomhet i nord skal beholdes, slik det er formulert i det Dokument 8-for-

slaget som flere stortingsrepresentanter fra Nord-Norge står bak.

Veterinærinstituttets avdelinger i den nordligste landsdelen er stasjonert i Tromsø og Harstad. Mens Harstad har fått ansvar for marin sektor, trodde vi lenge at grønn sektor skulle være i Tromsø, der instituttet skulle samarbeide med Universitetet i Tromsø, Norsk Polarinstitutt og Sysselemanden på Svalbard.

Kjerneoppgavene for de to avdelingene skulle være å ivareta havbruk, reindrift og arktisk landbruk, samt beredskap og forskning knyttet til miljø- og klimaendringer i den arktiske regionen. Men i 2014 besluttet Veterinærinstituttet at virksomheten i grønn sektor skulle legges ned. Det var en tung beskjed å få, og vi var mange som mente at skulle dette skje, ville et viktig fagmiljø innen arktisk veterinærmedisin bli sterkt svekket, i en tid da det snarere bør styrkes. Naturen i nord er sårbar, og negative følger av menneskeskapte klimaendringer merkes først her, som også flere talere har vært inne på.

Det er Landbruks- og matdepartementet, ved statsråden, som er beslutningsmyndighet når det gjelder framtidig struktur for Veterinærinstituttet. Derfor har det vært viktig å få avklart statsrådets syn på saken gjennom spørsmål som tidligere er stilt i denne sal fra både Torgeir Knag Fylkesnes fra SV, Martin Henriksen fra Arbeiderpartiet og meg sjøl. Statsråden har svart at hun har merket seg bekymringene, men likevel har den pågående prosessen i Veterinærinstituttets beslutende organer ført til en stadig stigende bekymring hos både oss representanter nordfra og berørte miljøer i landsdelen.

Jeg vil understreke at dagens vedtak ikke bare handler om hvordan man organiserer statens virksomhet, men at det dypest sett dreier seg om viktige samfunnsspørsmål som sikkerhet og beredskap, og da kan man ikke bygge ned kompetansen i den delen av landet der de er mest sårbare. Derfor er vedtaket i Stortinget en milepæl og – slik jeg ser det – det vedtaket som skal til for at vi endelig kan slå fast både at kompetansen og virksomheten i nord videreføres, og at egenandelene ved obduksjon i Norge skal være på et nivå som gjør at vi får det antall obduksjoner som vi trenger for å ivareta og styrke kunnskapen om dyrehelse.

Så vil jeg takke næringskomiteens medlemmer så mye, og spesielt saksordfører Øyvind Korsberg, for at man har ivarettatt begge disse hensynene i den enstemmige innstillinga som næringskomiteen har fremmet i saken.

Martin Henriksen (A) [12:16:55]: Som en av forslagsstillerne vil også jeg gjerne gi ros til en samlet komité og til saksordføreren for å ha rodd denne saken i land. Det at jeg skryter av representanten Korsberg, er ikke hverdagskost og betyr faktisk en hel del.

Bakgrunnen for at dette forslaget kom, var en todelt bekymring. Det første var bekymringa for Veterinærinstituttets situasjon og virksomhet i Nord-Norge. Avdelinga i Harstad var tidligere truet av store kutt. Det ble effektivisert og kuttet i avdelinga i Harstad, men heldigvis ikke så mye som fryktet. Det er viktig for kompetansen i den blå sektoren. Når det så kom klare bekymringer for Veterinærinstituttets virksomhet i Tromsø, var frykten at vi ville stå

uten nødvendig kompetanse i den nordlige landsdelen. Og som komiteen påpeker, er det flere forhold som tilsier at lokal kunnskap og lokal beredskap er svært viktig.

Derfor er det veldig gledelig med vedtaket som Stortinget skal gjøre i dag, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Veterinærinstituttets kompetanse og virksomhet innen grønn sektor og havbruk i henholdsvis Tromsø og Harstad videreføres.»

I statsrådens svar til Stortinget finnes det både skuffelser og lyspunkter. Skuffelsen har Stortinget ryddet av veien, men vi må ta med oss lyspunktet videre, for det statsråden bl.a. skriver i sitt svar, er:

«Regjeringen vil styrke utdanning og forskning i Nord-Norge med Tromsø som et senter. Veterinærinstituttet vil derfor legge til rette for å styrke sin forskning i Nord-Norge (...)

Det tar vi med oss videre, og vi forventer at det følges opp.

Den andre delbegrunnelsen for at dette forslaget ble fremmet i utgangspunktet, er at forslaget om sentralisering av Veterinærinstituttet ikke er et enkeltstående tilfelle i den nordlige landsdelen. Vi har sett sentralisering eller nedbemanning eller forslag om sentralisering og nedbemanning innenfor en lang rekke etater, direktorater og tilsyn, f.eks. Fiskeridirektoratet, Direktoratet for økonomistyring, Mattilsynet, skattekontorene og Innovasjon Norge. Jeg skal ikke her komme inn på ulike forslag fra statsbudsjettet.

Denne saken gir håp om at et flertall på Stortinget kan se at sentralisering ikke alltid er det beste. Det finnes vett og kunnskap i hele landet. Som oftest er det både lurt og effektivt å ta det i bruk. Derfor er dagen i dag først og fremst et tidspunkt for å gi ros til samtlige partier som har stilt seg bak dette forslaget.

Karin Andersen (SV) [12:20:00]: Jeg vil også gi ros til forslagsstillerne og til Stortinget, som har sett at dette var en sentralisering som ikke burde gått under den politiske radaren i departementet eller i regjeringen, men som gjorde det – eller kanskje man bevisst ønsket at det skulle være sånn. Men Stortinget har tatt tak i dette, ryddet opp og sørget for at man kan få utvikle kompetansen og fagmiljøene der de har sitt grunnlag. Regjeringen snakker veldig mye om at enheter skal være robuste, men en del av robusthet er jo at man er etablert og grunnfestet i de miljøene og samfunnene hvor man skal gjøre de viktige oppgavene. Det er denne saken et veldig godt eksempel på.

Dette er, som flere representanter har vært her oppe og påpekt, egentlig regjeringens ansvar. Regjeringen har ikke håndtert saken slik som flertallet i Stortinget ønsker at den skal håndteres, nemlig at man ikke skal sentralisere, men at man skal bevare disse kunnskaps- og kompetansemiljøene og serviceinstitusjonene der de er i dag.

Det er heller ikke det eneste eksemplet på sentraliseringsforslag fra regjeringen. Representanten Martin Henriksen var nettopp her oppe og listet opp en hel rekke av de forslagene som har kommet, så jeg tror nok at dette har vært noe som regjeringen i utgangspunktet har ønsket. Derfor er jeg veldig glad for at regjeringspartiene i dag har

sikret at det er et enstemmig storting som sier at denne sentraliseringen ikke skal gjennomføres, og at man skal styrke fagmiljøene og kompetansen der de i dag ligger.

Dette må være et eksempel til etterfølgelse i mange andre saker, for det er veldig mange fagmiljøer rundt omkring i landet som trenger å styrkes, ikke å sentraliseres, og de kan også bygges opp. Det er til fordel for hele landet og samfunnet at vi ikke gjør oss fattigere i distriktene, og at vi ikke øker pressproblemer og fyrer opp under en sentralisering som har veldig sterke drivkrefter i seg sjøl. Da går vi glipp av veldig mye, og man skal ikke så veldig langt utenfor de sentrale områdene for å merke disse effektene. Når det skjer i Nord-Norge, har de en herlig evne til å stå sammen og slåss for det de ønsker seg. Det er en holdning som jeg ønsker skal fungere bedre i flere deler av landet.

Frank Bakke-Jensen (H) [12:23:17]: Jeg må også få gratulere saksordføreren med vel utført dåd.

Det er deler av debatten her i dag som jeg finner litt merkelig. Det er jo ikke sånn at hvis man ikke gjør noe, så går verden videre. Tankene bak forslaget her, men også tankene bak en del av de forslagene som regjeringen kommer med som i denne debatten kun stemples som sentraliseringsforslag, er at man skal øke kvaliteten på en del av de offentlige tjenestene som leveres. Det er også litt av bakgrunnen for debatten og de merknadene vi er med på – at vi mente at det tverrfaglige perspektivet ikke var vektlagt nok i det materialet vi fikk. Høringen viste også det.

Så vil jeg advare når opposisjonen nå liksom tramper med begge føttene og roper sentralisering hele tida. Fiskeridirektoratet kjenner jeg best, og det brukes som eksempel på sentralisering. Det var tvert imot det motsatte som skjedde i den politiske debatten som var. Istedenfor at vi har enmannskontor rundt omkring, sitter vi igjen med færre kontor, men det skal være minimum fire fagpersoner på hvert kontor, man skal skape fagmiljø, og det leveres en bedre tjeneste ute. Så det å trampe for høyt med sentraliseringsbulletinen nå, vil jeg advare mot.

Så skal vi være klar over at vi nå har en mindretallsregjering. Det er også litt overraskende at det er så veldig mange som ikke vil ha debatt. Vi har partier i denne salen som i forrige periode smykket seg med mer åpenhet og mer demokrati, og det er jaggu det vi opplever nå når vi får forslag debattert på denne måten i komiteen. Jeg har sittet i fire år i næringskomiteen, der vi fikk inn fasiten, og det skulle debatteres minst mulig. Så at det skal være så ubehagelig for politikere i opposisjon å få en mulighet til å påvirke, forbauser meg. De burde i utgangspunktet være fornøyd med at vi nå har tatt politikken tilbake til Stortinget, at vi har et parlament som nå debatterer, diskuterer politikk og gjør vedtak som får virkning.

Så er det selvfølgelig fristende – jeg kan av og til skjønne det – å stemple ting som ren sentralisering når det i de aller fleste tilfellene, det viser også debatten i salen og de vedtakene som gjøres, faktisk er endringer til det beste for brukerne ute. Da vil jeg advare mot å bruke jernhæler på støvlene når man skal debattere dette. Det er faktisk sånn at vi har tatt politikken tilbake til Stortinget. Det er det som har skjedd nå, og det er det som har skjedd i de

andre sakene, og da synes jeg vi skal være fornøyd med det.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:26:11]: Jeg har lyst til å takke for en god og interessant debatt, og ikke minst få lov til å takke for alle godordene som jeg som saksordfører har fått, både fra dem som har deltatt i debatten, og spesielt fra mine gode kollegaer på Troms-benken. Det at en sak vekker politisk engasjement, tror jeg vi skal være veldig glade for uansett hvilket parti vi tilhører.

Jeg skal ikke holde et innlegg nå om sentraliseringsdebatten, jeg har bare lyst til å kommentere noen få punkter.

Geir Pollestad var inne på at dette var en distriktspolitisk seier. For meg er dette en seier for dyrehelse, for folkehelse, dyrevelferd og matproduksjon. Det har vært det viktigste for meg, og det har også vært det viktigste for komiteen. Man forholder seg til et system og en organisering man kjenner, og det er det komiteen har landet på i denne saken.

Så må jeg bare dele Frank Bakke-Jensens betraktninger om den kritikken som har framkommet, at denne saken faktisk blir avgjort i denne sal. Jeg har fire år mer enn Frank Bakke-Jensen med en rød-grønn regjering, åtte år, og det var vel nesten ikke en eneste sak som ble avgjort i denne salen. De ble avgjort på SMK. Det at man får en debatt i denne salen, og at Stortinget er med og utformer politikk, synes jeg er en styrke for det norske demokratiet – all makt i denne salen er det viktigste for meg.

Knut Storberget (A) [12:28:22]: Jeg mener det skal godt gjøres i denne debatten å ikke se på det vedtaket som gjøres senere i dag, som å snu sentralisering. Det Frank Bakke-Jensen og flere har vært inne på, at dette ikke dreier seg om sentralisering, har jeg problemer med å se. Det kan godt være at i noen tilfeller er det slik at sentralisering kan gi mer effekt og være en bedre løsning for samfunnet – ja, det kan det, men ikke bestandig. Vi står overfor en sånn sak nå, som etter mitt skjønn er klassisk i en sentraliseringsdebatt – å trekke ressurser ut av distriktene og samle dem på et sentralt sted – så det har jeg problemer med å se. Så det er all grunn til, når vi ikke ser den effekten vi ønsker av sentralisering, å nettopp trampe med både en og to føtter.

Det andre, som vel var foranledningen til replikkordskiftet mellom statsråden og representanten Pollestad, får meg til å undres noe. Jeg er også opptatt av, og syns det er bra, at vi har debatt i denne sal. I noen tilfeller må man også tåle at vedtak blir snudd på. Men det er også sånn, som representanten Pollestad var inne på, at dette på mange måter er mer enn en debatt. Her er det altså sånn at Stortingets flertall på et veldig viktig beredskapsområde snur tvert om og har en helt annen oppfatning. Det er klart at det for mange av oss vil reise noen tanker rundt spørsmålet om gjennomføringskraft om det er sånn på et så viktig felt at stortingsflertallet – alle, ikke bare noen, ikke bare et flertall, men også regjeringspartiene i Stortinget – velger å desavuere statsråden. Det er klart at man må ha lov til å sette spørsmålstejn ved om det er slik at man da får den ønskede gjennomføringskraften på et så viktig felt.

Jeg kan være enig med statsråden i at vi øker produk-

sjonen av lammekjøtt og hva det måtte være, men det er jo slik at vi ønsker oss en landbrukspolitikk og en beredskapspolitikk på dette feltet som er foroverlent, og som har gjennomføringskraft. Når det da er slik at vi samme dag som vi behandler dette, også skal behandle det som flere av oss oppfatter som kanskje noe av det aller viktigste med landbruksproduksjon, nemlig at vi har nok jord å dyrke på, står overfor den samme situasjonen – der et enstemmig storting ser ut til å slutte seg til både en strategi og en målsetting som egentlig er diametralt motsatt av det statsråden ønsker seg. Ved en sånn anledning syns jeg det må være lov til å spørre: Er det slik at dette gir best mulig gjennomføringskraft? Noen av oss mener at det å organisere staten gjør egentlig regjeringen best, det gir best gjennomføringskraft. Vi må gripe inn i noen tilfeller, og dette er et godt eksempel.

Tove Karoline Knutsen (A) [12:31:33]: Jeg er først og fremst veldig blid i dag, så jeg klarer ikke å sanke så mye sinne, men jeg har lyst til å kommentere litt representanten Korsberg, som snakket om den rød-grønne regjeringa og at man satt på SMK og avgjorde de ulike sakene. Det kan jeg forsikre representanten om at det gjorde man ikke. Vi hadde store, opprivende debatter både i gruppene, mellom gruppene og faktisk også i denne sal. Og vi beveget mange saker. Kanskje er det sånn at dagens opposisjon er litt flinkere til å ta kontakt med posisjonen for virkelig reelt sett å ta tak i viktige saker som man kan løse sammen. Jeg er veldig stolt over at vi på Troms-benken og i nord har klart å jobbe godt med denne saka, også på tvers av partigrenser. Det er veldig gledelig og veldig viktig.

For meg handler ikke denne saka først og fremst om statens organisering av sin virksomhet, sjøl om det selvfølgelig handler om det også, denne saka adresserer, som jeg sa i mitt innlegg, veldig viktige samfunnsspørsmål. Akkurat som vi snakker om folkehelse og har veldig mange debatter om den og om organisering på det området, må vi også snakke om dyrehelse og om kvaliteten på mat og faktisk også om sikkerhet og beredskap. Det er en større debatt, som vi har klart å ta gjennom denne saka, og som vi altså har klart å få et samlet storting til å slutte seg til.

Jeg lyttet til det statsråden sa. Hun har en annen vinkling, men hun har forsikret om at hun tar Stortingets vilje og de vedtakene som skal gjøres i dag, på det største alvor, og at hun så raskt som mulig setter i gang den prosessen som Stortinget i dag kommer til å be henne om. Og vi kommer selvfølgelig til å følge nøye med på det.

Og: Jeg har litt lyst til å synge en sang som jeg har laget, som heter «Eg e' så glad i dag», men jeg skal ikke gjøre det akkurat nå.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:34:12]: Det var representanten Storberget som fikk meg til å ta ordet, for hans innlegg var jo i samme gate som representanten Pollestads.

Det er fascinerende når man fra talerstolen etterlyser gjennomføringskraft, samtidig som man både gjennom spørsmål og annet som jeg leser om i avisene, er svært kritisk til at denne regjeringen gjør endringer i landbrukspolitikken som faktisk bidrar til forandringer. Jeg kan nevne

konsesjonsgrense for kylling som ett eksempel. Vi mangler gjennomføringskraft, blir det sagt, men når vi da gjennomfører endringer som gjør at kyllingbøndene kan drive på heltid, ja, da: – Hva er det for noe, da?

Jeg var inne på eksportsubsidier. Jeg kan nevne natur-skadeerstatningsordningen, en lov som lå i skuffen i årevis før vi kom inn i departementet. Neste år skal endringer tre i kraft, og det er veldig bra, for akkurat nå opplever bønder, bl.a. i Vest-Agder og ikke minst i Rogaland, oversvømmelser, som betyr at man må få erstatning. Dette vil bidra til at en får det mer effektivt.

Jordbruksoppkjøret har jeg også vært inne på. Vi så tendenser til at representanten Storberget mente at jordbruksoppkjøret i 2014 skulle avgjøres på hans kontor. Det gjorde det ikke, og de endringene og den gjennomføringskraften som vi faktisk fikk til, var han imot. Jeg er litt forbauset over at man ikke kan bestemme seg for hva man egentlig til slutt mener. På den ene siden er det et problem at vi får gjennomført mye, på den andre siden har vi ikke gjennomføringskraft. Begge disse to tingene kan ikke stemme, så jeg ser fram til at man bestemmer seg snart.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:36:10]: Den einaste grunnen til at ein tar dette til Stortinget, er at ein må. Hadde regjeringa hatt fleirtal, hadde ein ikkje trengt det. Det er ikkje det raffinerte demokratiske sinnelaget til Bakke-Jensen som gjer at ein no opnar debatten og tar det til Stortinget og stiller seg lagleg til for å endre regjeringas politikk. Det er fordi ein må. Og sjølvsagt, for oss som er på Stortinget, er det fantastisk, og for folkedemokratiet i Noreg synest eg òg det er fantastisk bra. Men det er fordi ein må.

Så er det ein dimensjon her som vi unnlèt å diskutere, men som sikkert mange har tenkt litt på, nemleg at grunnen til desse endringane ikkje er fagleg grunnlegg frå regjeringa si side. Gjennomgangen til komiteen under høyringa var heilt tydeleg, det var faglege varsku mot å gjere desse endringane. Det var det som gjorde at komiteen var så samrøystes som han var, ein hadde klare faglege råd om at dersom ein er opptatt av dyrevelferd, matsikkerheit, beredskap osv., er dette feil veg å gå. Det ligg altså andre grunnar bak. Eg trur nok at sentraliseringsiver kan vere ein del av det, iallfall ein konsekvens av dette, men det er òg økonomi.

Så spørsmålet som vi ikkje har tatt opp i denne diskusjonen, er: Kva skjer no? Eg meiner at den einaste måten å oppfatte det vedtaket som vi gjer i dag på, er at det er ein beskjed til regjeringa om å prioritere det samla arbeidet for dyrevelferd, matsikkerheit og beredskap i heile landet. Dette er ei prinsipiell sak. Det seier noko om nærleik, at dette er eit arbeid som skal ha høg prioritet. Det betyr ikkje at det er berre Nord-Noreg som skal favoriserast, men at det er ei prinsipiell sak, som gjer at ministeren ikkje kan gå tilbake og starte nye prosessar andre stader med liknande typar resultat. Og med mindre ministeren går opp og oppfattar meg på ein annan måte, meiner eg at eit samrøystes storting har gitt ein prinsipiell beskjed til statsråden om at ein skal prioritere dyrevelferd, matsikkerheit og beredskap i den tida vi no lever i.

Og sidan Bakke-Jensen var opptatt av brukarane av

desse tenestene, og var så kjapp med statistikken: Den gjennomsnittlege brukaren er ein død sau. Så vi kan iallfall vere einige om at vi skal prioritere arbeidet med alle dei farar og ulemper som kan oppstå, idet vi oppdagar anomaliar i matproduksjonen og fiskeproduksjonen rundt omkring i landet.

Presidenten: Representanten Knut Storberget har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Knut Storberget (A) [12:39:19]: Statsråden har den taktikken at når vi påpeker manglende gjennomføringskraft, trekker hun fram de sakene hvor vi er uenige. Men det er mange saker hvor vi nettopp står samlet, og ønsker en mer ambisiøs politikk. Dyrehelsen er et av de saksområdene. Jeg tror rett og slett det er sånn at når vi må dra statsråden med oss på vedtak her i Stortinget, får vi ikke den gjennomføringskraften vi kunne ønsket oss om vi hadde hatt statsråden med oss fra noen måneder tilbake. Det samme gjelder jordvern. De fleste i Stortinget her – alle da, tydeligvis – er for at vi skal ha en mer ambisiøs jordvernpolitikk. Jeg er overbevist om at vi hadde hatt en langt sterkere gjennomføringskraft om vi hadde hatt statsråden med oss fra første stund på det feltet. Det er det det handler om, og det er det jeg synes, med respekt å melde, at statsråden er for lite lydør til. Hun må innta en god dose ydmykhet for å kunne imøtekomme de ønsker som et samlet storting faktisk har knyttet til viktige spørsmål for landbruket.

Frank Bakke-Jensen (H) [12:40:39]: Vanligvis begynner man mot slutten av en debatt å si: Det er ikke for å forlenge debatten. Men dette er et innlegg for å forlenge debatten.

Representanten Knag Fylkesnes sier at den gjennomsnittlige bruker er en død sau. Nei, det er helt feil. Det er sånn at når vi snakker om beredskap, når vi snakker om veterinær, så snakker vi faktisk om bønder, vi snakker om reindriftsutøvere, vi snakker om andre næringsutøvere, og vi snakker om vanlige innbyggere som har behov for at disse tjenestene skal utføres.

Og når vi snakker om tverrfaglighet, snakker vi altså ikke om en sau i Finnmark og en sau i Troms. Her snakker vi om flere fagnivå som møtes og utvikler kunnskap. Det var det som var vår bakgrunn for det.

Mange ganger i debatter har jeg faktisk tiltenkt Knag Fylkesnes å ha så skrable kunnskaper om statistikk at det kunne gå så galt som dette, men i dag fikk vi beviset.

Når det gjelder den politiske debatten og det parlamentariske, så faktisk Lillian Hansen i forrige periode – og vi finner sitatene – da vi diskuterte et Dokument 8-forslag om sjømat, fremmet av meg, at representanten Bakke-Jensen kunne jo ikke forvente at regjeringen skulle ta hensyn til et representantforslag levert fra opposisjonen. Vel, vi finner forslaget igjen i Arbeiderpartiets fiskeripolitiske dokument, som man har rigget til i sommer, og vi finner det i tanker og debatter ellers. Men det var faktisk sånn – med en flertallsregjering – at vi fikk beskjed om at man ikke kunne forvente at regjeringen skul-

le ta hensyn til et representantforslag fra noen i opposisjonen.

Det er den store forskjellen med det parlamentet vi har nå, og med en mindretallsregjering, at man på en annen måte tar hensyn til representantforslagene som er levert – til og med fra de som sitter i opposisjon.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:42:36]: Det var representanten Knag Fylkesnes som fikk meg til å ta ordet, fordi han var opptatt av at regjeringen skal prioritere opp dyrevelferd og dyrehelse. Det kan jeg bare bekrefte at vi allerede har gjort. Denne regjeringen har satt inn et nytt gir i arbeidet med dyrevelferd. Vi har fått på plass landets første dyrepoliti. Vi har også fått penger til å opprette ett til. Vi har økt antallet tilsyn som Mattilsynet gjennomfører, og innført en egen avdeling i Mattilsynet som skal drive med dyrevelferd.

Når det gjelder omorganisering av Mattilsynet, har det vært en diskusjon som har handlet om sentralisering. Det vi gjorde, var at vi gikk fra tre til to nivå. Vi gikk fra åtte til fem regioner – jeg registrerte ikke at det var noen motstand mot det. Tvert imot har det vært en svært vellykket omorganisering som har gjort at vi har 30 pst. færre ledere i Mattilsynet i dag, som betyr at vi kan bruke mer ressurser ute i felt og føre tilsyn. Så det er en meget bra omorganisering som har fungert aldeles utmerket.

Når det gjelder dyrehelse, er det også sånn at denne regjeringen har satt inn et nytt gir i bekjempelsen av antibiotikaresistens. Både innenfor kyllingproduksjon og svineproduksjon er det tatt en rekke grep som har gjort at vi har fått mer tempo på det, både når det gjelder forskning og overvåking, og når det gjelder å ta ut de besetningene som er smittet.

Så vi er meget godt i gang med akkurat den jobben.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [12:44:21]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Janne Sjelmo Nordås og Trygve Slagsvold Vedum om å halvere matkastingen i Norge (Innst. 60 S (2015–2016), jf. Dokument 8:144 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingunn Foss (H) [12:45:30] (ordfører for saken): Jeg vil takke representantene Marit Arnstad, Janne Sjelmo

Nordås og Trygve Slagsvold Vedum for å ha fokusert på en viktig sak.

Komiteen deler forslagsstillernes bekymring over at det i Norge kastes 360 000 tonn spiselig mat hvert år. Maten som kastes, er estimert til en verdi av 18–20 mrd. kr. Hver forbruker kaster 46,3 kilo spiselig mat hvert år.

Dagens regjering har fokusert mye på matsvinn og har satt i gang en rekke tiltak og prosjekter for å redusere dette. Flere statsråder og en samlet matbransje, fra primærnæring til forbrukerledd, undertegnet i mai i år en intensjonsavtale om reduksjon av matsvinn. Intensjonsavtalen vil gjelde til den erstattes av en konkret bransjeavtale når det foreligger statistikk og indikatorer som kan gi grunnlag for konkrete reduksjonsmål. Basert på et sett av indikatorer, oversikt over mengde matsvinn, årsaker til matsvinn, reduksjonspotensial og hva som kan være hensiktsmessige tiltak, vil det bli fastsatt konkrete reduksjonsmål. Avtalen er et godt utgangspunkt for et bredere samarbeid med hele verdikjeden i matbransjen om hvordan arbeidet med å redusere matsvinn og øke ressursutnyttelsen kan utvikles videre.

Regjeringen varsler i statsbudsjettet for 2016 at Finansdepartementet vil sende på høring et forslag om at det innføres en egen bestemmelse i merverdiavgiftsloven hvor det gis fritak for uttak av næringsmidler som leveres vederlagsfritt til frivillige organisasjoner.

Norske myndigheter deltar aktivt i det internasjonale arbeidet med å redusere matsvinn, både i FN, OECD, EU og Nordisk ministerråd. Matsentralen ble opprettet i 2013 og distribuerer fullverdig overskuddsmat fra dagligvarebutikker, grossister og produsenter til mennesker som trenger det, i hele Oslofjordområdet. Det arbeides også med å gjøre denne ordningen nasjonal. Siden 2009 har det også vært forbudt å kaste matavfall i naturen. Dette avfallet går nå til forbrenning, fôrproduksjon eller kompostering. Det er også økende interesse for å øke andelen som utnyttes til biogass.

Alt dette viser at vi er på rett vei i arbeidet med å forhindre matsvinn i Norge. Vi må fortsette det gode samarbeidet med bransjen, den nasjonale satsingen og det holdningsskapende arbeidet med sikte på å finne velfungerende tiltak for å redusere matsvinn i Norge.

Norge har også sluttet seg til FNs nye bærekraftsmål, inkludert mål 12.3 om en halvering av matsvinn innen 2030. Et flertall i komiteen er enig i å holde seg til dette målet i stedet for å forsere dette med fire år.

Komiteens flertall mener også det er naturlig å ta stilling til en eventuell plan når en forpliktende bransjeavtale er inngått.

Jeg vil med dette anbefale komiteens innstilling.

Knut Storberget (A) [12:48:53]: Jeg må også takke forslagsstillerne. Det er et usedvanlig viktig saksområde, og jeg deler veldig mye av de betraktningene saksordføreren gjør seg.

Det er egentlig uhyrlig hvor mye mat vi kaster. Jeg tror vi i løpet av dagen i dag i Norge skal kaste 30 000 brød. Det er uhyrlig i et klimaperspektiv, det er uhyrlig i et fordelingsperspektiv, og det er uhyrlig sett opp mot en del etiske standarder de fleste av oss ville identifisere seg med.

Det er også spesielt at i en tid da vi klager over at maten er for dyr, kaster husholdningene nærmere 25 pst. av maten de kjøper inn. I en tid da vi bruker ned mot 10–11 pst. av lønningene våre på mat, er det altså sånn at man kaster 25 pst. av det man kjøper. Det er umiddelbart 25 pst. rabatt som statsråden kan ta med seg i debatter når folk ber om billigere mat. Man kan få 25 pst. rabatt ved å slutte å kaste.

Jeg mener at mange tiltak regjeringen peker på, er veldig bra. Det er veldig viktig at man får med seg bransjen, veldig viktig at man har bransjeavtaler, og at man får forståelse for det ute i opinionen, selvfølgelig. Det er viktig at vi alle går i oss sjøl i våre egne familier og lærer både å lukte, se og smake, og lærer forskjeller på datomerking.

Men jeg tror vi er kommet i en situasjon hvor det også må vurderes sterkere tiltak på dette feltet. Det er bakgrunnen for at Arbeiderpartiet er en av forslagsstillerne bak de forslagene som ligger i saken – først og fremst at vi skal ha et ambisiøst mål, men også at vi bør lage en tiltaksplan. En av grunnene til at Arbeiderpartiet ønsker at en tiltaksplan skal komme til behandling, er at en del av grepene vi har sett internasjonalt, synes vi man bør se på i Norge, bl.a. knyttet til det man gjør i Frankrike.

For meg er det et paradoks at man fra regjeringens, og særlig Fremskrittspartiets, side argumenterer med at man ikke vil ha flere påbud og forbud, mens man samtidig står i en situasjon hvor man overfor dem som tigger etter mat, ønsker forbud og påbud. Men overfor de store, kommersielle aktørene som oftest kvitter seg med store mengder mat, skal man ikke bruke det.

Jeg synes det er urettferdig, jeg synes det er inkonsekvent. Man burde nå vurdere å bruke sterkere lut overfor grossister og andre, restauranter, dagligvarebutikker og hva det måtte være, som kaster store mengder mat.

Derfor ber vi om at regjeringen kommer med en tiltaksplan. Jeg synes at man selv om man så langt har vært avvisende, bør vurdere det og bl.a. se på hva som skjer i Frankrike.

Det er også et paradoks at man i argumentasjonen rundt dagligvarebutikkene kan overlevere maten man har tenkt å kaste, til f.eks. veldedige formål, blir møtt med at man ikke har kapasitet til det i Norge. Vi har ikke kapasitet til å kvitte oss med overflødig mat – så rike er vi blitt.

Derfor mener jeg og Arbeiderpartiet at vi må ha noe sterkere lut mot dette for nettopp å få reist den folkelige opinionen vi må ha, knyttet til et så viktig felt som dette faktisk er.

Det er bakgrunnen for at vi mener at en tiltaksplan nå bør lages.

Med dette tar jeg opp de forslagene som Arbeiderpartiet er medforlagsstiller til.

Presidenten: Da har representanten Knut Storberget tatt opp de forslagene han har referert til.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:53:12]: I likhet med foregående talere er jeg enig i at det er bekymringsfullt at det kastes så mye mat i Norge. Det er bekymringsfullt når hver eneste forbruker i Norge i gjennomsnitt kaster over 46 kg mat hvert eneste år.

For en som er glad i mat, er det vondt å høre. Det er ikke godt å høre at vi kaster god mat, spiselig mat – at vi lever i et samfunn som har så stor overflod at vi kan se oss råd til å gjøre det.

Derfor er det positivt at det har blitt gjort noen tiltak rundt det med matkasting. Det er positivt at vi nå har et forslag som gjør at vi kan debattere nettopp det. Jeg ser også at regjeringa følger opp dette på en god måte, og det er positivt.

Slik som saken nå står, er det litt bekymringsfullt at når vi har datomerking på mat som sier at noe er best før en dato og noe har en absolutt siste forbruksdag, ses alt på som siste forbruksdag. Det er mye mat som i dag kastes på grunn av at folk ikke egentlig vet at maten er fullt spiselig, at den fortsatt er av god kvalitet, selv om det står «best før». Det er så viktig å merke seg at «best før»-merkinga og «siste forbruksdag»-merkinga har et visst slingsmonn. Som representanten Storberget var inne på: Det går an både å se på maten og å lukte på maten – det går endog an å smake på maten. Det er selvfølgelig visse unntak, f.eks. når man skal spise noe som jeg synes er godt; rakfisk, som noen påstår verken smaker eller lukter godt, men den er da fullt spiselig.

Som sagt, det gjøres mye godt, og gjennom den intensjonsavtalen som hele matbransjen har skrevet under, og som skal være utgangspunkt for det videre arbeidet fram til en konkret bransjeavtale, tror jeg at mye av arbeidet med matsvinnet er lagt, men vi er fortsatt ikke i mål. Når man nå får hentet inn god statistikk og gode indikatorer, kan det gi et godt grunnlag for konkrete reduksjonsmål. Jeg tror at gjennom den konkrete bransjeavtalen vil vi også binde opp næringa til å bli mye mer bevisst det med matsvinn. Men jeg er veldig forsiktig med å skulle gi noe forbud, noen absolutte forbud, og bruke veldig sterk lut. Det er mange andre måter å gjøre dette på, bl.a. gjennom de tiltakene som regjeringa – også tidligere – har gjort, f.eks. Matsentralen og ForMat-prosjektet. Det er i dag en fordel for matvarekjedene å kaste maten – rent økonomisk – framfor å gi den bort til dem som kan videredistribuere den. Regjeringa er inne på et riktig spor når de nå skal se på bl.a. momssituasjonen for mat som gis bort.

Jeg er spent på hva regjeringa kommer med i framtida. Jeg er spent på hva som kommer ut av det. Jeg er veldig optimistisk med hensyn til det arbeidet som gjøres, og jeg er glad for at vi nå har hatt denne saken i Stortinget, og at vi nå kan følge opp dette på en god og konstruktiv måte.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:56:52]: Jeg deler det engasjementet som medrepresentanten fra Senterpartiet viser gjennom representantforslaget som vi i dag diskuterer. Kristelig Folkeparti og undertegnede har fremmet representantforslag om dette tidligere, og også interpellasjoner, og vi har stilt spørsmål. Det er bra at det er et stort engasjement rundt dette.

Det står i sammendraget til dagens sak at man ønsker å redusere mengden mat som kastes i Norge i alle ledd av verdikjeden. Ja, det er ønskelig. Men jeg skal ikke bare si at det er ønskelig. Det er noe vi må gjøre. Vi må gå fra å ønske til å gjøre noe konkret. For meg er dette et etisk spørsmål,

og for meg handler det også om det miljømessige. Vi skal senere i dag diskutere jordvern. Det er behov for hvert et dekar til å dyrke mat på i dette landet. Vi skal ta vare på den beste jorda vår, men da må vi også ta vare på den maten vi dyrker.

Det gjøres mye. Det er gjort et godt stykke arbeid, og jeg vil rose næringsmiddelindustrien. Det er egentlig de som har gått i bresjen for dette gjennom ForMat og den sterke fokuseringen som næringsmiddelindustrien selv har hatt på det over mange år. Der har også resten av samfunnet mye å lære. Man har nå fått til en bra intensjonsavtale fra primærleddet og helt opp til forbruker. Den er bra. Vi ser at teknologene og teknologien kommer etter. Når kjøleskapsprodusentene nå produserer kjøleskap som gjør at holdbarheten på mat opprettholdes – og kanskje varer lenger enn det som står på pakningen – viser det at man har tatt viktige steg.

Kristelig Folkeparti klarte gjennom det budsjettforliket vi har med regjeringen denne høsten, også å styrke Matsentralen, som har vært omtalt tidligere i debatten, med 300 000 kr. Det er bra at vi skal ha en gjennomgang av merverdiavgiften, men vi har også lagt til rette gjennom budsjettavtalen at Matsentralen allerede fra 1. januar får en bedre økonomisk situasjon for å gjøre den jobben de gjør og ta vare på mat som kan brukes, og gi den til andre som virkelig trenger den.

Vi er utålmodige fra Kristelig Folkepartis side. Derfor er vi med på forslaget om at vi både må få på plass en tiltaksplan, og også at vi skal sette oss et måltall om halvering av matkasting innen 2030. Vi tror vi må være så konkrete som mulig. Vi mener at det ikke bare er ønskelig å redusere mengden mat, men at vi også må gjøre det. Da er det viktig med handlingsplaner, og det er viktig med konkrete målsettinger, slik at vi har noe å strekke oss etter med hensyn til hvem vi er, og hvilken hatt vi til enhver tid har på hodet.

Geir Pollestad (Sp) [13:00:20] (komiteens leder): Jeg vil starte med å takke forslagsstillerne. Jeg kan slutte meg til mye av det som er sagt i de foregående innleggene, inkludert de huslige rådene fra representantene Storberget og Ørsal Johansen.

Det er ingen tvil om at vi kaster for mye mat i Norge. Blant annet kaster vi 850 tonn egg i året – egg som er fullt ut brukbare – på grunn av et meningsløst EU-regelverk. Det må det bli stopp på. Denne innsatsen må gjøres både i butikkene og hjemme hos folk.

Forslagsstillerne og Senterpartiet hadde opprinnelig lagt inn et ønske om et mål om en halvering innen ti år, og hadde satt årstallet 2026. Vi ser det som hensiktsmessig at vi knytter dette opp til samme «målår» som det som ligger i FNs bærekraftsmål, altså 2030. For å nå dette er det forveit å sette alt inn på en bransjeavtale. Vi trenger også en plan for hvordan en kan nå dette målet. Vi har i innstillingen pekt på flere tiltak, bl.a. at dette bør inn som en del av læringsmålene i faget mat og helse i skolen.

Jeg er overrasket over at vi i denne saken opplever at partiet Venstre vender tommelen ned for forslaget. Det undrer meg, for dette er en miljøsak, det er en sak om rett-

ferdighet, og jeg skulle så gjerne ha ønsket at Venstre senere i dag kunne gi sin støtte til de to forslagene som representanten Storberget tidligere tok opp. Vi må ha hardere lut, vi må ha flere virkemidler, dette er mål som ikke oppnås av seg selv.

Det pågår for tiden en ganske uverdigg priskrig om mat i norske butikker. Julemat blir solgt til priser som er langt under prisen på katte- og hundemat. Det er uverdigg, og det er umoralsk. Det bør ikke være et mål at en kan kjøpe seg julemiddag for under ti kroner. Jeg reagerer når jeg ser at statsråden er ute og hyller denne priskrigen. For det første synes jeg det er på grensen til naivt, for jeg tror at kjedene tar inn igjen dette på andre varer. For det andre går det ikke an å være for å redusere matkastingen samtidig som man hyller gi-bort-priser på verdifull julemiddag.

Når regjeringen ønsker å få redusert sløsing med strøm, innfører den økt elavgift. Når regjeringen mener at vi reiser for mye med fly, kommer det forslag om seteavgift på fly. Når regjeringen mener at anleggsbransjen og bønder bruker for mye diesel, kommer det økt avgift på diesel. Men hvor er logikken i at når en mener at vi kaster for mye mat, er det det å hylle lave matpriser som er rett svar? Det henger definitivt ikke på greip. Vi må øke verdien av maten hvis vi i det hele tatt skal lykkes med å få redusert kastingen av mat. Jeg tror at maten i Norge er for billig, og det bør eksemplet med at vi kaster hver fjerde pose med mat, være et sikkert bevis på.

Jeg vil igjen oppfordre Venstre til å tenke seg om i denne saken. Er det ikke verdt noe at vi vedtar også et nasjonalt mål som samsvarer med FNs bærekraftsmål, og er det ikke verdt noe at vi faktisk krever å få en plan for hvordan dette målet skal nås? Dette burde ikke være den saken som setter samarbeidsklimaet på spill. Jeg går ut fra at Venstre innerst inne støtter de forslagene som foreligger fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Arbeiderpartiet.

Pål Farstad (V) [13:05:23]: Først vil jeg si at jeg deler de betraktningene som saksordføreren bragte fram i sitt innlegg, der han pekte på viktige ting.

Det er flott og på sin plass at matsvinn, eller matkasting, har fått økt oppmerksomhet, for i likhet med resten av komiteen deler jeg forslagsstillerne bekymring over at det kastes så mye spiselig mat i Norge. Det er derfor gledelig at myndighetene og de ulike deler av matsektoren – fra primærprodusent til forbrukerledd – har inngått forpliktende samarbeid for å redusere matsvinnet.

Resultatene for dagligvarehandelen viser at denne bransjen, i likhet med næringsmiddelindustrien, har et relativt høyt svinn for en del sentrale varegrupper. For første gang er det nå gjennomført en omfattende bransjeundersøkelse blant bedrifter i næringsmiddelindustrien som viser hvordan bedriftene arbeider med matsvinn.

De viktigste funnene er at et stort flertall av bedriftene anser arbeid med matsvinn for å ha stor betydning for sin bedrift framover, uavhengig av bransjetilhørighet og størrelse. Reduksjonen av matsvinn i egen bedrift vil ha betydning for både lønnsomhet og omdømmet til bedriftene. Det ser bedriftene.

En stor del av bedriftene har startet arbeidet med kart-

legging av matsvinn i egen virksomhet – meget positivt. Over 60 pst. av bedriftene oppgir å ha potensial for reduksjon i matsvinn med inntil 10 pst., mens større bedrifter oftere oppgir et potensial som er vesentlig høyere, opp mot 25 pst.

I tillegg til at hver nordmann kaster så mye mat i året, kastes det mat gjennom hele matkjeden, fra primærnæring til forbruker. Det er både et miljøproblem og et ressursproblem.

Det er åpenbart både økonomisk og ikke minst miljømessig lønnsomt å redusere matsvinnet. I tillegg er det viktig at ikke-spisbart matavfall fra butikker, restauranter og andre storkjøkken sorteres ut for utnyttelse som dyrefôr eller går til produksjon av biogass, biogjødsel eller kompost.

Saken er klar: Matsvinnet bør, må og skal reduseres i Norge. Men spørsmålet er hvordan dette skal skje.

For å holde meg helt konkret til de forslag som det skal voteres over i dag: Jeg mener at det foregår så mye positivt i ulike bransjer og verdikjeder knyttet til mat at aktørene på egen hånd må fortsette arbeidet gjennom forpliktende avtaler. Det er begrunnelsen vår for den posisjonen vi har inn tatt. For som det vises til i innstillingen til saken, er det allerede mye bra arbeid i gang i dag for å redusere matsvinnet. I mai i år undertegnet flere statsråder og en samlet matbransje en intensjonsavtale om reduksjon av matsvinn, slik det er blitt redegjort for. Formålet med intensjonsavtalen er å styrke samarbeidet mellom myndighetene og aktørene i hele matbransjen for ytterligere å redusere matsvinnet. Det er hovedfokuset for vår del nå.

Venstre vil følge utviklingen nøye, og det forventer jeg at regjeringen også vil gjøre. Venstre støtter intenst det arbeidet som nå gjøres av aktørene i bransjen og myndighetene. Ikke minst når det gjelder miljøperspektivet, som representanten Pollestad utfordret på, ønsker vi å se hva som kommer ut av de forpliktende avtalene som nå er inngått, før vi går videre.

Karin Andersen (SV) [13:09:26]: Jeg vil takke forslagsstillerne for å ta opp en veldig viktig sak. I motsetning til Venstres representant tror ikke SV at dette kommer til å gå av seg sjøl med frivillige bransjeavtaler. Det må virkemidler til også fra myndighetenes side for å få på plass ordninger som gjør at man i praksis får ned kastingen av mat. Slik flere representanter har vært inne på, er det å kaste mat også et moralsk spørsmål – mat, som er en så viktig vare i verden, som det er mangel på, og som noen rett og slett ikke har. At vi som har mye, kaster mat, tyder på at det også er et fordelingsproblem som ligger i bunnen her, som det må rettes opp i. Da er dette en av de små brikkene som må på plass.

Det er ikke et spørsmål om vi skal gjøre det, men om hvor fort vi kan klare å få det til. SV kunne nok ønsket at forslag nr. 1 hadde vært litt mer ambisiøst enn det det er. Det at man skal halvere matkastingen i Norge innen år 2030, er i tråd med det som Norge har forpliktet seg til gjennom bærekraftsmålene. Men når man ser på volumet som kastes i Norge sammenliknet med f.eks. i Frankrike, som nå har innført forbud, kaster vi i Norge allerede dob-

belt så mye mat som det Frankrike gjør. Derfor burde det årstallet vært satt nærmere, slik at vi virkelig hadde vist at man må gjøre noe, og at man må gjøre det raskere enn det flertallet nå har forutsatt.

Vi kommer likevel til å støtte dette forslaget, for det er det mest ambisiøse som ligger til vedtak i dag, og vi kommer selvfølgelig også til å støtte forslaget om at det utarbeides en tiltaksplan for å redusere matkastingen. Det er uhyre viktig.

Vi mener også at regjeringen bør vurdere å se på det lovverket som Frankrike har vedtatt. Der har man for franske matvarekjeder innført et forbud mot å kaste spiselige, usolgte varer. Enten må de inngå kontrakter, slik at vanskeligstilte kan få den maten som er spiselig, eller de pålegges å levere det til dyrefôr. Når det er mulig å få til dette i matlandet Frankrike, bør det også være mulig å få det til i Norge.

Andre ting som må vurderes, er å bruke ulike markeds mekanismer eller ulike typer avgifter – moms, gebyrer osv. – som vi vet virker. Regjeringen sier at de skal vurdere momsregelverket, og det er jeg glad for. Det er ikke spesielt smart at det lønner seg å kaste maten framfor å gi den bort, fordi man må betale moms hvis man gir bort spiselig mat – også til noen som beviselig trenger den. Men for en regjering som tror på markeds mekanismer, må det være mulig også å finne andre løsninger, f.eks. gebyrer eller avgifter på det som kastes.

Til slutt må jeg også innom denne galoppen for billigst mulig mat, som landbruksministeren har kastet seg på i det siste. Det er den samme galoppen som en del matvarekjeder også bedriver – ta tre betal for to, osv. Mye av det er rent lureri, for det er ikke engang billigere. Men mye av denne måten å markedsføre matvarer på er med på å få forbrukerne til å kjøpe mer enn det de egentlig trenger. Det resulterer i kasting av mat.

Det er grunn til også å se på hvordan markedsføring og lokkeprismekanismer blir brukt på en slik måte at det skaper mer matkasting. Det mener jeg er et etisk problem som må stoppes, både fordi det lurer forbrukeren, og fordi det fører til at man kaster mer mat enn man ville gjort om man kjøpte én og betalte for én – man burde kjøpe det man trenger og ikke bli lokket til å kjøpe mer enn man egentlig trenger.

SV kommer til å støtte forslagene fra mindretallet i dag og vil avvente en tiltaksplan. Vi vil også varsle at det er mulig at vi kommer med andre, egne forslag knyttet til revidert nasjonalbudsjett.

Une Aina Bastholm (MDG) [13:14:57]: I denne saken er vi skjont enige om målet, så jeg ønsker å løfte blikket litt tilbake til den globale rammen.

Det er noen fundamentale feil i verdens matmarkeder. Selv med overproduksjon av mat fungerer ikke prinsippet om tilbud og etterspørsel. FNs landbruksorganisasjon, FAO, har beregnet at om lag en tredjedel av all mat som produseres i verden, går tapt. Maten som produseres, fordeles verken effektivt eller rettferdig. Mange sulter mens store deler av maten i verden kastes.

På samme tid vet vi at klodens befolkning vokser, og at

klimaendringer truer matforsyningen. Vannressursene til jordbruket er i ferd med å tømmes mange steder, og matjorda blir jevnt over stadig fattigere og gir dårligere avlinger. I tillegg er store deler av verdens matproduksjon avhengig av monokulturer og industrielt jordbruk, som er mer sårbart for klimaendringer og plantesykdommer. På toppen av dette bygges vi altså ned matjorda i land som Norge – noe vi skal snakke om senere i dag.

Kasting av mat har også et klimaregnskap. FNs organisasjon for utvikling og handel har beregnet at så mye som 44–53 pst. av klimagassutslippene i verden er knyttet til mat, hvis alle leddene i verdikjeden inkluderes.

Når en tredjedel av maten på verdensbasis går tapt eller kastes, innebærer dette at 15–20 pst. av klimagassutslippene kan knyttes til matsvinn. Dette er store tall. Derfor er tiltak mot matsvinn både god samfunnsøkonomi, god ressursøkonomi og helt sentral klimapolitikk.

Jeg vil takke Senterpartiet for representantforslaget. Jeg mener at både regjeringen og Venstre er urovekkende defensiv med sin vente-og-se-holdning i denne saken. Det er kjempesint, ja strålende, med de initiativene som nå tas i matvarebransjen, men oppgavene er langt flere enn som så og krever at Stortinget engasjerer seg for at matsvinnet skal ned.

Som et godt organisert kunnskapssamfunn har vi mange muligheter til å bli best i verden i effektiv og bærekraftig utnyttelse av ressursene.

I Norge har matbransjens eget prosjekt, ForMat, kartlagt årsakene til matkasting. De trekker fram manglende kunnskap om mat og det at mat generelt er for billig som to viktige årsaker. Lave priser inviterer ikke til nøkternhet og bevissthet om maten som ressurs.

Nordmenn bruker i dag ca. 11,8 pst. av inntekten på mat. Dokumentasjonen er tydelig. Billig og feilpriset mat fører til kast av mat med påfølgende ressurs- og klimabelastninger. Regjeringen bør derfor se nærmere på hvordan mat prises, og bl.a. vurdere De Grønnes forslag om å øke momsen på kjøtt. Redusert kjøttforbruk vil bedre ressursutnyttelsen og redusere klimabelastningene.

Selv om interessen for mat er stor, er råvarekunnskapen generelt liten. Når mat kastes, skilles det i praksis ikke mellom «Siste forbruksdag» og «Best før». Mange gjør ikke egne vurderinger av råvarene før de kastes. Derfor er det viktig at vi styrker kunnskapen om råvarer, holdbarhet og datomerking.

Matsentralen Oslo er allerede et flott tiltak – godt at den blir styrket i budsjettet. Vi mener regjeringen må bidra til å etablere bærekraftige løsninger som også kan passe på andre og mindre steder.

De Grønne kommer til å støtte forslaget om å be regjeringen halvere matsvinnet i Norge innen år 2030. Det er realistisk og vel så det. Vi støtter også forslag nr. 2 om å utarbeide en tiltaksplan for å redusere matkastingen, men vi mener samtidig at denne saken handler om veldig mye mer enn utnyttelse av maten som ressurs. I en verden med begrensede ressurser generelt er det en skam at store mengder mat brennes – det er dårlig ressursutnyttelse og dårlig utnyttelse av energien.

Som samfunn er vi ferdig med industrialderen hvor

fokus var på mest mulig effektivisering og høyest mulig produksjon. Den nye, store utfordringen er å bruke kunnskap og teknologi til å utnytte ressursene best mulig og samtidig ta vare på dem for framtidige generasjoner. Dette er bioøkonomi, og her har Norge alle forutsetninger for å være i tet om vi bruker mulighetene som ligger der.

Statsråd Sylvi Listhaug [13:20:00]: Jeg deler forslagsstillernes bekymring over at det i Norge årlig kastes flere hundre tusen tonn spiselig mat, og jeg deler også ønsket om å redusere mengden mat som kastes i Norge, i alle ledd av verdikjeden. Regjeringen tar dette på alvor, og vi er allerede i gang med mange tiltak og prosjekter for å redusere svinn av mat. Jeg er glad for at komiteen har merket seg det.

Sammen med klima- og miljøministeren, fiskeriministeren, helse- og omsorgsministeren og barne-, likestillings- og inkluderingsministeren undertegnet jeg og en samlet matbransje i mai en intensjonsavtale om reduksjon av matsvinn. Hele bransjen er med på samarbeidet, fra primærnæring til forbrukerleddet.

Formålet med intensjonsavtalen er å styrke samarbeidet mellom myndighetene og aktørene i hele matkjeden, for ytterligere å redusere matsvinnet. Intensjonsavtalen vil gjelde til den erstattes av en konkret bransjeavtale når det foreligger statistikk og indikatorer som kan gi grunnlag for konkrete reduksjonsmål.

Intensjonsavtalen er et godt utgangspunkt for et bredere samarbeid med hele verdikjeden i matbransjen om hvordan arbeidet med å redusere matsvinn og øke ressursutnyttelsen kan utvikles videre. Målet er å signere bransjeavtalen høsten 2016.

Regjeringen støtter også bransjens eget prosjekt for forebygging og reduksjon av matsvinn, ForMat, som har vært i gang siden 2010. ForMat-rapportens gallupstudier viser at forbrukerne kastet mindre mat i 2014 enn i 2009. Det gjennomføres mange viktige svinne-reducerende tiltak i bransjen, som nye emballaseløsninger, nedprising av varer med kort holdbarhet og nye produkter basert på utsorterte råvarer.

Opprettelsen av Matsentralen i 2013 er også et viktig tiltak i arbeidet mot matsvinn. Dette er nå den matsentralen i Norden som distribuerer mest overskuddsmat fra bransjen til ideelle organisasjoner.

Dagligvarebransjen har ofte matvarer som ikke kan anses å være salgsvarer, f.eks. på grunn av datostempling eller emballasjens tilstand. I slike tilfeller står det mellom valget å gi bort mat til frivillige organisasjoner og å destruere maten. Merverdiavgiften medfører at bedriftene kan ha et økonomisk incentiv til å destruere varene, ettersom det påløper uttaksmerverdiavgift dersom maten gis bort. Regjeringen har i statsbudsjettet for 2016 varslet at Finansdepartementet vil sende på alminnelig høring et forslag om at det inntas en egen bestemmelse i merverdiavgiftsloven hvor det gis fritak for uttak av næringsmidler som leveres vederlagsfritt på veldedig grunnlag.

Landbruks- og matdepartementet bidrar med midler til Forskningsrådets Bionærprogram, som støtter forskning

på sensorteknologi, robotisering og mer miljøvennlige prosesser for å redusere og utnytte matsvinn.

Norske myndigheter deltar også aktivt i det internasjonale arbeidet med å redusere matsvinn i FN, OECD, EU og Nordisk ministerråd.

Siden 2009 har Norge hatt forbud mot å kaste matavfall på fyllinga. Dette avfallet går nå oftest til forbrenning, forproduksjon eller kompostering, men det er voksende interesse for å øke andelen som utnyttes til biogass.

Alt dette viser at vi er på rett vei med arbeidet mot matsvinn i Norge. Jeg er derfor glad for at næringskomiteen er enig i at vi primært bør bruke holdningsskapende arbeid og fortsette samarbeidet med bransjen for å finne velfungerende tiltak for å redusere matsvinnet.

Norge har sluttet seg til FNs nye bærekraftsmål, inkludert mål 12.3, om en halvering av matsvinnet innen 2030. Det er bra at en samlet komité er enig i at det er best å holde seg til dette målet, fremfor å forsere dette med fire år, slik det var ønsket i det opprinnelige representantforslaget.

Jeg er også glad for at komiteens flertall mener det er naturlig å ta stilling til en eventuell tiltaksplan for å redusere matkastingen når en forpliktende bransjeavtale er inngått.

Til slutt har jeg bare lyst til å si til representanten Pollestad at jeg synes det er uverdlig å sammenligne nydelig julemat med hunde- og kattemat. Jeg synes at det er en hån mot dem som har produsert den flotte maten som vi får kjøpt i butikkene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [13:24:35]: Det er flere som tar til orde for at det bør komme sterkere lut, kraftigere lut. Jeg forstår statsråden dit hen – det skal hun ha – at man vil avvente. Det kan komme, slik jeg leser og hører statsråden, og det er bra.

Når det gjelder bruk av lovmessige virkemidler, enten det er påbud, forbud eller straffesanksjonerte hjemler, er det altså sånn – som jeg sa i mitt hovedinnlegg – at man fra Fremskrittspartiets side har ivret for å bruke det strengeste lovmessige virkemiddelet overfor dem som tigger etter mat, men viker helt tilbake overfor kommersielle, store, sterke aktører med hensyn til å kunne bruke noen lovmessige grep å la Frankrike for å kunne ta noen skritt forover. Er det et dilemma for statsråden?

Det andre jeg har lyst å spørre om, er: Vil det være aktuelt å vurdere den franske løsningen på et framtidig tidspunkt?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:25:36]: Den løsningen man har i Frankrike, er at dette gjelder de butikkene som er på over 400 m², så det er ikke alle butikker i Frankrike som får disse reglene. Jeg mener at vi nå først og fremst skal få til en god bransjeavtale som gjør at vi kan fortsette å redusere svinnet. Jeg tror det handler mye om kunnskap. Jeg må bare innrømme at jeg selv tidligere var ganske skeptisk når melka gikk ut på dato. Istedenfor å lukte og smake på den, var jeg kanskje litt tilbøyelig til heller å helle den ut i sluket, så det handler på en måte om å lære litt mer om

f.eks. hvordan datosettingen på disse varene er. Egg er et godt eksempel som ble brukt her tidligere, det at man vet at norske egg er trygge, så de kan man spise i mange uker etter at de er utgått på dato. Disse tingene er viktig å få ut til forbrukerne.

Jeg tror også at det handler om emballasje. Vi vet at mange bor alene. En del av disse pakningene som finnes i dag, er mer egnet til familier enn til enmannshusholdninger (presidenten klubber), så det er mange ting (presidenten klubber igjen) å gripe fatt i. Det var det jeg rakk nå.

Presidenten: Da er tiden ute.

Geir Pollestad (Sp) [13:26:54]: I dag pågår det en pris-krig i norske butikker som har resultert i at flott julemat nærmest gis bort, og det jeg gjorde tidligere, var ikke å sammenligne matvarene, men prisene på julemat og dyremat.

Mitt spørsmål er: Tror statsråden at de prisene som vi nå ser på julemat, vil føre til mer eller mindre kasting av mat?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:27:27]: Jeg tror at mange som sliter i vårt samfunn, nå kan gå jula noe lettere i møte fordi jula er en høytid da det er mange utgifter både til gaver og mat, og man skal kose seg litt ekstra. Man får en enklere hverdag nettopp fordi man kan kjøpe maten billig. Det synes jeg er veldig bra.

Det er også slik at det er bra for norsk landbruk, fordi det kan bidra til at færre reiser til Sverige og handler. Det vil si at vi får opp etterspørselen etter norske varer. Så jeg synes at det som skjer nå, er veldig positivt.

Vi har også en situasjon at tusenvis av mennesker har mistet jobben det siste året. Det betyr at de også har en økonomi som tillater mindre. Det at man da går inn i julehøytiden med tidenes pris-krig, passer veldig godt. Jeg er kjempeglad for pris-krigen og tror at forbrukerne er vel i stand til å kjøpe inn det de trenger, spise det og fryse ned det som blir til overs.

Geir Pollestad (Sp) [13:28:29]: Jeg fikk ikke svar på mitt spørsmål, men jeg vil gjøre det litt om. Det er noen som har produsert denne maten som nå nærmest blir gitt vekk i norske butikker. Har statsråden gjort seg opp noen tanker om hva dette kan bety for respekten og forståelsen av verdien av mat som sådan, og respekten for dem som produserer maten?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:29:02]: Respekten for dem som produserer maten vil være minst like høy. Dette bidrar til at flere har råd til å kjøpe seg god julemat, og ingenting er vel bedre enn at flere får lov til å smake på den fantastiske maten som norske matprodusenter produserer. Jeg synes dette er veldig bra.

Når det gjelder bonden, så får han betalt det han skal uansett, fordi det er kjedene som taper på å ha denne pris-krigen. Det er bra for forbrukerne, og for bøndene kan det også bidra til at man får økt omsetning av en del produkter.

Vi vet at når det gjelder melk, har vi en situasjon der det produseres i overkant mye. Det at risengrynsgrøten er billig, kan føre til at folk spiser mer risengrynsgrøt, noe som gjør at man avhjelper situasjonen for norske melkeprodusenter.

Så jeg synes det er veldig bra at norske varer blir rimeligere. Flere handler her istedenfor å reise til Sverige, det blir økt etterspørsel, og bonden får betalt det man skal ha, uansett.

Karin Andersen (SV) [13:30:17]: Jeg vil først følge opp det spørsmålet som representanten Storberget stilte, for statsråden svarte ikke på det. Når en ser at det er både et politisk og et sosialt dilemma og et kjempespråk mellom regjeringens holdninger til det å være så fattig at man må tigge etter mat, og det at noen har så mye at de kaster mat, og at man mener at enkeltpersoner som er fattige, må reguleres med forbud, men de som har så mye at de kaster mat – i store mengder, som vi begge sier er et stort problem – dem er man ikke villig til å bruke reguleringer eller noen typer forbud eller virkemidler for: Ser ikke statsråden at det er et stort språk i holdningene overfor dem som har mye, og dem som har lite?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:31:16]: Det som er det aller viktigste for meg, er å sørge for at vi produserer den maten som norske forbrukere vil ha. Jeg er i utgangspunktet ikke veldig tilhenger av at vi stadig skal regulere nye områder, finne nye påbud, finne nye problemer for vanlige folk. Så jeg synes det er et utgangspunkt man ikke skal begynne med. Man skal tvert imot starte med å prøve å få til gode løsninger uten å ty til den typen virkemidler.

Det er derfor jeg er så glad for at vi har fått til et så godt samarbeid, både med næringsmiddelindustrien og med dagligvarebransjen, og at man jobber veldig godt med disse spørsmålene. Et eksempel som jeg var inne på, var det med emballasje. Vi vet at mange bor alene, vi vet at mange som går i butikken for å kjøpe de pakningene som er tilgjengelige, ser at de kanskje er mer tilpasset en familie enn de er den ene personen. Derfor er det bra at man f.eks. utvikler emballasje som er mer tilpasset alle de enmannshusholdningene som finnes.

Så dette handler om å jobbe videre på disse sporene.

Karin Andersen (SV) [13:32:21]: Jeg registrerer at statsråden ikke vil svare på den forbudslinja man har overfor fattigdom. Men det er bare å ta til etterretning at man ikke vil det.

Det andre spørsmålet handler om det som representanten Bastholm var inne på, nemlig at det også er en stor miljø- og klimapolitisk side av å produsere mat, og selvfølgelig da også av å kaste mat. Da er mitt spørsmål til mat- og landbruksministeren om hun har oversikt over hvor stort klimautslipp som knytter seg til kasting av mat, og om hun har en målsetting for hvordan dette utslippet skal reduseres, for dette er utslipp fra en ikke-kvotepliktig sektor som må reguleres på andre måter enn gjennom kvoteordningen.

Statsråd Sylvi Listhaug [13:33:16]: Det aller viktigste er å få ned mengden som vi kaster ved at vi spiser mer av den maten som produseres. Men det andre er at vi f.eks. jobber med biogassanlegg. Vi ser at en god del av den maten som destrueres, går inn i biogassanlegg og tar den veien. Det handler om å gjøre mest mulig miljøvennlige løsninger når man skal destruere den maten som ikke spises.

Så er det det aller beste tiltaket: å sørge for at det blir enda enklere og for så vidt også mer lønnsomt å gi bort maten til de trengende, som vi f.eks. gjør nå gjennom å se på merverdiavgiftsloven. Jeg synes det er et veldig godt tiltak, og vi har også fått tilbakemelding fra f.eks. Tine, som sier at det vil ha mye å si for at man gir bort maten. De betaler faktisk ganske mye i dag i avgifter for å gi bort mat. Hvis man tar bort det, vil det bli mer attraktivt å gi maten til dem som trenger det, i stedet for å kaste den. Det vil være det aller, aller beste tiltaket.

Une Aina Bastholm (MDG) [13:34:27]: Vi er enige om at maten som ressurs skal utnyttes godt, ikke kastes. Jeg vil også tro at Stortinget har ment det tidligere. Likevel kaster vi altså skrekkelig mye mat, og det kan tyde på at vi er litt sent i gang med å gjøre noe med det, og at vi har snakket litt lite om det. Så er vi også alle sammen enige om at de initiativene som dagligvarebransjen har gjort, er veldig gode. Men så mener De Grønne at her trengs det litt mer politisk ledelse, litt tydeligere stemmer der ute – fra bl.a. matministeren – om at dette er en utfordring, også for å snakke opp maten som ressurs for befolkningen.

Så mitt spørsmål til statsråden er egentlig hva som er ambisjonene til matministeren for utnyttelse av maten som ressurs i Norge, og hva hun ønsker å gjøre for å inspirere og engasjere både produsentene, dagligvarekjedene, bransjeorganisasjonene og forbrukerne til å ta vare på maten som vi produserer.

Statsråd Sylvi Listhaug [13:35:26]: Når det gjelder tydelige stemmer mot matkasting, vil jeg si at jeg har vært en ganske så tydelig stemme mot det, og jeg har selvfølgelig stilt opp i alle de arenaene der det har vært ønskelig, for å promotere at vi ikke skal kaste mat. Det mener jeg er viktig, dette med å få komme ut til forbrukerne og fortelle hva dette egentlig betyr. En familie på fire kan spare 10 000 kr i året hvis man slutter å kaste mat. Det er noe som nesten vil være en Sydenferie, så det er økonomisk bra, men det er også bra for miljøet.

Så gjelder det å jobbe med dem som er nøklene her. Det er næringsmiddelindustrien, det er dagligvarekjedene, og dem har vi et tett samarbeid med når det gjelder akkurat dette. Så vi kommer til å jobbe videre for å få ned matsvinnet og også for å øke verdien på maten, som representanten snakker om, og som jeg er helt enig i at vi må.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingrid Heggø (A) [13:36:35]: Forslagsstillarane reiser ei veldig aktuell problemstilling, og eg deler forslagsstillarane si bekymring for at det årleg vert kasta fleire hundre tusen tonn spiseleg mat. Noreg har slutta seg til FN sine berekraftsmål, inkludert mål om halvering av matsvinnet innan 2030 – og det er bra. Nokre tiltak er igangsette, det er òg bra. Det er inga ueinigheit der. Men det hjelper lite med fagre ord og ønske dersom ein ikkje får konkrete tiltak som hjelper. Eg er heilt einig med representanten Hjemdal her – det må handling til no.

Då hjelper det lite at eit samla storting står her i dag og er bekymra i lag. Noreg kastar faktisk dobbelt så mykje mat som Frankrike. Difor er eg forundra over at regjeringa ikkje ønskjer å vurdere å innføra eit forbod mot kasting av mat, slik dei har i Frankrike. Der må maten verte gjeven bort, f.eks. til frivillige organisasjonar, som igjen kan vidareformidla til dei som treng det mest. Sjølv om dette gjeld berre dei store butikkane, hjelper det godt.

Det eine argumentet som vert brukt, er at ein ikkje har kapasitet til å handtera dette. Ærleg talt, dersom ein hadde ønskt det, så hadde ein verkeleg fått dette til. I desse dagar med klimatoppmøtet i Paris bør ein vera oppteken av det klimamessige ved at vi kastar såpass mykje mat. 30 000 brød om dagen, det kan metta mange. Vi kastar om lag 25 pst. av maten vi kjøper. Dersom vi snur litt på det: Maten kunne ha vore 25 pst. billigare dersom vi hadde slutta å kasta godt spiseleg mat. Men vi har ei regjering som altså ikkje vil utarbeida ein tiltaksplan, slik mindretalet foreslår.

Det andre argumentet er at denne regjeringa ikkje ønskjer fleire påbod eller forbod. Som representanten Storbjerget sa – når det gjeld dei nedst ved bordet, dei som sit på gata og tiggjar mat, vil regjeringa forby dette. Når det gjeld dei store kommersielle kjedene som kastar mat, så vil regjeringa ikkje ha eit forbod. Det er eit tankekors. Det er dobbeltmoral, som det heiter.

Opplysningskampanjar om skilnaden på «best før» og «haldbar til» vil vera gode verkemiddel og kan setjast i gang straks. Kampanjar for bruk av kortreist mat og å få desse meisterkokkane som er i alle kanalar for tida, til å visa oss kva delikate rettar som kan lagast også av restemat, vil òg vera tiltak.

Utvikling av emballasjen er også viktig for å forlengja haldbarheita.

Det trengst både ein tiltaksplan for å redusera matkastinga og ambisiøse mål.

Ingunn Foss (H) [13:39:58]: Takk for en god debatt om en sak som engasjerer mange.

Som tidligere sagt har statsråder og en samlet matbransje en intensjon om å redusere matsvinn. Det er veldig bra og uttrykker et ønske om å bidra til å redusere dette problemet. Flere her i debatten har vært inne på at vi trenger sterkere lut, og vi trenger gebyrer. Men jeg tror at denne saken har så mye fokus at dette vil skje. Det har allerede begynt å skje at folk er mer obs på dette problemet.

For å få til en bransjeavtale trenger vi bedre statistikk og indikatorer som kan gi grunnlag for konkrete reduksjonsmål. Basert på indikatorene på hva som kan være hen-

siktsmessige tiltak, kan vi fastsette konkrete reduksjonsmål.

Arbeidet er inne i et veldig godt spor. Når en forpliktende bransjeavtale er inngått, er det naturlig å ta stilling til tiltaksplanen.

Gunnar Gundersen (H) [13:41:21]: Det var Ingrid Heggøs innlegg som fikk meg til å ta ordet. Jeg synes debatten er nokså forvirrende – når det går an for en arbeiderpartirepresentant å stå her og si at det er dobbeltmoral så det holder hos en regjering som har gjort noe. Her satt man i åtte år uten engang å vie problemstillingen oppmerksomhet.

Matkasting og ressursløsning totalt sett er en utfordring, så det er klart vi skal være opptatt av det. Men hvis vi går inn på det konkrete: Det ene er dagligvareomsetningen. Der har regjeringen gjort det den rød-grønne regjeringen også kunne ha gjort – den vil vurdere mva.-fritak, slik at det går an å gi bort matvarene.

Neste utfordring med matvarekasting er enkeltmenneskers beslutning. Jeg bruker ganske mye tid på mine barn når det gjelder best-før-dato og utløpsdato, og prøver å få dem til i hvert fall å lukte på matvaren før den kastes. Det tror jeg ganske mange gjør, og det er en ganske stor jobb. Jeg noterer meg at det aller meste går rett ut hvis best-før-dato er utløpt. Vi skal altså regulere enkeltmenneskers holdninger. Jeg synes det er ganske komplisert.

Og når man blander sammen fattigdomsproblematiske og matproblematiske i en debatt, får man bestemme seg for hvilket ben man skal stå på. Jeg er enig med landbruksministeren i at det må være gledelig for norsk landbruk at man har den typen symbolvarer som gjør at butikkene bruker dem til å trekke folk til seg. For dem som har dårlig råd, er det ingen tvil om at det å få kjøpt juleribba billig er et gode. Så man kan ikke stå her og kritisere begge deler. Det at maten er for billig, betyr jo bare at vi produserer altfor mye allerede. Da kan man i hvert fall ikke være bekymret for at det er for lite mat.

Totalt sett mener jeg dette er en debatt der man får begynne å rydde opp i hva som er den store bekymringen. Fattigdom er – det er jeg enig i – en kjempeutfordring. Vi er alle opptatt av at alle skal ha ressurser til å kjøpe den maten de trenger, men at verden samtidig ikke klarer å produsere den maten vi trenger, er det ingenting som tyder på. Og det at alle klager over at maten er for billig, tyder jo på at vi ikke bruker produksjonskapasiteten i verden, for hadde matprisene gått opp, hadde vi antakeligvis produsert atskillig mye mer. Så jeg synes dette er en debatt som trenger en ganske kraftig opprydding når det gjelder hvilken side man egentlig står på.

Simon Molvær Grimstad (KrF) [13:44:20]: Når det er snakk om å spare pengar og miljø samtidig, då er ikkje ein sunnmøring usikker!

Eg vil peike på mindretalet sine merknader og idé om at ein kan leggje inn bevisstheit rundt kasting av mat som kompetanssmål i skulen. Eg ser på det som svært fornuftig og som ein måte ein kan utnytte skulen betre på til også å få

inn personøkonomi og sjå på korleis ein kan utnytte maten som er i kjøleskapet.

Eg vil også ta opp eit tema om kor langt søppelkastinga har gått, og ein kallar det altså for «søppelstuping» – på engelsk kalla «dumpster diving». Det er svært populært blant studentar å opne bosskasser utanfor butikkar for å finne mat og brød som butikkane vel å kaste. Dette er altså ein måte for studentane å spare pengar på, og det seier litt om overproduksjonen og om kor mykje mat dagligvarekjedene står for.

Eg håper at statsråd Listhaug vil ta med seg desse signala vidare og også opne for at butikkane eventuelt sjølve kan velje å gje maten vidare til velgerande føremål.

Knut Storberget (A) [13:46:21]: Jeg er enig i det første utsagnet i representanten Gundersens innlegg, hvor han ga uttrykk for stor forvirring – og det må han være. Hans avslutning, hvor han krever opprydning, kan man være enig i, men det ble ikke særlig ryddigere etter å ha hørt Gunnar Gundersen.

Jeg føler behov for å presisere at når noen representanter i denne sal faktisk har gitt uttrykk for at vi syns det er litt rart, underlig, at man viker helt tilbake for å bruke lovmesige virkemidler særlig inn mot store aktører i dagligvarebransjen, så snakker vi ikke da om – slik representanten Gunnar Gundersen etter mitt skjønn roter det til – å lovregulere enkeltpersoners valg. Det er jo nettopp det vi ikke gjør. Vi ønsker å se på den franske modellen, hvor man har tatt grep som etter mitt skjønn har gitt gode resultater, endog ikke nødvendigvis straffesanksjonerte lovregler heller, men hvor man bruker loven som et virkemiddel for å få store aktører til å finne andre kanaler for det overskuddet av mat som man sitter med. Så når Arbeiderpartiet ønsker at vi skal vedta en tiltaksplan her i Stortinget med et element av den type lovgivning, så er ikke det for å lovregulere enkeltpersoner, slik Gundersen i sin forvirring kom til å gi uttrykk for.

Det er vel enkelt å si at billig juleribbe, eller surkål til 1 kr per pakke, skyldes at vi lager f.eks. altfor mye surkål i Norge, at det er så stor produksjon av det. Det er også et ganske forvirret utgangspunkt. Enhver av oss som har drevet litt med næringspolitikk, skjønner jo at mange av disse mekanismene ikke handler om overproduksjon av surkål, men at det handler om å ha noen lokkevarer for å få folk inn i butikken. Det kan man like eller ei, men at det er et uttrykk for en usunn overproduksjon, det har jeg problemer med.

Så om man her fra denne talerstol roper om opprydning, fordi det er en forvirret debatt, så ble jeg ikke særlig imponert over representanten Gunnar Gundersens innlegg.

Gunnar Gundersen (H) [13:48:54]: Jeg kan forsikre Storberget om at jeg ble heller ikke veldig imponert, for jeg synes det er ganske spesielt at det er en tidligere justisminister som står her og sier at vi skal bruke lovverket til alt mulig rart. Jeg mener at lovverket skal brukes ganske poengtert mot det som det faktisk kan virke for.

Det er et valg mellom gulrot og pisk. Vi får i hvert fall først se på den utredningen som kommer, rundt fritak for

merverdiavgift. Det er et ganske kraftfullt tiltak, og jeg vil tro de aller fleste dagligvarekjedene følger opp det, så kanskje det ikke er nødvendig med et lovverk. Men i hvert fall har denne regjeringen gjort atskillig mer enn tidligere regjeringer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [13:49:40]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om avvikling av pelsdyrnæringen (Innst. 57 S (2015–2016), jf. Dokument 8:27 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [15:50:37] (ordfører for saken): Saken dreier seg om avvikling av pelsdyrnæringen, og forslagsstilleren mener i sitt sammendrag at burhold av rev og mink er så problematisk for dyrevelferden at driftsformen må avvikles. I den sammenheng foreslås det at det umiddelbart skal iverksettes en avvikling av norsk pelsdyroppdrett og en umiddelbar stans i nye etableringer. Det foreslås også at det skal utredes og legges fram for Stortinget et import- og omsetningsforbud av produkter fra fangst eller dyrehold som ikke kan påvises godkjent etter norske forskrifter.

Komiteen har behandlet saken, og er også, i likhet med forslagsstilleren, bekymret over kritikkverdige holdninger og håndtering av dyr som er oppdaget ved enkelte pelsdyrfarmer. Vi påpeker også at slike kritikkverdige forhold ikke beskriver den generelle hverdagen ved norske pelsdyrfarmer. Samtidig er komiteen klar på at det har blitt gjort forbedringer i norsk pelsdyroppdrett, og at det kommer til å kreves ytterligere forbedringer i norsk pelsdyroppdrett. Komiteen er opptatt av at dyrevernhensyn skal ivaretas i norsk pelsdyroppdrett og at det har blitt mye bedre i årene som har gått.

Komiteen er også opptatt av at vi skal ha – foreløpig i hvert fall – en oppdrettsnæring i Norge og vet også at det er mange som er avhengig av denne næringen gjennom sitt virke i norsk landbruksproduksjon.

Det har blitt gjort mye når det gjelder det med dyrevelferd i Norge. Det har blitt gjort endringer i forskrifter og regler som gjør at det stilles mye større krav til å drive pelsdyroppdrett nå enn det ble gjort tidligere. Vi har fått krav om fleksible oppstallingssystemer, vi har krav om frostfritt og automatisk drikkeanlegg, vi har krav om minstearealer, vi har krav om helårs skjul, og det kommer krav om

kompetanse om hold og avlving, det kommer krav om at håndtering skal foregå for hånd, og det kommer også krav om hyppigere tilsyn og stell. Regjeringen har fått gjort en omorganisering av Mattilsynet. Mattilsynet har da iverksatt at kontrollen og tilsynene ved pelsdyrfarmene har økt betraktelig. Det er vel ingen næring innen husdyrproduksjon som har så mye tilsyn og kontroll som det pelsdyrnæringen har. Det som er gledelig, er også at næringen selv tar dette på det største alvor, selv om vi har noen avvik. Da er det godt å se at når vi har de avvikene, så tar faktisk næringen også et oppgjør med disse avvikene, som de f.eks. gjorde da pelsdyrnæringen den 14. oktober trakk tilbake en sertifisering og anmeldte en minkoppdretter. Dette viser at næringen tar dyrevelferd på det største alvor.

Nå er det viktig å merke seg at vi har fått en rapport om oppfølging av pelsdyrhold gjennom Pelsdyrutvalgets rapport. Regjeringen varsler at de skal legge fram en stortingsmelding som også er en oppfølging av det forliket som er i statsbudsjettet i 2014. Det skal komme en melding der hele pelsdyrnæringen gjennomgås, der en ser på konsekvenser, vurderer en eventuell avvikling og ikke minst ser på videreføringen av en bærekraftig næring i Norge.

Med det håper jeg at vi får en god debatt rundt nettopp det at vi skal ha et ansvarlig dyrehold. Vi skal ha en ny sak i 2016 med en gjennomgang av absolutt hele næringen, som tar opp konsekvenser, som sagt, tar opp eventuell avvikling, men også en bærekraftig utvikling.

Knut Storberget (A) [13:55:27]: Arbeiderpartiet ønsker en styrt avvikling av norsk pelsdyrnæring. Det har vi gitt uttrykk for i flere debatter. Vi mener den skal være styrt, og at man må diskutere grundig igjennom hva slags type avvikling man skal ha, særlig når det gjelder tid, og ikke minst når det gjelder kompensasjon overfor næringa.

Basert på forrige debatt syns jeg nok at situasjonen i den næringa vi nå diskuterer, er et veldig godt eksempel på at ganske mange års innsats – politisk debatt, utsegn, frivillige tiltak, bransjemessig inngripen – har vist at det også her er behov for å ta noen grep. Sjøl om man skal være varsom med å trekke fram enkelte episoder og situasjoner når det er snakk om en hel næring, må jeg si at situasjonen, slik den har framstått fra pelsdyrnæringa i løpet av det siste året, ikke har vært heldig og ikke akkurat har styrket oppfatninga av at vi er kommet så langt som vi skulle ønske oss med frivillige tiltak og bransjemessig involvering, som en god del av partiene har stor tro på.

Det som Arbeiderpartiet er opptatt av nå, når det kommer til denne næringa og dyrevelferden, er at tida går. Vi fikk Pelsdyrutvalgets innstilling i desember i fjor, så vidt jeg erindrer, så det er ett år siden dette kom. Så både med henblikk på næringas ve og vel og forutsigbarhet og ikke minst med henblikk på dyrevelferd mener jeg at regjeringa her burde ha levert tiltak tidligere. Det er bakgrunnen for at vi mener at regjeringa så raskt som mulig, senest i løpet av våren 2016, må komme til Stortinget med den saken som er varslet, slik at Stortinget får tatt stilling til dette komplekset, først og fremst fordi den usikkerheten som nå er i bransjen, ikke er heldig for noen, at man bør få avsluttet dette en gang for alle – etter min mening – og

at man også får skapt forutsigbarhet rundt eventuelle kompensasjonsordninger og avviklingstiltak som Arbeiderpartiet ønsker seg.

Det er på denne bakgrunnen vi har fremmet forslag om at regjeringa må komme tilbake til Stortinget i løpet av våren 2016. Jeg tar derfor opp Arbeiderpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Knut Storberget har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ingunn Foss (H) [13:58:38]: Høyre er opptatt av god dyrevelferd, at lover og regler etterleves, og at tilsynet er godt nok til å avdekke og luke ut dem som ikke forholder seg til reglene som er vedtatt.

Tilsynet med pelsdyrnæringen har vært intensivert de siste årene, og det er per i dag ingen andre dyrehold som har så hyppige kontroller. I forbindelse med omorganiseringen i Mattilsynet ble det opprettet en egen seksjon for dyrevelferd. Det er også vedtatt ny forskrift om overtredelsesgebyr etter dyrevelferdsloven for å gi Mattilsynet et nytt virkemiddel for å fremme etterlevelse av loven. Dette har ført til at antallet tilsyn samlet sett har økt med 22 pst., og at antallet tilsyn etter dyrevelferdsloven er økt med nærmere 20 pst. Tilsynet med pelsdyrnæringen er omfattende, og hvert år gjennomfører Mattilsynet om lag 250 tilsyn i landets om lag 270 pelsdyrfarmer.

Pelsdyrnæringen er en viktig næring for mange, særlig i distriktene, og det er mange som driver på en forsvarlig og god måte.

I desember 2014 ble det lagt fram en norsk offentlig utredning om pelsdyrnæringen. Utredningen følges opp ved at regjeringen høsten 2016 vil legge fram en egen stortingsmelding om norsk pelsdyrhold. I denne meldingen vil konsekvensene av en eventuelt styrt avvikling av næringen vurderes. Det er naturlig å ta stilling til spørsmålet om framtiden for denne næringen når stortingsmeldingen om norsk pelsdyrhold legges fram for Stortinget.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [14:00:34]: Alt dyrehold skal baseres på god dyrevelferd. Vi stiller strenge krav til dyrevelferd – det er rett, og det er riktig. Da er det helt uakseptabelt når pelsdyroppdrettere ikke forholder seg til lover og regler som er vedtatt for å sikre dyrevelferden, som vi dessverre har sett en del eksempler på. Så det er bra at vi denne høsten har sett eksempler på det motsatte, der pelsdyroppdretterne selv og organisasjonene deres tar til orde for sterkere lut når det er avdekket ting som man ikke kan akseptere.

Jeg har lyst til også å vie NRKs dokumentar fra i fjor høst en liten visitt. Denne dokumentaren viste at vi har regelverket på plass, men at regelverket ikke følges. Da er det holdninger det går på, og det er kanskje enda mer krevende å endre holdninger når vi som lovgivere ikke klarer det gjennom lovgivning, og vi heller ikke klarer det gjennom forskrifter. Da ser vi at vi har et stort forbedringspotensial.

Vi i Kristelig Folkeparti ser derfor fram til den saken

som regjeringen har varslet vil komme til høsten, for å få den grundige gjennomgangen som vi trenger av denne næringen, basert på den NOU-en som statsråden og regjeringen fikk i fjor til jul. Vi mener at denne næringen trenger en helhetlig gjennomgang og kan ikke støtte dagens representantforslag, men vi ser fram til å gå inn i alle deler av denne problemstillingen og ta en helhetlig vurdering i løpet av neste vinter.

Geir Pollestad (Sp) [14:02:44] (komiteens leder): Senterpartiet ønsker å videreføre en norsk pelsdyrnæring. Senterpartiet støtter flertallet i utvalget som forrige regjering satte ned for å se på pelsdyrnæringen, som avga NOU 2014:15.

Norsk pelsdyrnæring er en lønnsom næring. Det er en distriktsnæring med betydelig potensial. Det er en næring som håndterer avfallsstoff fra bl.a. slakteri. Og det er en næring som driver under et strengt regelverk og med mye tilsyn.

Jeg opplever at debatten om pelsdyr er vanskelig. Det er mange som argumenterer på en forstandig og god måte for hvorfor de ikke ønsker en pelsdyrnæring. Der kan en godt ta den diskusjonen. Samtidig er det en debattarena som nærmest legitimerer ekstremisme. Dagen etter Parisangrepene var det en stor demonstrasjon i Oslo, og det opprører meg at man – uten at noen grep inn – fikk gå med banner der det sto: «Kill the farmers!» Det er ikke akseptabelt, det er det all grunn til å reagere på, og jeg mener også at de som sto som arrangører, burde ha grepet inn for å hindre at det skjedde.

Det jeg opplever som vanskeligst, og det som ser ut til å være vanskeligst for næringen, er den usikkerheten som en lever under. I valgkampen 2013 var jeg på pelsdyrbesøk sammen med nåværende statsråd Solveig Horne. Hun uttrykte veldig klar støtte til pelsdyrnæringen. I et oppslag i Stavanger Aftenblad i forkant av valget 2013 lovte Siri Meling at de måtte vinne valget, og da skulle det legges en blå hånd over norsk pelsdyrnæring. Såpass har jeg erfart at når noen kommer med blå hender, da bør man være litt skeptisk og aller helst stikke av.

Det vi har sett at denne regjeringen har gjort med pelsdyrnæringen, er at den har gjennomført litt underlige saker. For eksempel har en fjernet tilskuddet til transport av fôr, og så har dette blitt markert som en stor dyrevelferdsseier. Det er det ikke. For det kan ikke være sånn at det er noe dyrevern i å si at det er greit å drive på med noe i sentrale strøk, men vanskeliggjøre muligheten for å opprettholde det i distriktene. Nå går jeg ut fra at næringen håndterer denne situasjonen selv, sånn at pelsdyrnæringen fortsatt skal være en distriktsnæring.

På samme måte vil jeg advare mot å fjerne avløsertilskudd til næringen og kalle det dyrevern, for bønder uten ferie og fritid blir ikke bedre i stand til å ta seg av sine dyr.

Det er lang tid å vente for næringen. Først etter tre år vil regjeringen konkludere med sitt standpunkt. Men en skal vite at Senterpartiet står på og ønsker å videreutvikle pelsdyrnæringen, og det skal være en næring i Norge som er best i verden på dyrevelferd innen pelsdyr. Det betyr at det vil være nødvendig stadig å gjøre endringer, stadig

gjøre forbedringer for næringen, men en må vite at en har et politisk flertall bak seg. Det er viktig for dem som vurderer å investere, og det er viktig fordi mange av disse investeringene er investeringer i dyrevelferd.

Guri Melby (V) [14:06:54]: I 2003 ga et samlet storting, etter initiativ fra Venstre og den gang landbruksminister Lars Sponheim, pelsdyrnæringen en frist på ti år for å sikre tamme pelsdyr og få en omlegging av driftssystemene for å stimulere dyrene til en naturlig atferd og sikre dyrenes sosiale behov. Dette vedtaket innebar at næringen måtte vurderes avviklet hvis den ikke greide å møte disse kravene.

I dag kan vi konstatere at Pelsdyralslagets avlsarbeid har vært mislykket, og at fristen er utløpt. De fleste tunge fagmiljøer, som Veterinærforeningen, Veterinærinstituttet og Rådet for dyreetikk, går inn for å avvikle pelsdyroppdrett av hensyn til dyrevelferden. Mattilsynet vurderer dagens driftsformer for hold av pelsdyr som dyrevelferdsmessig utfordrende og har uttalt følgende:

«Basert på vår kunnskap om domestisering og dyrs atferdsbehov er det god grunn til å anta at disse dyrenes artstypiske behov ikke blir tilfredsstilt i dagens driftsformer.»

Dette handler ikke først og fremst om kritikkverdige forhold ved enkelte gårder, som man ofte kan få inntrykk av når man følger pelsdyrdebatten i media, men – som forslagsstilleren skriver – om «et dyrehold som så grunnleggende går på akkord med norsk dyrevelferdslov». Det er «ingen andre typer dyrehold som inspiseres» så mye «av Mattilsynet som pelsdyr», og svært mange tiltak har blitt iverksatt «for å bedre dyrevelferden».

Nei, denne saken handler rett og slett om at det å holde rev og mink i bur ikke kan gjøres dyrevelferdsmessig forsvarlig, selv der det er i tråd med det som er gjeldende forskrifter om hold av pelsdyr.

Gjennom behandlingen av dyrevernmeldingen i 2003 var Stortinget svært klar på at det skulle skje en vesentlig forbedring når det gjaldt dyrevelferden i næringen innen 2013. Dessverre er det ingen merkbar forbedring å spore. Regjeringen har sagt at den høsten 2016 vil legge fram en egen stortingsmelding om norsk pelsdyrhold, og at det i den meldingen vil bli en konsekvensutredning av eventuell avvikling av næringen.

Venstre mener imidlertid at vi har nok kunnskap, og vi har tilstrekkelige virkemidler til å igangsette en slik avvikling av norsk pelsdyroppdrett allerede nå. En slik avvikling kan effektiviseres gjennom forbud gjeldende fra 2017, gjennom å innføre avviklings- og omstillingsstøtte allerede fra 2017 samt ved å innføre en etablerings- og utvidelsesstopp allerede fra 2016. Det totale tilskuddet til pelsdyrnæringen er på ca. 22,5 mill. kr for budsjettåret 2016. Vi mener at dette tilskuddet heller bør brukes som omstillingsstøtte, og at det i forbindelse med en avviklingsperiode på tre år, etterfulgt av en omstillingsperiode på to år, bør settes av offentlige midler til engangsutbetalinger ved avvikling samt rivningskostnader.

Det er på høy tid at Norge følger etter land som Sverige, Nederland, Østerrike, Bosnia-Hercegovina, Dan-

mark, England og Wales, Nord-Irland, Skottland og Slovenia, som alle har enten strammet inn eller lagt ned sin pelsdyrnæring. Det vi trenger nå, er ikke flere utredninger, men vi trenger tydelige vedtak som innfrir gamle løfter.

Jeg vil benytte anledningen til å framsette Venstres forslag om å innføre et forbud mot pelsdyroppdrett gjeldende fra 2017.

Presidenten: Representanten Guri Melby har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Karin Andersen (SV) [14:10:51]: Da kan jeg si med en gang at SV kommer til å støtte Venstres forslag. Det er et godt forslag, og jeg slutter meg til hvert eneste ord som representanten Melby sa i sitt innlegg.

Pelsdyrnæringen må avvikles. Vi vet nok til det nå. Vi har prøvd lenge nok, og det er helt prinsipielle grunner, som representanten Melby var inne på, til at denne beslutningen må gjennomføres. Det er fordi dette er en produksjon som strengt tatt ikke er helt nødvendig, og det bør strengt tatt være helt nødvendig hvis man skal holde dyr i fangenskap. Og hvis man skal holde dyr i fangenskap, må det også være mulig å domestisere dyrene på en slik måte at de ikke opplever å få sin helt naturlige levemåte hindret, og på en slik måte at håndtering som må til i forbindelse med ulike former for stell og veterinærtilsyn, men også i avlivingsfasen, kan foregå uten at man må bruke redskaper og vold for å gjennomføre det man skal.

Ingenting av dette har man lyktes med i avlsarbeidet når det gjelder pelsdyr.

Jeg vil også peke på at Veterinærforeningen, Veterinærinstituttet og Rådet for dyreetikk har gått inn for å avvikle pelsdyroppdrett av hensyn til dyrevelferden. Mattilsynet har også konkludert med, på linje med det SV gjør, at dagens driftsformer for hold av pelsdyr er dyrevelferdsmessig utfordrende, og at det er veldig vanskelig å se for seg hvordan man med praktiske ordninger skal kunne gjøre pelsdyrnæringen dyrevennlig på en slik måte at man skal kunne godta det, og at det samtidig skal være en slags form for økonomi i denne produksjonen.

Vi støtter Venstres forslag om at man nå må ta denne beslutningen – den er overmoden. Men det må selvfølgelig settes inn tiltak for å gjøre det mulig med en overgang for dem som driver med dette, og at man får rimelig kompensasjon i en avviklingsperiode. Det er også viktig, mener SV, at regjeringen nå ser på hvilke støtteordninger som gis til denne næringen. Jeg vet at regjeringen har avviklet noe av det – det er positivt – men det er litt absurd at man støtter opp under en produksjon som har slike alvorlige dyreetiske utfordringer, og som heller ikke er strengt tatt nødvendig, for det produseres jo ikke akkurat mat. Det produseres en luksusartikkel som er helt unødvendig å produsere i dagens samfunn.

Vi vil altså støtte Venstres forslag. Subsidiært kan vi støtte Arbeiderpartiets forslag, fordi det er et stykke på veg. Jeg forutsetter at det, dessverre, ikke blir flertall for Venstres forslag i dag, hvilket det burde bli. Da vil vi subsidiært kunne støtte Arbeiderpartiets forslag, som er ett steg nærmere en løsning enn å vente enda et år for å få den

saken til Stortinget, som regjeringen burde være i stand til å legge fram ut fra den kunnskapen som vi har i dag.

Det hadde vært interessant å høre, når statsråden skal ta ordet, hva slags prinsipielt syn hun har på denne produksjonen, om hun har en prinsipiell tilnærming til at det er noen dyreetiske grenser som man ikke kan utfordre, og som man ikke må gå over, særlig når det er en produksjon som ikke er nødvendig for å skaffe verden mat, og at man må ha særlig strenge tiltak når man har forsøkt og forsøkt og forsøkt – og som representanten Hjemdal sa, også har vedtatt og vedtatt og vedtatt – uten at det ser ut til å ha gjort situasjonen vesentlig bedre. Det kommer vel av at det i realiteten ikke er mulig å tilpasse denne produksjonen til de dyrevelferdsmessige krav som Stortinget har satt.

Une Aina Bastholm (MDG) [14:16:07]: Norge skal være best i verden på dyrevelferd. Derfor har vi en dyrevelferdslov, som stadfester at dyrs artstypiske og individuelle behov skal sikres. Men så lenge vi har pelsdyrnæring i Norge, brytes dyrevelferdsloven hver dag. Det er derfor Miljøpartiet De Grønne har fremmet dette forslaget om å avvikle pelsdyrnæringen, med en omstillingsstøtte, som ville hindre at det ble satt nye valper på foreldredyrene til våren.

Det er en stor misforståelse at man kan holde mink og rev i bur uten at det bryter med deres elementære behov. Det er ikke grenser for hvor mange krav saksordføreren kunne ramse opp her i sted, som man ønsker å stille eller har stilt til næringen for å prøve å overkomme de naturlige behovene dyrene har for frihet. Denne misforståelsen gjør, når alle faginstanser i tillegg til flertallet i befolkningen mener at pelsdyroppdrett må avvikles, at noen tror vi mener det på grunn av noen bilder på tv eller i avisene. Men det holder ikke å stille godt med dyrene og følge forskriftene når selve driftsformen går på akkord med dyrenes mest grunnleggende behov.

I tillegg til dyrevernorganisasjonene mener Rådet for dyreetikk, Veterinærinstituttet, Veterinærforeningen, Universitetet i Bergen, fagnettverket Minding Animals og Foreningen Våre Rovdyr at pelsdyroppdrett må avvikles. Til og med Mattilsynet har gått så langt de kan som direktorat i denne saken, og mener at dyrenes artstypiske behov, som loven forutsetter, ikke blir tilfredsstillt med dagens driftsformer, altså i bur.

Det er derfor oppsiktsvekkende, mener jeg, når hele komiteen minner om at pelsdyrnæringen nå inspiseres av Mattilsynet mer enn noe annet dyrehold, uten samtidig å innse grunnen til det. Rev og mink er komplekse rovdyr med komplekse behov. De jakter over store territorier. I oppdrett får de mat i form av grøt, som fyller magen og gir fin pels, men det kan på ingen måte tilfredsstillte behovene en rev eller mink har for matsøk og jakt.

Grunnen til at vi ønsker avvikling og ikke bare innskjerping av forskriftene, er at det ikke er realistisk med andre driftsformer enn burhold for pelsdyr. Det sier næringen selv, og næringen har tidligere avvist annen type hold.

Det er en ærlig sak, mener jeg, å mene at dyrs behov ikke skal respekteres, og at lovverket for å ivareta det var en slags inkurie i næringskomiteen i 2009, men at dyreven-

ner i Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og til og med Kristelig Folkeparti ikke ser at rev og mink aldri kan holdes forsvarlig i bur, ja det må jeg ærlig innrømme at det forstår jeg ikke.

Det er heller ingen viktig distriktsnæring. Hvis det er en viktig distriktsnæring, er det som identitetsmarkør, fordi folk som ellers står opp for landbruket og den viktige jobben de gjør, de viktige matinteressene, også står og forsvarer hold av rovdyr i bur helt på tvers av faglige anbefalinger. Næringen er blitt mer og mer sentralisert, særlig minkfarmene, som i Rogaland har begynt å bli så store at eierne ikke lenger er for bønder å regne overhodet. De er forretningsdrivende. 60 pst. av pelsdyroppdrettet er nå ikke tilknyttet matproduksjon.

Pelsdyroppdrettet, mener De Grønne, er ikke bare en skam for landbruket – det er i strid med loven. Vi mangler ikke virkemidler. Vi mangler ikke kunnskap. Vi mangler ikke høringssvar. Det vi mangler, er politikere som tør å ta et etisk standpunkt som er annerledes enn det vi tok for 30 år siden, som tør å si at av samme grunn som vi har innført beitekrav for kyr, eller forbud mot fiksering av purker i svineproduksjonen, av samme grunn som vi har et dyretilsyn i Norge og langt strengere krav til territoriet, at det er 1 km² for rev i dyrepark, må vi også slutte med å holde rev og mink i bur.

Jeg tror statsråd Listhaug er en politiker som kan ta et slikt standpunkt. Jeg er uenig med statsråden i mye, men gjennomføringsevne – som hun var inne på før i dag – det har hun. Jeg setter derfor min lit til Listhaug og regjeringspartiene.

Vi i De Grønne tror ikke man trenger kompensasjonsordninger hvis vi tilbyr en omstillingsstøtte, men om det er det som skal til, er vi med på å støtte det. Og vi vil støtte forslagene fra både Venstre og Arbeiderpartiet.

Statsråd Sylvi Listhaug [14:21:19]: Stortingsrepresentant Hansson har fremmet et forslag om umiddelbart å igangsette avvikling av norsk pelsdyroppdrett og om å utrede et import- og omsetningsforbud av produkter fra fangst eller dyrehold som ikke kan påvises godkjent etter norske forskrifter.

Pelsdyrutvalget leverte sin innstilling 15. desember 2014, og Stortinget har bedt regjeringen om å vurdere forbud mot norsk pelsdyroppdrett i arbeidet med oppfølging av Pelsdyrutvalget. Regjeringen har i budsjettproposisjonen sagt at vi tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med en egen sak om oppfølging av NOU om norsk pelsdyrhold høsten 2016.

Regjeringen har ikke – slik som forslagsstilleren – allerede tatt stilling til spørsmålet om en eventuell avvikling, og skal i saken til Stortinget derfor nettopp vurdere dette ut fra et korrekt og tilstrekkelig grunnlag. Dette må baseres bl.a. på en gjennomgang av Pelsdyrutvalgets rapport og høringsuttalelsene til denne. Videre krever det en nærmere gjennomgang av oppdretternes rettsstilling ved en eventuell avvikling, en beregning av de økonomiske konsekvensene for oppdretterne med tanke på en eventuell kompensasjon til oppdretterne og en vurdering av samfunnsøkonomiske konsekvenser. Saken må også bely-

se dyrevelferden i pelsdyrnæringen, som er motstandernes sentrale argument for avviklingen av næringen. La meg slå fast at de uakseptable eksemplene som vi har sett på brudd på lover og regler, må tas tak i, og det er gjort. Men det gir oss heller ikke retten til å skjære alle over en kam av den grunn.

Forslagsstilleren nevner at både Veterinærinstituttet og Den norske veterinærforening mener at pelsdyrholdet i Norge bør avvikles, men det er i høringen av Pelsdyrutvalgets rapport også kommet faglige innspill fra veterinærer som støtter næringen. Det er viktig at den avgjørelsen Stortinget fatter, er basert på et best mulig grunnlag, og jeg mener at dette sikres ved å følge den prosessen som regjeringen har lagt opp til. Jeg er derfor glad for at komiteens flertall mener det er naturlig å ta stilling til spørsmålet om framtiden for næringen når regjeringen legger fram sin sak for Stortinget.

Jeg vil ellers kort kommentere en mindretallsmerknad om at Norge bør følge etter flere land som «enten har strammet inn eller lagt ned sin pelsdyrnæring». Det vises her til bl.a. Danmark og Sverige som eksempler. For Danmarks vedkommende siktes det nok til at revehold utfases endelig fra 2024, men det kan likevel være misvisende å trekke fram Danmark i en slik sammenheng ettersom dette er verdens største produsent av minkskinn. I 2013 eksporterte Danmark minkskinn for 13,4 mrd. DKK og sysselsatte ca. 6 000 mennesker. I Sverige er reveproduksjon blitt avviklet etter at det ble innført strengere krav til hvordan rever kunne holdes, men når det gjelder mink, er produksjonen større enn i Norge.

Det er ellers riktig som det blir påpekt, at tilskudd til frakt av pelsdyrfôr avvikles fra og med 2016. Dette tilskuddet var i år på ca. 17,8 mill. kr. De vesentlige tilskuddene som gjenstår, er da avløsertilskudd og tilskudd til avlstilltak, som de senere år har vært på henholdsvis ca. 14 mill. kr og ca. 1 mill. kr.

Når det gjelder representanten Hanssons forslag om import- og omsetningsforbud av produkter fra fangst eller dyrehold som ikke kan påvises godkjent etter norske forskrifter, er dette ganske vidt formulert. Regjeringen vil i den grad det anses hensiktsmessig, komme tilbake til dette også i saken om pelsdyr til Stortinget.

Jeg kan til slutt legge til at når det gjelder representanten Pollestad, har jeg stor forståelse for at næringen er utålmodig. Men jeg mener likevel at det er vår plikt å gjøre en grundig jobb før vi legger fram denne saken for Stortinget, for det er en del ting her som må utredes grundig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [14:25:29]: Statsråden var i avslutninga av innlegget sitt inne på behovet for en grundig utredning og at det også var skapt usikkerhet i næringa, som var en del av svaret på det jeg egentlig hadde tenkt å spørre om. Det er slik at for næringa, men også for dem av oss som er opptatt av at dyrevelferden ikke blir tilstrekkelig ivare tatt med det systemet vi i dag har, og med de tillatelsene som faktisk gis, vil det være nærliggende å tenke seg at man nå så raskt som mulig kom til Stortinget – og jeg

gir statsråden en mulighet til kanskje å kunne imøtekomme én av replikkene i dag: Vil det ikke være mulig for regjeringa å avklare dette spørsmålet og komme til Stortinget i løpet av vårsesjonen, slik at vi får den forutsigbarheten som næringa trenger, men også andre hensyn tilsier i saka?

Statsråd Sylvi Listhaug [14:26:18]: Dette er en komplisert sak, for det er ikke hver dag – og glad er jeg for det – vi skal vurdere og gå inn i spørsmålet om å avvikle en næring i Norge. Det er heldigvis svært sjelden at vi får slike oppdrag, men derfor er det jo viktig at vi gjør en skikkelig jobb når det gjelder det økonomiske aspektet. Det handler om hvilken rett de som driver i denne næringen i dag, har til kompensasjon. Det handler i så fall om, dersom Stortinget bestemmer seg for å avvikle næringen, hvor stor denne kompensasjonen skal være. Det er veldig viktige spørsmål som må gjøres rede for. Og det er klart at da skal man gjøre grundige regnestykker, og det tar litt tid.

I tillegg må regjeringspartiene ta stilling til spørsmålet om denne næringens framtid, og derfor vil vi nå ha en grundig prosess og komme tilbake høsten 2016, og da vil Stortinget få anledning til å diskutere saken grundig.

Karin Andersen (SV) [14:27:34]: Det er veldig mye hvis og om og men i statsrådets innlegg og svar.

Spørsmålet er om statsråden er kjent med og erkjenner det faglige synspunktet fra både Veterinærinstituttet og andre faginstanser om at dette dyreholdet ikke er etisk forsvarlig, og at det ikke er mulig å forsvare det fordi det er umulig å domestisere ville rovdyr på den måten man holder dyr i bur på i dag. De kan på ingen måte sies å få leve ut sine helt naturlige levemønstre. Er statsråden kjent med det og erkjenner hun det, og i så fall vil hun ta konsekvensene av det og støtte en avvikling av pelsdyrhold?

Statsråd Sylvi Listhaug [14:28:34]: Jeg er godt kjent med at det er sterke følelser knyttet til denne saken. Jeg er kjent med at det også er ulike meninger. Og som jeg var inne på i mitt innlegg, er det også ulike meninger innenfor fagmiljøene. En har Veterinærinstituttet som er for å avvikle næringen, og en har enkelte veterinærer som jobber med denne næringen i det daglige, som har motsatt syn. De som har gitt sine innspill i denne saken, vil nettopp avspeile at det er forskjellige syn på denne saken. Jeg regner meg selv for å følge ganske godt med, så jeg har sånn sett oversikt over dette.

Men nå synes jeg det er riktig at regjeringen får muligheten til å gjøre den jobben som er nødvendig fram mot høsten, slik at vi kan legge fram en god stortingsmelding til Stortinget, som gir muligheten for en bred og god debatt om denne saken neste år.

Geir Pollestad (Sp) [14:29:45]: Jeg forstår at regjeringen ikke har bestemt seg i denne saken. Det har jeg respekt for.

I de årene som denne statsråden har vært landbruksminister, har jeg kritisert statsråden for mye, men jeg har aldri kritisert henne for ikke å ha meninger om mye.

Så da er mitt spørsmål: Hva mener statsråden selv

om framtiden for den næringen som hun er statsråd for?

Statsråd Sylvi Listhaug [14:30:22]: Nå er representanten Pollestad en så dreven politiker at han vet at når jeg skal uttrykke mine meninger, er det gjennom å forankre det i regjeringen. Det kommer jeg til å gjøre. Det skal vi bruke tiden nå fram mot høsten til faktisk å gjøre.

Så vil jeg bare påpeke en annen ting, der jeg er helt enig med representanten Pollestad, og det er at han var i sitt innlegg inne på at dagen etter at 130 personer var drept i Paris, fant det sted en markering her i Oslo mot pelsdyr. For det første kan man sette spørsmålsteget ved timingen for det – i hvert fall hadde ikke jeg vært i modus til å gå i gatene og kjempe mot denne næringen dagen etter at 130 personer er blitt drept i Paris. Det andre er at jeg også, i likhet med han, vil si at det budskapet som blir framført med «kill the farmers», synes jeg er langt utenfor det som er akseptabelt. Så jeg håper at vi slipper å se en sånn type budskap fra pelsdyrmodstanderne igjen. Jeg synes vi bør ha en saklig debatt om dette.

Sveinung Rotevatn (V) [14:31:40]: Frå dei som avviser Dokument nr. 8-forslaget og forslaga som ligg inne i det frå komiteen, er det vist til at vi skal ha meir kontrollar, vi skal ha eit strengare regelverk og då skal alt bli bra.

Ja vel – lat oss lytte til dei som utfører kontrollane, til dei som forvaltar regelverket, og lat oss lytte til Mattilsynet, som gjennom ei høyringsfråsegn til Pelsdyrutvalget, til NOU-en, kjem med skarp kritikk av forholda for dyr:

«Mattilsynet vurderer dagens driftsformer for hold av pelsdyr som dyrevelferdsmessig utfordrende.»

«Basert på vår kunnskap om domestisering og dyrs atferdsbehov er det god grunn til å anta at disse dyrenes artstypiske behov ikke blir tilfredsstilt i dagens driftsformer.»

Deretter viser Mattilsynet til mindretalets konklusjon om at det ikkje vil vere forsvarleg å drive vidare, og skriv:

«Mattilsynet slutter seg til denne vurderingen og mener at denne tvilen må komme dyrene til gode.»

Er statsråden einig med sin eigen fagetat i at tvilen bør kome dyra til gode?

Statsråd Sylvi Listhaug [14:32:42]: Som sagt skal denne regjeringen legge fram en stortingsmelding til høsten, der vi vil tilkjenne hvilket syn regjeringen har på dette spørsmålet.

Nå er det viktig at vi får gjøre en grundig og god jobb med å beregne og gi de vurderingene som Stortinget har bedt oss om. Det kommer vi til å gjøre. Selvfølgelig vil høyringsuttalelsen fra Mattilsynet være noe av det vi ser på når vi skal bestemme oss. Men her er det ulike synspunkt. Det er også sterke følelser på begge sider, så det er en sak som er vanskelig, og som selvfølgelig vil komme til å skape stor debatt når den kommer – enten man faller ned på det ene eller det andre synspunktet.

Sveinung Rotevatn (V) [14:33:27]: Om eg får lov til å følgje opp: Statsråden viser heile tida til at det er ulike

synspunkt – det er jo alltid ulike synspunkt i alle saker, trur eg – men eg er litt nysgjerrig på kva slag fagetatar, faginstansar, statsråden støttar seg på når ho viser til dei som meiner at her er det forsvarleg å drive vidare. For, så vidt eg veit, om ein høyrer på Mattilsynet, Veterinærinstituttet, dei fleste andre som er autoritetar på området, så meiner dei at dette får vi ikkje til, reint dyreetisk, og dei konkluderer med nei. Kven er det då statsråden stadig vekk viser til? Det er klart at veterinærar som jobbar i Pelsdyrslaget mv., av openberre grunner meiner at dette er det berre å fortsetje med, men eg er litt interessert i kven statsråden lener seg på når ho viser til alle dei som meiner at her er det berre å halde på vidare.

Statsråd Sylvi Listhaug [14:34:17]: Det er klart at næringen selv ønsker å drive vidare. Det er klart at man blant veterinærer som er i kontakt med denne næringen, og som ser hvordan det drives i det daglige, har støttespillere.

Det er ulike synspunkt på denne saken, og det er sterke følelser på begge sider. Derfor er det en sak som er vanskelig, og som kommer til å skape stor debatt når regjeringen bestemmer seg for hvilken side vi skal falle ned på. Så neste høst blir det en stor diskusjon, og da skal vi også få fram alle våre argument for det grunnlaget som vi bygger vår konklusjon på. Nå har vi ennå ikke tatt stilling til det, slik at det regner jeg med at representanten Rotevatn ser fram til med spenning. Så skal vi ha en skikkelig god diskusjon når den tid kommer.

Une Aina Bastholm (MDG) [14:35:19]: Når det gjelder de veterinærene som statsråden viser til, og som muligens støtter denne driftsformen, som er ute på farmene og sjekker der i forbindelse med næringens egne tilsyn, er jo de betalt av NPA, altså Pelsdyrslaget.

Landbruksministeren har innført dyrepoliti, men i denne saken er det jo verken etterforskningen eller tilsynet, eller for den saks skyld pelsdyrbøndene, det er noe galt med – det er dyrene. Det er feil dyr. Vi holder rev og mink i bur, og det gjør vi fordi vi oppfordret til det på 1980-tallet for at matprodusenter skulle ha en biinntekt. Det stiller staten i et dilemma, og derfor burde vi sannsynligvis gi dem enten en kompensasjon eller en form for omstillingsstøtte.

Men spørsmålet mitt er litt i samme leia som den til forrige representant: Hvilke faglige argumenter, hvilken kunnskap, hvilken erfaring er regjeringen nå opptatt av?

Statsråd Sylvi Listhaug [14:36:21]: Som jeg sa i mitt forrige svar, er det ulike meninger om denne saken, og det er klart at de veterinærene som er ute på gårdene, har sitt synspunkt på det. Pelsdyrslaget har sitt synspunkt på det, Mattilsynet og Veterinærinstituttet har sitt synspunkt på det – det er mange som har et synspunkt på denne saken. Vi kommer selvfølgelig til å gå gjennom alle sammen og se på dem før vi bestemmer oss endelig for hvilken side vi skal falle ned på.

Det som er helt sikkert, er at uansett om man velger den ene eller den andre siden, kommer det til å skape stor debatt. Som sagt så er det å vurdere en avvikling av en næ-

ring i Norge ikke hver dag vi gjør, og heldigvis for det. Det er vel få partier som ønsker avvikling av næringen. Miljøpartiet De Grønne er vel ett av få som ønsker å utvikle mange næringer, også den næringen som er den viktigste for landet, nemlig oljenæringen, så sånn sett har vi et ulikt utgangspunkt, men vi får ta diskusjonen om pelsdyrnæringen neste høst, for da kommer den som egen sak til Stortinget.

Presidenten: Replikskordskiftet er slutt.

Sveinung Rotevatn (V) [14:37:42]: Takk til Miljøpartiet Dei Grøne som har levert representantforslaget som er utgangspunktet for dagens debatt. Det er ikkje ein debatt som er ny for Stortinget, og det er på ingen måte ein debatt som kjem til å forsvinne før regjeringa landar på konklusjonen som er anbefalt av dei som kan noko om dette feltet, og som er uavhengige.

Alle bileta vi ser frå pelsdyrfarmer som ikkje er drivne godt, og statistikken vi les frå dei som driv systematiske undersøkingar, handlar ikkje om dårlege haldningar hos den enkelte bonden. Eg er ikkje i tvil om at veldig mange, for ikkje å seie nesten alle, som driv innanfor næringa, ønskjer å drive godt. Det handlar heller ikkje om at regelverket er for svakt. Det handlar om at ville dyr ikkje høyrer heime i små bur. Det er der saka står. Det er ei rekkje tunge, etiske innvendingar mot det vi driv med i dag, frå det som kan krype og gå av faginstansar.

Det er ikkje med det sagt at alt står strålende til når det gjeld anna dyrehold i dette landet. Det er mykje ein kan vere kritisk til, då dyrevelferda ikkje er god nok innanfor matproduksjon mv.

Likevel meiner eg det er ein viktig praktisk og etisk forskjell mellom matproduksjon og nødvendig husdyrhold og det som, for å vere ærleg, er eit heilt unødvendig husdyrhold. Pelsdyrnæringa har ingenting å gjere med alle argumenta vi vanlegvis bruker når vi snakkar om norsk landbruk. Det handlar ikkje om sjølvforsyning. Det handlar ikkje om kulturlandskap. Det handlar i veldig avgrensa grad om sysselsetjing. Og nei, Senterpartiet: Det handlar faktisk heller ikkje om distrikt. Pelsdyrnæringa er ikkje ei utprega distriktsnæring. Berre 5 pst. av produksjonen føregår i dei minst sentrale strøka – 5 pst. Heile 52 pst. føregår i dei mest sentrale strøka i landet vårt.

Eg er i utgangspunktet einig med statsråden i at det er ikkje kvar dag vi debatterer om vi skal leggje ned ei næring, og godt er det. Ja, eg kan slutte meg til det. Men eg har eit liberalt utgangspunkt, ikkje eit konservativt utgangspunkt. Det betyr at eg ikkje meiner at fordi noko er sånn, er det automatisk ein grunn til at det skal vere sånn. Ein må sjå kritisk på alt vi gjer. Viss nokon hadde kome i dag og føreslått at «Kjære landbruksminister, vi vil gjerne sperre inne ville dyr i små bur for å lage pels av dei», ville vi aldri ha tillate at det vart etablert. Då bør ein òg stille seg det spørsmålet i dag.

Eg håper at Venstres forslag kan samle eit fleirtal her i salen. I alle tilfelle kjem vi til å stemme subsidiært for forslaget til Arbeidarpartiet. Så håper eg at landbruksministeren vil vere seg sitt ansvar bevisst og sjå at dette er ein

konklusjon vi kjem til å gå mot uansett, og då kan ho late næringa få vite det.

Une Aina Bastholm (MDG) [14:41:04]: Vanligvis i politikken er man jo opptatt av å følge faglige råd, så akkurat uenigheten om hva de faglige rådene er, er ganske viktig. Og da synes jeg det er viktig å være ærlig på hvilke veterinærer, betalt av hvem, som mener at denne næringen driver forsvarlig. Jeg har fulgt saken over ganske mange år, og det er en del argumenter som har vært myter, som har vært brukt og tatt opp. Disse er ikke oppe i debatten her i dag, og det er jeg veldig glad for. For det er noe som dyrevelferd som tema generelt bærer preg av, at det avvises veldig fort som føleri når man prøver å komme med faglige argumenter. For denne saken handler altså ikke om de få, den handler ikke om de bildene vi ser på tv, og ikke bare har sett i høst for øvrig, som det er blitt nevnt, men det vi i mange, mange år har fått se. Det handler om de grunnleggende driftsformene denne næringen har, og det at de ikke klarer å komme med noe alternativ som gjør at de kan holde dyrene på en forsvarlig måte.

En av grunnene til at jeg valgte å ta ordet nå, var den stigmatiseringen jeg ser det er en tendens til av meningsmotstanderne i denne saken. Jeg synes ikke det er debatten verdig at både statsråden og representanten fra Senterpartiet begynner å ta opp det faktum at en veldig lenge planlagt årlig demonstrasjon for å øke oppmerksomheten rundt pelsdyroppdrett og dyrevelferdsproblemene der, dessverre havnet dagen etter terroren i Paris. Selvfølgelig hadde ikke det noen sammenheng. Å begynne å ta opp det som en måte å stigmatisere motstanderne på – at de dermed er mindre opptatt av menneskeverd – synes jeg ikke er debatten verdig.

Dette er folk som er opptatt av dyrevelferd. Jeg kjenner bønder som er opptatt av å få avvirket pelsdyroppdrettet, og jeg kjenner byfolk. Mange av disse møtes i gatene hvert år for å fortelle Stortinget at nok er nok nå, og at det er på tide å avvikle en næring vi vet ikke hører hjemme i Norge med den dyrevelferdsloven vi har i dag. Dette er flertallet i befolkningen hvis man begynner å se på statistikken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [14:43:36]

Innstilling fra næringskomiteen om nasjonal jordvernstrategi (Innst. 56 S (2015–2016), jf. Prop. 127 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Pål Farstad (V) [14:44:28] (ordfører for saken): Saken som vi behandler her i dag – næringskomiteens innstilling om nasjonal jordvernstrategi – viser en sterk vilje til å styrke jordvernet i Norge. Jeg vil takke komiteens medlemmer for en konstruktiv og god prosess i arbeidet som er gjennomført. Det er en samlet komité som står bak denne innstillingen.

Næringskomiteen har samlet seg om at det årlige målet for omdisponering av dyrket mark skal settes til maksimum 4 000 dekar innen år 2020. Til sammenligning er dagens mål, som regjeringen foreslo å videreføre, 6 000 dekar. Et godt samarbeid med lokale myndigheter er en særdeles viktig forutsetning for nå dette målet. Denne forutsetningen avspeiles i foreliggende innstilling fra komiteen.

Stortinget gjorde den 8. april 2014 følgende anmodningsvedtak, jf. Innst. 149 S for 2013–2014:

«Stortinget ber regjeringen i egnet form fremme forslag for Stortinget om jordvernstrategi.»

I denne innstillingen fra april i fjor pekes det på flere mulige tiltak som bør vurderes for å styrke jordvernet, som bl.a. nasjonale retningslinjer, jordflytting, jorderstatningsfond, jordsmonnkartlegging, nye omdisponerings- og matjordmål og egen vernehjemmel i jordloven. Det ble særlig pekt på positive virkemidler. Det er denne bestillingen som nå legges fram, etter behandling i komiteen.

Komiteen understreker at dyrket og dyrkbar jord er en viktig nasjonal ressurs, og det er en begrenset ressurs. Prosessen for dannelse av god matjord tar lang tid, og nedbygging av matjord er i all hovedsak en irreversibel prosess. Derfor mener komiteen at jordvern har stor betydning for Norge. Skal vi øke norsk matproduksjon og nå målene som er satt gjennom behandling av Meld. St. 9 for 2011–2012 om økning av matproduksjon på 1 pst. per år, må vi hegne om matjorda.

Komiteen mener at den regionale og nasjonale arealplanleggingen må styrkes. Alle forvaltningsnivå har ansvar for å bevare dyrket jord. Lokalpolitikere som lokal planmyndighet må fortsatt bidra til at omdisponering av dyrket mark blir redusert. Planmyndighet vil ofte akseptere omdisponering av dyrket eller dyrkbar jord for å gjennomføre omsøkte tiltak ved næringsetableringer og boligutbygginger. Vi ønsker større bevisstgjøring hos lokalpolitikere om jordvern, og tiltak for å øke kompetansen.

Jordvern er et viktig hensyn som skal ivaretas i regional og kommunal planlegging. Arealet som er omdisponert etter plan- og bygningsloven, har holdt seg stabilt de siste ti årene, mens arealet omdisponert etter jordloven, har blitt redusert. Ca. halvparten av dagens omdisponering av dyrket jord er gjort for å få tilgjengelig areal til bolig, fritidsbolig og næringsvirksomhet. Av de omdisponerte arealene ble 26 pst. omdisponert til trafikkområder, 34 pst. til bolig-/fritidsbebyggelse, 15 pst. til næringsbebyggelse og næringsvirksomhet og 25 pst. til øvrige formål. Komiteen mener at dette viser at det må bli tydeligere oppmerksomhet på å redusere omdisponering av dyrket jord etter plan- og bygningsloven. Komiteen understreker også behovet for en mer restriktiv holdning fra planmyndighet når det gjelder bygging av bo-

liger, fritidsboliger og næringsbygg på dyrket og dyrkbar jord.

Komiteen er tilfreds med at regjeringen vil gjennomgå hvordan jordvern og andre hensyn ivaretas i konseptvalg-utredningsprosessene, særlig innenfor samferdselsområdet. Vi mener jordvern må gis høyere prioritet i disse utredningene. Dette er viktige strategiske dokument hvor man ofte kan velge mellom traseer som bygger ned matjord, eller traseer som skjærer matjord. Regjeringen må løfte fram jordvern som en viktig faktor i disse prosessene.

Jeg viser til den enstemmige innstillingen fra komiteen og komiteens tilråding til vedtak.

Knut Storberget (A) [14:49:32]: Dette er en gledens dag i Stortinget. Vi mener at dette faktisk er en av de viktigste sakene vi behandler i høst. Jeg håper resten også mener det samme. Det å ha nok og tilstrekkelige arealer til å dyrke framtidens mat for framtidens nordmenn og andre, er en stor utfordring for oss. Norge har i realiteten veldig lite matjord å ta av. Svært lite av vårt land er dekket av matjord, og vi må benytte oss av nesten hver eneste flekk for å kunne produsere tilstrekkelig mat for både nåværende populasjon og framtidige generasjoner.

Derfor må jeg gi uttrykk for at jeg syns det er et skikkelig stykke politisk arbeid som saksordfører Pål Farstad har gjort. Jeg må også gi honnør til og uttrykke glede overfor alle partier i Stortinget, som ser ut til å slutte seg til denne strategien. Det er bra. Representantene Foss og Ørsal Johansen fra regjeringspartiene syns jeg også har gjort en dugende jobb i dette arbeidet. Det fortjener all mulig honnør. I så måte mener jeg at vi faktisk står overfor et politisk linjeskifte ved at Stortinget så tydelig samlet har klart å si – til tross for at vi har en regjering som har anbefalt noe annet – at vi må ha et høyere ambisjonsnivå når det gjelder det å ta vare på matjordene våre. Derfor gleder det meg at vi sammen, som saksordføreren også var inne på, markerer veldig tydelig at ambisjonene skal være høye, og vi skal videre oppover.

Vi markerer også etter min mening veldig tydelig at politikk nytter. Regjeringa Bondevik, var det vel, satte i sin tid det forrige målet, som var på en halvering av omdisponeringa av matjord. Til tross for at vi ikke klarte det innenfor den tidsrammen som ble satt, så er vi altså der i dag. Det må vi glede oss over.

Men vi har dårlig tid, og vi har lite jord. Derfor er det viktig at Stortinget ikke gjør som statsråden anbefalte oss – å stanse opp ved den målsettinga som vi har i dag på 6 000 dekar i omdisponering, men at vi strekker oss til 4 000 dekar. Og som saksordføreren helt riktig sa, og som det kan være grunn til å presisere i debatten: maks 4 000 dekar. Det vil kreve mye av mange, og jobben er ikke gjort med det politiske arbeidet som nå er ferdig. Det vil kreve, som saksordføreren også var inne på, massiv innsats både fra statlige, regionale og ikke minst lokale myndigheter.

Derfor gleder det meg veldig at vi i de tiltakspunktene som er foreslått – og det er det jo også etter mitt skjønn helt nødvendig og viktig å gjøre siden regjeringa og statsråden ikke var særlig lystne på å gå inn i dette med et høyere ambisjonsnivå – presiserer i vedtaksform overfor regjeringa

hva vi ønsker skal iverksettes. Det er ikke minst viktig at man gjør det med tidsfrister, slik det også er skissert i noen av punktene.

Ett av punktene jeg har lyst til å trekke fram nå, er først og fremst den innsatsen som må gjøres overfor de lokale beslutningstakerne som daglig står i denne typen avveininger – om man skal bygge veier, boligfelt og andre gode formål som man ønsker å drive lokalt, og hvor man står og kolliderer mot hensynet til disponering av matjord. Det å iverksette positive virkemidler, også overfor disse lokale politikerne, vil være særlig viktig. En ting er at man skal ha god kompetanse og sette i verk tiltak som bidrar til at lokale politikere skjønner betydninga av dette, og vektlegger det i større grad enn i dag – det tror jeg hjelper lokale politikere, men også regionale politikere og ikke minst sentrale politikere. Men ved siden av en sånn skoloring og tiltakspakke som er skissert i forslagene, er det nødvendig å gå aktivt inn og se på om det fins noen positive virkemidler vi kan bistå med fra storsamfunnets side når man står overfor vanskelige valg lokalt. Det må være noe mer enn en jordverpris, og i så måte imøteser jeg regjeringas arbeid på dette området, og jeg håper de har full gjennomføringskraft på det – fullt trøkk – slik at vi nettopp får se at det fins muligheter for å ta andre valg enn det man tradisjonelt ville gjort, f.eks. ved positive virkemidler, økonomisk belønning, ja hva det måtte være, som gjør det lettere å ta de rette valgene.

Dette vil være en viktig plattform for arbeidet som skal gjøres for å ta vare på framtidens matjord.

Ingunn Foss (H) [14:54:54]: Skiftende regjeringer har hatt som mål å begrense omdisponeringen av dyrka jord. Et mål om å halvere den årlige omdisponeringen av viktige jordressurser innen 2010 ble formulert i St.meld. 21 for 2004–2005.

Omfanget av omdisponeringen av dyrka jord har de siste årene vist en fallende tendens. I 2013 var omdisponeringen den laveste siden registreringen startet i 1976. I perioden 1994–2014 lå den årlige omdisponeringen på i gjennomsnitt ca. 11 500 dekar jord. Bondevik II-regjeringens lanserte i 2004 det såkalte halveringsmålet for omdisponering av dyrka jord. Det ser ut til at fastsettelsen av dette målet, nasjonale signaler og en offentlig debatt om jordvern har gitt resultater.

En samlet komité foreslår et omdisponeringsmål på 4 000 dekar per år, noe som vil bli krevende for kommunene. De største press- og vekstområdene ligger der vi har den beste jorda. Kombinasjonen av at mange byer og tettsteder er omgitt av dyrka mark og at en ønsker en mest mulig kompakt utbygging, fører til at det er vanskelig å finne nye utbyggingsområder uten å bygge ned dyrka mark. Bare i Osloregionen er befolkningen forventet å øke med 350 000 fram mot 2030. Dagens regjering har en ambisøs og offensiv samferdselspolitikk med store utbyggingsplaner for vei og jernbane. Dette krever også arealer.

Dagens regjering har vedtatt nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, hvor jordvernet er et viktig hensyn som kommunal og regional planlegging skal ivareta. Statlige planretningslinjer for samord-

net bolig-, areal- og transportplaner vil også bli fulgt opp.

Fylkesmennene har et særlig ansvar for å formidle nasjonal politikk til kommunene, men det er ulik praksis for hvordan dette følges opp. Dagens regjering vil bidra til en tydelig formidling av mål og tiltak for arealpolitikk og jordvern. Den vil også klargjøre hvordan landbruksmyndighetene kan medvirke i kommunale og regionale planprosesser for å sikre at jordvern hensynet blir ivaretatt.

Helhetlig planlegging på tvers av kommunegrenser, som ser større områder i sammenheng, er viktig for å få til en mer samordnet og helhetlig areal- og transportplanlegging i samsvar med nasjonale behov og statlige planretningslinjer. Større byer og tettsteder strekker seg langt utover den enkelte kommune. Ved eventuelle kommunesammenslåinger vil dette arbeidet kunne gjøres enklere og bedre.

En samlet komité er enig om at det i et langsiktig perspektiv er viktig å ta vare på dyrka jord som en nasjonal og ikke-fornybar ressurs. Det er viktig med god veiledning fra fylkesmennene, godt samarbeid med fylkeskommunene, gode og involverende planprosesser og kompetanseoppbygging hos lokalpolitikere. For dagens regjering er det viktig at kommunene fortsatt har og tar ansvar for jordvernet, og at det fortsatt skal være et lokalpolitisk ansvar å disponere arealene etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [14:58:29]: Jeg vil aller, aller først få takke saksordføreren i saken for en meget godt utført jobb. Han har bl.a. klart kunststykket å samle en hel komité om å bli enig om noe som man i utgangspunktet kanskje ikke var helt enig om. Det klarte han på grunn av god samarbeidsevne og en måte å framstå på som skaper tillit i komiteen. Jeg vil også takke resten av komiteen for et veldig godt og produktivt samarbeid i løpet av denne prosessen.

Som saksordføreren var inne på, og som også representanten Foss var inne på, er dette en viktig sak. Den er viktig fordi matjord er det vi har å leve av, det er der vi dyrker maten vår. Derfor er det også viktig å ta vare på den. Det er godt at vi har kommet så langt at vi har klart å halvere omdisponeringen av matjord fra perioden 1994–2004, og at vi nå har kommet ned på et nivå som faktisk begynner å bli godt.

Jeg skjønner godt at regjeringen var skeptisk til å gå noe særlig lavere enn de 6 000 dekar vi nå er nede på. Som representanten Foss var inne på, står vi overfor store utfordringer når det gjelder befolkningsvekst i Norge. Vi trenger derfor å utvikle både infrastruktur, boligområder og næringsliv, og det er slik at den beste matjorda vi har, faktisk ligger rundt eksisterende byer og større tettsteder. Derfor blir dette en stor utfordring. Jeg skal ikke si at vi ikke klarer det, men jeg tror det blir utrolig vanskelig. Det som gjør det ekstra vanskelig, er det ansvaret som hviler på hver av oss som politikere her i Stortinget og hvert enkelt parti i Stortinget. Med det mener jeg at det er vår jobb å gå imot våre partier i våre kommuner og påvirke dem til å fatte de riktige avgjørelsene, for det er faktisk kommunepolitikere rundt omkring i

det ganske land som har ansvaret for planprosesser. Vi kan vel si det sånn at hvis vi nå ikke skulle klare dette målet, så er det ikke regjeringens skyld, det er den enkelte politiker og partipolitiker på Stortinget som til slutt har skylda. Men vi får håpe at vi klarer å gjøre en god jobb i så måte. Jeg er faktisk optimist når det gjelder det, for det er gode intensjoner rundt det med å ta vare på matjorda.

Det ligger mange gode intensjoner i den jordvernstrategien som regjeringen la fram, og det bevises også gjennom at en del av de punktene er gjentatt av komiteen spesifikt. Så jeg tror at vi skal være rimelig optimistiske, og jeg tror vi skal klare å nå et slikt mål. Så får vi sette vår lit til at vi som stortingspolitikere gjør vår jobb, at regjeringen gjør sin jobb, og at kommunepolitikere gjør sin jobb.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [15:02:08]: Tusen takk til saksordfører Pål Farstad for et godt stykke arbeid.

Ja, dette er en viktig og historisk dag fordi det vedtaket vi skal fatte, er viktig, men også dette saksfeltet som vi nå jobber med, er viktig. Det har denne komiteen egentlig jobbet med allerede i to år, fra et representantforslag fra Venstre ble fremmet ved juletid i 2013, og da det også ble reist en interpellasjon fra undertegnede. Det var enkelt-sakene rundt omkring i landet som gjorde at engasjementet kom inn i denne salen. Det var IKEA på Vestby og nedbygging av god dyrket mark, det var Trondheim og bruk av dyrket mark der, og det var andre saker som kom opp.

Den jordvernstrategien fra regjeringen som vi fikk til Stortinget i vår, med et omdisponeringsmål på 6 000 dekar, har jeg omtalt som et bakstrevsk mål, for når vi ligger på en omdisponering i 2014 på ca. 5 050, opplever jeg at det er lite visjonært å sette seg en lavere ambisjon. Ja, vi skal ha befolkningsvekst, som noen har vært inne på. Ja, vi skal bygge boliger. Ja, vi skal utvikle næringslivet. Og ja, vi skal bygge infrastruktur. Men det er den beste jorda som er under størst press, og derfor er det viktig at vi setter oss nettopp ambisiøse mål med gode virkemidler for å følge opp denne målsettingen. Da må vi bygge smartere, da må vi ha fortetning.

Så har vi sagt at vi skal ha fortetning rundt knutepunkter, bl.a., men dette er ikke svart-hvitt. Det er ikke sånn at vi skal bygge ned den beste matjorda hvis den ligger rundt jernbanen, iallfall ikke på en enkel måte. Så skal vi bygge høyere, og det komiteen også sier, er at vi skal ha restriktiv boligbygging, fritidsbygging og næringsutvikling på dyrket mark.

Jeg er veldig glad for at det er en samlet komité som så tydelig sier at jordverninteressene skal tidligere inn i prosessen hva gjelder konseptvalgutredninger, for at man tidlig nok i prosessen kan legge bort de prosjektene som vil ta for mye dyrket mark. Det er et tydelig signal fra komiteen. Det blir spennende å se hvilke tiltak regjeringen kommer tilbake med i 2016, som Stortinget ber om i dag, på dette området.

Vi ber om i 2016 å få noe på dette med nydyrking, at vi skal øke nydyrkingen, og forslag til dette. Jeg har lyst til å utfordre statsråden på at det står nydyrking, men jeg tror også at grøfting kan tas inn i dette, for jeg tror at grøfteproblematikken også er viktig å se på, ikke bare nydyrkingen.

Det er ute i befolkningen et stort engasjement for jordvernsaken. Sju av ti sier at de ikke vil bygge ned. Det var i 2008. Ser vi på 2011, har vi gjennom AgriAnalyse fått beskjed fra 86 pst. av befolkningen om at det er svært viktig eller ganske viktig å verne matjorda vår. Det må vi ta med oss, og det må også lokalpolitikere våre ta med seg.

Jeg er glad for at komiteen enstemmig sier at det fortsatt er kommunene som har og skal ta ansvar for jordvern og eventuell om-disponering i de forskjellige kommunene. Jeg deler ikke representanten Ingunn Foss' synspunkt, som jeg også vet at statsråden har omtalt tidligere i denne sal, at ved kommunesammenslåing er det lettere å ta vare på matjorda. Så har jeg sagt det fra denne talerstol – der er det en forskjell. Jeg tror ikke det er den letteste måten å ta vare på matjorda på, jeg tror at det er andre ting enn kommunesammenslåing som gjør at vi tar vare på matjord.

Denne saken og de målene vi nå har satt oss, vil kreve mye av mange, og den jobben skal starte nå. Den er det mange av oss som må stå i – og skal stå i – og jeg tror at det signalet vi sender fra Stortinget i dag, er at det er en samlet komité som er innstilt på at det er en jobb som skal gjøres, at den vil kreve mye av mange, og at den står vi skulder ved skulder sammen om gjennom en stortingsbehandling. Så må håpet være at det er samlede kommunestyre og samlede fylkesting som nå vil stå opp for jordvernsaken. Det bør også være utfordringen vår til fylkespolitikere og kommunepolitikere.

Ole M. Thomassen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Geir Pollestad (Sp) [15:07:16] (komiteens leder): I denne saken mener jeg at komiteen har gjort et dugende stykke godt arbeid som vil få betydning for årene framover.

Matjord er en knapp ressurs, den skal vi ta vare på. Det handler om beredskap, det handler om vår mulighet til å øke matproduksjonen og sikre mat til kommende generasjoner.

Det har gjennom de siste årene vært en økende bevissthet rundt temaet matjord. Det er ikke lenger bare en bondesak. Det er overhodet ikke en bondesak, det er en sak som etter hvert engasjerer stadig flere. Under forrige regjering var det en positiv utvikling, og en nådde det målet som var satt. Nå er vi opptatt av at innsatsen skal fortsette.

Regjeringens linje var å legge fram et passivt mål. Senterpartiet gikk inn i forhandlingene med at vi ønsket å ha et mål om redusert nedbygging til 3 000 dekar innen 2020, med en gradvis nedtrapping. Når en samlet komité kunne gå inn for 4 000 dekar innen 2020 med en gradvis nedtrapping, er vi svært godt fornøyd med det. Men det skal ikke være tvil om at vi jobber ut fra en nullvisjon når det gjelder jordvern. Dette trenger ikke og vil ikke være så veldig komplisert, for kun med plan- og bygningsloven og en fornuftig bruk av den vil det være mulig å nå dette målet. Men det er klart at da er det slutt på tiden da en bygger møbelutsalg på dyrket mark for å bli populær i en valgkamp. Det må vi kutte ut. Transportetatene må også tidligere i planleggingsfasene ta større hensyn til matjord.

Vi har også mange andre interesser som møter hverand-

re, og jeg er ikke i tvil om at for kommende generasjoner er matjord langt viktigere enn potteskår. Jeg er også veldig glad for at komiteen i sin innstilling har satt de avbøtende tiltakene og nydyrking litt lenger ned på sin liste – at det viktigste vi kan gjøre, er å ta vare på matjorda. Og i de tilfellene der vi må, vil avbøtende tiltak ha en betydning.

Når det gjelder lokaldemokratiet, er det en utfordring. Jeg mener det er lokaldemokratiet som må lede dette arbeidet og gå i front. Men det er ikke en del av lokaldemokratiet å ødelegge ressursgrunnlaget for kommende generasjoner.

Jeg er også svært glad for at en har varslet positive tiltak for å redusere nedbygging av matjord og viser også til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett har lagt inn 50 mill. kr for oppfylling av jordvernstrategien.

La meg så arrestere representanten Ørsal Johansen litt. Han sa at den beste matjorda ligger rundt de store byene. Men sannheten er jo at de store byene har blitt lagt der som den beste matjorda er. Så her er det rett at det er byutviklingen som tar hensyn til den ressursen som i sin tid gjorde at det ble etablert der det ble.

Når det gjelder Miljøpartiet De Grønnes forslag, synes jeg det er greit, men vi kommer ikke til å stemme for, bl.a. fordi jeg er høyst usikker på om deres forslag nr. 2 vil være noe sterkere enn det som komiteen har lagt inn. Dessuten har vi hatt en god politisk prosess i komiteen. Alle har gitt litt, og da finner jeg det riktigst at Senterpartiet fullt og helt støtter opp om det som en der har blitt enig om. Og Senterpartiet skal være vaktbikkje for at jordvernstrategien blir oppfylt, og at dette målet kan nås gradvis fram mot 2020.

Karin Andersen (SV) [15:11:59]: Det er veldig gledelig at det nå er bred enighet om noen viktige prinsipper, men som i andre av disse sakene hvor det har blitt enighet om viktige prinsipper, er det praksis som kommer til å vise om det faktisk virker.

Matjorden vår er en knapp nasjonal ressurs, som flere har sagt. Derfor har SV, i motsetning til regjeringspartiene, vært skeptisk til å delegere mer myndighet til å om-disponere matjord til lokalt nivå. Representanten Ørsal Johansen var her oppe i stad og holdt et innlegg som viser grunnen til det. Han sier at sjøl om man har noen nasjonale målsettinger og partiene nasjonalt har noen prinsipper om å verne matjord, er det ikke akkurat sikkert at det blir hensyntatt lokalt.

Hvis man faktisk innser at dette er en knapp nasjonal ressurs, må man verne den på nasjonalt nivå på en slik måte at man ivaretar den. Ja, jeg er glad for enigheten i dag, men jeg er nok mer usikker. Jeg sitter i kommunal- og forvaltningskomiteen. Der har vi i hvert fall en statsråd som signaliserer veldig at man skal delegere mer og mer av denne typen beslutninger lokalt. Det betyr at risikoen for om-disponeringer blir større og større, for man vet at presset lokalt er veldig stort.

Det er ikke morsomt å sitte i et kommunestyre eller et bygningsråd, som jeg har gjort, og si nei til utbygging på dyrket mark. Da får man skylden for at ingenting skjer. Det er ikke morsomt når man er lokalpolitiker, særlig når kommunene ikke har penger til sjøl å sikre utvikling eller lage gode reguleringsplaner som kan ivareta dette. Et annet

problem er at kommunene i dag har altfor lite ressurser til å lage gode, helhetlige reguleringsplaner for å kunne ha utbygging på områder som ikke er dyrket mark.

Etter SVs syn skal jordvernet bare vike for jernbanen. Jernbanen må gå rett fram, sånn er det, og den ønsker SV å bygge ut. Den må også gå mellom byene som ble nevnt her, som har oppstått fordi det er god matjord der. Det var derfor de kom. Det gjør det spesielt krevende når man nå ser at det sammen med sentraliseringen er behov for å bygge ut nye arealer både til bolig og industri. Så har man også en målsetting om at det økte transportbehovet skal tas med kollektivtrafikk, gange eller sykkel. Det tilsier at man har en kjempeutfordring lokalt mange steder for å få alle disse tingene til å passe sammen.

På bilene er det ratt så det er mulig å svinge, men toget må gå rett fram. Det er utrolig viktig at vi av både klimahensyn og transportpraktiske hensyn får bygd ut jernbanen både for person- og godstrafikk. Den må fram, og da må jordvernet vike.

På det punktet mener vi at Miljøpartiet De Grønnes forslag nr. 2 er helt nødvendig. De har et punkt i forslag nr. 2 som handler om at hvis man omdisponerer matjord, må man erstatte den. Det er helt nødvendig å få inn som en forpliktelse i en slik strategi. Det er under 2 pst. av det dyrkbare arealet som ikke er dyrket i Norge, som ligger i et klima som egner seg for korn. Veldig mye av jernbanen som skal bygges ut, bygges ut på jorda som egner seg for korn, for det er også der disse byene ligger. Derfor er det helt nødvendig at man har en forpliktelse til å bruke det arealet som nå er kartlagt og kan brukes til korn, men som er veldig knapt. Det meste av arealet som er udyrket i dag, er kanskje egnet til gressproduksjon. Det må også utnyttes.

SV kommer til å stemme for Miljøpartiet De Grønnes forslag nr. 2 og kan ikke se at det er noe motstrid i det. Tvert imot er det et veldig godt forslag. Vi vurderer også forslag nr. 1, men det er litt vanskelig å fastsette en nullvisjon for omdisponering når man er et klimaparti som gjerne vil bygge ut jernbanen, og den må gå over dyrket mark, det er ikke til å komme fra. Derfor avventer jeg litt Miljøpartiet De Grønnes forklaring på hvordan dette punktet skal forstås.

For øvrig vil vi også stemme for forslagene til vedtak i innstillingen, men vi hadde nok ønsket oss at ordlyden hadde vært sånn at det hadde stått «maksimalt», for nå høres det ut som det er et mål å få bygd ned 4 000 dekar. Det kan det vel umulig være.

Une Aina Bastholm (MDG) [15:17:28]: Jeg håper jeg skal få forklart De Grønnes forslag i innlegget mitt. Men jeg vil begynne med å takke regjeringen for jordvernstrategien og gratulere næringskomiteen med å ha hevet ambisjonene for bevaring av matjord i Norge og for flere gode tiltak i innstillingen.

Slik De Grønne ser det, er det å tape 6 000 dekar matjord årlig knapt for en visjon å regne. Her er matjord som stort sett kunne vært spart ved å realisere prosjektene på andre måter, kanskje med en annen prislapp, bedre regulering eller mer langsiktig planlegging. Men vi ser de historiske årsakene til at ambisjonsnivået er slik som det er.

Også vi er glad for at arbeidet siden Bondevik II-regjeringen har fungert, og at vi nå taper matjord saktere enn før.

Nå øker Stortinget ambisjonene enda mer, og det er veldig bra. Men likevel betyr innstillingen fra næringskomiteen at Stortinget aksepterer at 4 000 nye mål matjord spises opp hvert år bit for bit selv om det som regel finnes alternativer.

Vi mener at en visjon er et mål en setter seg og velger tiltak for å nå. En visjon er noe som en strekker seg etter, noe som sier hvor vi vil, og noe som er viktig for oss. Dyrket jord er ikke ledige områder som venter på å bli utnyttet – de er i bruk, det er matfatet vårt. Miljøpartiet De Grønne har derfor foreslått til denne saken at i stedet for å begrense visjonen til 4 000 dekar, ber vi Stortinget og regjeringen om å fastsette en nullvisjon for omdisponering av dyrket mark til andre formål enn matproduksjon. Nullvisjonen skal ligge til grunn for jordvernstrategien, foreslår vi. Den skal være et tydelig budskap til alle, både kommunene, Kommunaldepartementet, som fastsetter de tekniske forskriftene, og Samferdselsdepartementet, om at Stortinget vil stanse tap av matjord.

Vi tror en nullvisjon også vil heve både statusen til matjorda i befolkningen og kunnskapen om hvor knapp denne ressursen er. Det vil gjøre det enklere for lokale folkevalgte å finne støtte til bevaring av matjorda si, også i byregionene, der presset på matjorda er størst.

Matsikkerhet er et statlig og til og med et internasjonalt, globalt ansvar. Derfor har vi en matminister, og vi har et landbruksdepartement. De Grønne foreslår derfor også at Stortinget ber regjeringen opprette nasjonale jordvern-områder for den aller mest fruktbare matjorda, der det kan dyrkes korn, poteter og grønnsaker. Dette er etter modell fra Sveits, som har langt dårligere plass enn oss, og som har funnet gode regimer for å vekte jordvern opp mot andre samfunnshensyn.

I jordvern-områdene – slik som vi foreslår det – er det absolutt vern av matjord. Eventuelle unntak fra vernet kan kun innvilges av Landbruksdirektoratet og etter strenge kriterier for hvor samfunnsnyttens er særlig stor, og det er dokumentert at det ikke finnes alternative måter å realisere prosjektet på. Vi foreslår også at en omdisponering av matjord i slike områder forplikter utbygger til å erstatte arealene.

Til slutt vil jeg si at jeg er litt bekymret for regjeringens holdninger til forvaltningen av knappe ressurser generelt og til matjord spesielt. Ikke bare har de et ideologisk mål om å begrense Fylkesmannens innsigelser i saker som jordvern. I utkastet til mål for ny nasjonal transportplan foreslår Samferdselsdepartementet å ta jordvern helt ut av måldokumentet. I tillegg var kommunalministeren ute i august og mente at «kommunene selv vet best i sine områder» da han skulle forsvare redusert vektlegging av jordvern. Det vitner om dårlig forståelse for hvorfor matjord bygges ned, nemlig at det skjer stykkevis og delt av ulike parter og vekslende flertall, og veldig ofte med veldig gode intensjoner og hensyn. Befolkningsøkningen i Norge skjer der den beste matjorda finnes. Boligbyggingen bør forenkles – det er vi enig i – og det bør gjøres ved å gjøre det enklere å fortette og bygge i høyden på eksisterende bygg og å

bygge i skrått terreng, ikke ved å gjøre det enklere å bygge ned maten eller annen jomfruelig grunn som grøntarealer.

Jeg tar opp begge forslagene fra De Grønne. Jeg skulle gjerne ha jobbet med dem sammen med komiteen, men ved en misforståelse kom vi bare inn med én representant denne gangen, og må derfor levere dem som løse forslag.

Presidenten: Representanten Une Aina Bastholm har fremmet de forslagene hun refererte til.

Statsråd Sylvi Listhaug [15:22:34]: Omdisponeringen av dyrket jord har de siste årene vist en fallende tendens, og var i 2013 den laveste siden registreringen startet i 1976. I 2013 var omdisponeringen av dyrket jord for første gang under 6 000 dekar, noe som gjentok seg i 2014. Omdisponeringen av dyrket jord var størst under arbeiderpartiregjeringen på slutten av 1980-tallet, arbeiderpartiregjeringen på 1990-tallet, samt under Bondevik II-regjeringen i begynnelsen av 2000-tallet. Bondevik II-regjeringen lanserte i 2004 det såkalte halveringsmålet for omdisponering av dyrket jord, og i årene 2004–2013, altså årene etter at halveringsmålet ble fastsatt, ble det i gjennomsnitt omdisponert 7 600 dekar årlig.

Vurderingen som regjeringen har gjort, er at det er mulig å videreføre målet om årlig omdisponering av dyrket jord på 6 000 dekar, men at dette vil være et ambisiøst mål. En årlig omdisponering på 4 000 dekar, som komiteen ønsker, er krevende ut fra prognoser om en fortsatt befolkningsvekst og sterk samferdselsutbygging. Ikke minst har denne regjeringen økt budsjettene for investeringer i vei og jernbane, noe som også vil øke presset på arealene.

Vi har hatt et samarbeid med KS i arbeidet med jordvernstrategien, og vi ønsker å fortsette dette samarbeidet. Det er ikke sånn at lokalpolitikere ønsker å bygge ned matjord og dyrket mark, men mange steder har man kommet til et punkt der det ikke er så mye annet å bygge på. Kommunene har veldig mange hensyn å ta i planleggingen, og markaloven, kulturminneloven og naturmangfoldloven har satt en stopper for at man kan bygge på areal som kunne vært et alternativ til dyrket mark. Dette er et tankekors.

Kampen om arealene er særlig stor rundt de større byene, eksempelvis i Oslo-området. Her er det så mange hensyn å ta for kommunene at det nesten er umulig å finne områder for utbygging som ikke er i konflikt med ett eller flere av disse vernehensynene. I tillegg kommer hensynet til bl.a. friluftsområder, andre miljøverdier og fareområder for flom og skred. Samtidig er det nettopp her at veksten er størst.

Noen kommuner har likevel vist at det er mulig. Drammen kommune er vel et av de beste eksemplene i Norge på hvordan en kan fortette med kvalitet. Der har de klart å bygge i høyden og transformere tidligere nærings- og industriområder, slik at folk flest opplever det som en forbedring av omgivelsene og ikke en forverring. Også en kommune som Ullensaker har lagt vekt på å fortette i sentrum av Jessheim istedenfor å la byen flyte utover på omkringliggende dyrket mark. Bjørvika i Oslo er nok et eksempel på å bygge med en svært høy tetthet, iallfall i norsk målestokk. Utbyggerne vil jo ofte bygge i høyden

siden det finnes et marked for den type bygg. Problemet kan være å få det til å passe inn i omgivelsene og uten for store konflikter med andre interesser.

I større kommuner vil det være mulig å bygge opp større og bedre fagmiljø. I noen kommuner vil det også være mulig å vurdere større arealer under ett, og det vil være flere områder tilgjengelig med sikte på utbygging. Særlig gjelder dette i pressområder. Bare ved å kjøre E6 fra Oslo til Eidsvoll passerer vi seks kommuner. Vi kjører da gjennom Romerike, et av de områdene med sterkest befolkningsvekst. Jeg tror det er krevende med samordnet planlegging i dette området med så mange arealmessig små kommuner. Erfaringene fra plansamarbeidet i Oslo og Akershus viser vel også at det er vanskelig for mange kommuner å bli enige om en regional plan, selv om de snart synes å være i mål med det. For øvrig har både Østfold og Rogaland klart å lage en regional arealplan, så helt umulig er det ikke.

Jeg vil også legge til at nydyrkingen de siste årene har vært ganske omfattende, og tillatt nydyrket areal gikk opp fra 14 500 dekar i 2013 til 18 500 dekar i 2014. Tillatt nydyrket areal i 2014 var dermed mer enn tre ganger så stort som arealet som ble registrert omdisponert i 2014.

Norge er nr. 87 av 164 land, altså midt på treet, på en liste over jordbruksareal per innbygger, ifølge FAOs statistikk. Norge har mer jordbruksareal per innbygger enn f.eks. viktige land for jordbruk som Kina, India, New Zealand, Tyskland og Storbritannia, og FAOs statistikk viser for øvrig at Norge ikke skiller seg stort fra flere land vi kan sammenligne oss med. Flere store jordbruksland har altså faktisk mindre areal per innbygger enn Norge.

Denne regjeringen ønsker å ta vare på god matjord, men også å legge til rette for samfunnsutvikling. Det er denne balansen vi må greie.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Odd Omland (A) [15:27:34]: Regjeringen skriver i sin politiske plattform:

«Fylkesmannens mulighet til å overprøve lokale folkevalgte forsamlinger må begrenses.»

En samlet komité viser til at enkeltsaker skal eller bør sendes til Fylkesmannen til uttalelse, og Fylkesmannen vil da kunne uttale seg om eller påklage dem. Vi ser altså at en samlet komité overkjører regjeringen når det gjelder både omdisponeringsmål og virkemidler, f.eks. innsigelsesretten.

Hva tenker statsråden om å bli detaljstyrt av Stortinget på denne måten, mot sitt syn? Og vil vi kunne få en grundig behandling/oppfølging av både de målsettingene en har satt, og de igangsettingstiltak og utredninger som Stortinget har påpekt?

Statsråd Sylvi Listhaug [15:28:30]: Jeg regner med at det ikke er noe mål for Stortinget at vi skal få flest mulig innsigelser. Målet må være at vi finner gode løsninger. Det som har skjedd etter at denne regjeringen tok over, er at antallet innsigelser som er sendt til Kommunaldepartementet, er kraftig redusert, ikke minst på grunn av at man

finner løsninger lokalt. Fylkesmannen kommer inn i disse planprosessene tidligere, og man avklarer spørsmål f.eks. knyttet til jordvern på et tidligere tidspunkt. Det er en mye mer effektiv måte å jobbe på. Det er også en mye bedre måte å jobbe på for alle dem som er involvert i denne typen saker, for det er ganske mange som er involvert.

Jeg mener at det viktigste vi kan gjøre, er å sørge for at disse sakene finner sin løsning lokalt, og at Fylkesmannen er tidlig inne i prosessen for å ta hensyn til de jordvernspørsmålene som er nødvendig.

Odd Omland (A) [15:29:25]: En hørte av innlegget til Morten Ørsal Johansen at han uttrykte stor skepsis til å nå den målsettingen som han selv har vært med på å sette, at ansvaret for dette ville tilligge både kommuner og Stortinget, og at regjeringen ikke ville være skyld i det dersom ikke målsettingene ble nådd.

Jeg mener at regjeringen også har ansvaret for å gjennomføre det som Stortinget har vedtatt iverksatt. Da er mitt spørsmål: Har statsråden tro på de målsettingene som Stortinget her har satt?

Statsråd Sylvi Listhaug [15:30:04]: Vi skal selvfølgelig jobbe for å nå de målsettingene som er satt. Det vi vet fra forrige runde, da man halverte tallet – ned til 6 000 – er at det tok ganske mange år, nærmere bestemt ni, hvis jeg har regnet riktig, før man nådde denne målsettingen.

Jeg mener at vi skal jobbe for å nå den, men at det blir krevende, er ikke til å stikke under stol. Det handler om at vi er et samfunn hvor vi blir flere, vi skal ha flere boliger, vi skal ha flere arbeidsplasser – mange av disse krever at en har en bygning å ha disse arbeidsplassene i – og vi skal bygge veier og jernbane og få et effektivt samfunn på den måten. Dette er også forhold som selvfølgelig kan ha påvirkning på jordvernet. Men vi skal jobbe så godt vi kan med å ta hensyn til jordvernet og bygge ned så lite som mulig, i tråd med det som Stortinget ønsker.

Karin Andersen (SV) [15:31:16]: Nå har et samlet storting, ser det ut til, satt opp et annet mål for jordvern enn det regjeringen har hatt. Statsråden sier nå i svaret at målet ikke kan være så mange innsigelser som mulig. Nei, det er jo ikke noe mål å ha så mange innsigelser som mulig. Men når målet er at man skal bygge ned mindre matjord, og at nedbyggingen av matjorda skal stanses, så må man foreta seg et eller annet for å få det til, for det kommer ikke til å gå av seg selv. Det er jo sånn at matjord bygges ned bit for bit, slik som representanten fra Miljøpartiet De Grønne helt riktig sa, og at hver sak for seg kan være grei nok eller liten nok, men det er summen som blir gal. Da er spørsmålet: Er statsråden enig i at målsettingen om å bygge ned mindre matjord er viktigere enn målsettingen om at det skal være færrest mulig innsigelser?

Statsråd Sylvi Listhaug [15:32:25]: Jeg mener det er et mål både å ha få innsigelser og bygge ned lite matjord, og jeg mener man jobber godt med disse sakene lokalt. Det er en forutsetning for at man skal greie begge de to tingene, som jeg var inne på tidligere.

Så er det sånn at denne regjeringen la fram en målsetting om 6 000 dekar, og det er fordi vi ser hvilke utfordringer vi har framover. Jeg kan også minne om at den regjeringen som representanten Andersens parti satt i, vurderte dette spørsmålet i forbindelse med landbruksmeldingen i 2011–2012, altså for noen få år siden, og da valgte også den regjeringen å foreslå å videreføre 6 000 dekar, og det er jo fordi man ser at det er krevende å nå det. Nå er det målet 4 000 dekar, og da innstiller vi oss selvfølgelig på det, men jeg vil ikke føre noen bak lyset og hevde at ikke det blir krevende.

Karin Andersen (SV) [15:33:20]: Det blir nok mer krevende hvis matjorda er bygd ned og forsvinner, enn det blir å stanse nedbyggingen. Det er jo det som blir en kjempkrevende situasjon for Norge, hvis vi bygger ned for mye av matjorda, særlig av den høyproduktive jorda. Jeg hører på statsråden at hun ikke er spesielt glad for dette, og når hun også sammenligner målsettingene om å ivareta en knapp nasjonal ressurs som nesten ikke er mulig å erstatte, med antall innsigelser, så blir jeg enda mer bekymret – at dette liksom skal være sammenlignbare størrelser.

Det er en realitet at mange av de målsettingene som regjeringen har satt på dette området, nemlig å overlate mer og mer av dette til det enkelte kommunestyre, vil gjøre at man ikke når disse målsettingene. Ser statsråden at når et enstemmig storting nå fastsetter disse målene, må man også justere strategien sin og tiltakene på flere andre områder som berører og regulerer dette feltet?

Statsråd Sylvi Listhaug [15:34:25]: Vi skal følge opp det som blir vedtatt her nå, men jeg må si at jeg synes innlegget til representanten Andersen oser av mistillit mot lokalpolitikere. Det synes jeg i utgangspunktet ikke det er noen grunn til, for de aller fleste lokalpolitikere gjør så godt de kan for sine lokalmiljø.

Så vet vi at i enkelte deler av landet står de oppe i store utfordringer fordi man i denne sal også har vedtatt en kulturminnelov, man har naturmangfoldlov, og man har mange andre begrensninger på andre typer areal, og til slutt står man oppe i ganske krevende saker. Men jeg vil tilbakevise at jeg ikke er glad for dette. Jeg synes det er bra at Stortinget har samlet seg om en målsetting som alle partier står bak. Samtidig er det viktig å være realistisk, og det er derfor jeg sier at dette kommer til å bli krevende – så har jeg sagt det – og vi skal selvfølgelig gjøre det vi kan for å få det til.

Une Aina Bastholm (MDG) [15:35:33]: Det er en kjempespennende utfordring vi går inn i – en utvikling vi forresten har vært i en stund allerede – med befolkningsøkning i byene og samtidig å skulle ta vare på matjorda. Den beste matjorda er jo der folk tradisjonelt har bosatt seg i utgangspunktet. Jeg er sikker på at hvis vi får med oss arkitektmiljøer, byplanleggere, og gjør en dugnad i kommunene på både kunnskap og engasjement, skal vi få til dette. Jeg er sikker på at matministeren har intensjonene på plass.

Så er jeg litt mer usikker på samferdselsministeren og kommunalministeren på grunn av de uttalelsene som har

vært. På grunn av det kunne jeg tenke meg å spørre matministeren hva hun tenker om De Grønnes forslag om å hente inspirasjon fra Sveits, som har trukket ut den beste matjorda i egne jordvernområder som får et nasjonalt vern. Da vil også det påvirke beslutningsprosessene i andre departementer.

Statsråd Sylvi Listhaug [15:36:32]: Jeg mener at det vil være en båndlegging som vi ikke aner konsekvensene av, fordi man i enkelte kommuner er i en situasjon der det er svært lite å bygge ut. Som jeg var inne på, har man markalov, kulturminnelov og naturmangfoldlov. I tillegg har man hensyn til friluftsområder, man har andre miljøverdier, man har fareområder for flom og skred, og til syvende og sist har man vernet så mange områder og har så mange bestemmelser som unntar området, at man har svært få muligheter til å bygge ut.

Det er også sånn at denne regjeringen har en veldig ambisiøs utbygging når det gjelder både vei og jernbane, og når det gjelder det siste, vil jeg jo tro at Miljøpartiet De Grønne er for at vi skal ha en utbygging av kollektivtrafikken. Da er det sånn at man noen ganger faktisk må bygge ned noe matjord. Selv om man ikke liker det, er det det som er konsekvensen. Alternativet er at man ikke får den typen utbygginger. Så av og til må man velge mellom pest og kolera for å få til en god samfunnsutvikling i Norge.

Geir Pollestad (Sp) [15:37:43]: Vil landbruksministeren innen utgangen av året sørge for at det går et rundskriv til landets fylkesmenn der de blir orientert om Stortingets nye jordvernmål?

Statsråd Sylvi Listhaug [15:37:59]: Nå skal vi selvfølgelig sette oss ned og gå gjennom alle vedtak og forslag som har kommet i denne saken, og så skal vi i etterkant av det bestemme oss for hvordan vi skal følge det opp. Det er ikke unaturlig at vi ser på det som ett av virkemidlene. Det som er helt sikkert, er at det samarbeidet som nå er startet med KS, blir viktig i det videre arbeidet. For eksempel er det her sagt at man ønsker en opplæring av lokalpolitikere, at man har mer kontakt med kommunene i så henseende. Så dette er absolutt noe som vi vil kikke på.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingrid Heggø (A) [15:38:52]: Det har vore mange glade og gode innlegg her i dag, men eg merker meg at skiljelinene og gleda – og ikkje minst trua på at dette får vi til – går mellom regjeringspartia og alle dei andre partia på Stortinget. Denne saka speglar på mange måtar den store skilnaden som er mellom nettopp regjeringspartia og stortingsfleirtalet i jordbrukspolitikken.

Eg vil gi all mogleg ros til saksordføraren for å ha fått i stand eit breitt og godt kompromiss som vert vedteke her seinare i dag.

Under 3 pst. av totalarealet i Noreg er dyrka jord. Då må vi ta vare på mest mogleg matjord om vi skal greia måla om

å auka matproduksjonen på norske fôrressursar over heile landet.

Det er spesielt når Stortinget går så detaljert til verks som ein gjer her. Jordvernmålet vert endra frå 6 000 til 4 000 dekar i maks omdisponering per år, og det er åtte konkrete punkt i tillegg. Men etter å ha høyrte Framstegspartiet sin representant sitt innlegg og landbruksministeren sitt innlegg, er eg overtydd om viktigeita av nettopp konkrete forslag. Eg er veldig glad for at Stortinget er så tydeleg mot regjeringa sitt passive mål og for eit ambisiøst årleg mål. For å nå desse måla understrekar eit samla storting behovet for eit godt samarbeid med lokale myndigheiter – som fleire har peika på her.

Næringskomiteen peika i merknads form på behovet for særleg positive verkemiddel då vi 8. april 2014 gjorde oppmødingsvedtak om at regjeringa skulle utarbeida ein jordvernstrategi og leggja han fram for Stortinget. Det er vanskeleg å få auge på at dette er oppfylt i den framlagde strategien. Difor kjem eit samla storting til å fremja kravet om positive verkemiddel på nytt – denne gongen i eit eige romartalsvedtak.

Eg vil òg peika på både meldeplikt, skoleringsprogram og utgreiing av fylkeskommunen si rolle som viktige og riktige forslag, i tillegg til forslaget om at det skal fremjast forslag i regelverket slik at jordlova gjeld for omdisponert dyrka mark inntil den dyrka marka faktisk er bygd ned.

Eg vil òg til slutt bera fram at regjeringa vert pålagd å koma tilbake til Stortinget med forslag om å auka nydyrkinga, og eg tar med meg forslaget frå Kristeleg Folkeparti om at det òg må gjelda grøfting.

Vi har dårleg tid og lite jord å mista. Det er en gledes dag i Stortinget i dag – iallfall om ein ikkje er landbruksminister og ikkje ønskjer ambisiøse mål og tiltak for jordvernet.

Odd Omland (A) [15:42:04]: Arbeiderpartiet har gjennom sitt program og sin landbrukspolitiske plattform vært veldig klare på at vi trenger et sterkt jordvern. Matjorda er en begrenset ressurs, og hvis vi skal øke matproduksjonen med om lag 1 pst., i takt med befolkningsutviklingen, som vi er opptatt av, må vi ta vare på mest mulig matjord. Derfor er jordvern av veldig stor betydning.

Under Stoltenberg-regjeringen ble det iverksatt en rekke tiltak for å styrke jordvernet, bl.a. gjennom at innsigelsepraksisen ble strammet inn og jordvern kom inn i NTP. Vi ser at tiltak virker, som representanten Storberget var inne på, og da er det med stor undring en leser regjeringens forslag til denne proposisjonen, med en målsetting om kun 6 000 dekar.

I dag ser vi av innstillingen at en samlet komité overkjører regjeringen fullstendig i denne saken. Det er veldig bra at det er et samlet storting som samler seg om et så ambisiøst mål – på 4 000 dekar – i en så viktig sak. Den enigheten som er oppnådd, samsvarer veldig godt med det som var Arbeiderpartiets utgangspunkt. Ikke bare er vi blitt enige om målet, men vi har pekt på en rekke tiltak der en enten ber regjeringen gjennomføre eller utbedre. Det gjelder positive virkemidler, som en har vært innom her, som skoleringsopplegg

i kommunene, fylkeskommunens og fylkesmannens rolle osv.

Som sagt er det et ambisiøst mål. Jeg forventer at selv om ikke regjeringen deler Stortingets syn, vil en ta saken på alvor, og en vil få utredet og pekt på de tingene som Stortinget her ber om. Så jeg ser fram til at de utredningene og de gjennomføringene vil komme tilbake til Stortinget på nyåret.

Gunnar Gundersen (H) [15:44:40]: Jeg synes vel kanskje det er på tide å minne særlig Arbeiderpartiet om at det faktisk, som saksordføreren sa, er lokalpolitikere som har ansvaret her, og man bør kanskje snakke til sine egne lokalpolitikere for å nå målet. Hvis jeg ser på mitt eget fylke, er det ikke akkurat arbeiderpartikommuner som preges av lite omdisponering.

Men jeg er stolt av at vi har en kommunalminister som faktisk forstår det. Arbeiderpartiet og opposisjonen for øvrig burde kanskje gå inn og se på hva som faktisk fungerer. Vi har fått ned omdisponeringen. Vi har også fått ned antall innsigelser og antall saker der innsigelsene gis medhold. Bedre kan det ikke illustreres at man er nødt til å ha med seg lokaldemokratiet på tenkningen her.

Når jeg hører Karin Andersen fra SV – og også Miljøpartiet De Grønne, som henger seg på – så oser det jo av mistillit til lokaldemokratiet. Det er ikke til å undervurdere at overstyringen av lokaldemokratiet kanskje var noe av det som skapte mest avmakt mens de rød-grønne satt i posisjon. Og særlig når jeg har hørt på Karin Andersen i dag, så forstår jeg veldig godt at det ble en sånn avmakt. Det er nesten så man skulle tro det var et mål i seg selv å få en konflikt med lokaldemokratiet – særlig når man ser på resultatene som denne regjeringen faktisk har fått til. Vi har, som jeg sa, fått ned omdisponeringen ganske kraftig.

Jeg synes det er helt fenomenalt av en representant fra Hedmark å stå her og si at man kun skal kunne få omdisponert til jernbane. Skal vi da bygge veier som står på pæler mellom høydedragene i Hedmark, og ikke treffe et eneste tettsted? Jeg må gjøre Karin Andersen oppmerksom på at det faktisk ikke er jernbane i store deler av fylket. Er det sånn at man vil legge ned det meste av Hedmark – og at man ikke vil skape utvikling rundt omkring i det ganske land? Jeg synes det nesten ikke er til å tro at man kan hevde sånne målsettinger.

Det var mye diskusjon i komiteen, og saksordføreren gjorde en kjempegod jobb i å skaffe enighet rundt et så ambisiøst mål som 4 000 dekar. Det er meget ambisiøst, og det avveier ganske godt forholdet mellom storsamfunnets utvikling og sentrale interesser rundt framtidig produksjonsgrunnlag for mat. Men vi kan ikke bli totalt urealistiske og stoppe utviklingen i store deler av landet – fordi om noen her på Stortinget har et svært urealistisk perspektiv på verden.

Statsråd Sylvi Listhaug [15:47:42]: Jeg må si at jeg reagerer på representanten Heggøs påstand om at jeg nærmest ikke ønsker å begrense nedbyggingen av jord – selvfølgelig ønsker vi det. Men jeg mener det er min plikt som

statsråd også å si at dette blir krevende. Det skulle bare mangle at jeg ikke sa det.

Jeg synes også det er interessant at 6 000 dekar er det samme som ble vedtatt da landbruksmeldingen fra den rød-grønne regjeringen ble behandlet for tre år siden. Det var godt nok den gangen. På det samme målet gir man nå regjeringen ramsalt kritikk, det må jeg si jeg synes er litt merkelig. Det blir vedtatt 4 000 dekar, det lever vi godt med, og det skal vi selvfølgelig følge opp.

Jeg vil bare bemerke at under denne regjeringen har antall innsigelser gått ned, og det samme har omdisponeringen av jord gjort. Det viser at det arbeidet som gjøres, faktisk er veldig bra.

Jeg vil også si at det representanten Andersen sier, oser av mistillit mot kommunene. Det som er interessant, er at det var SV i Miljøverndepartementet som la fram dagens lov som sier at kommunene er planmyndighet. Det er litt merkelig.

Når det gjelder nydyrking, er jeg veldig glad for at det er en veldig høy takt på den uten at vi har noen virkemidler. Vi skal selvfølgelig gå inn og vurdere og se nærmere på det. Når det gjelder grøfting, har vi et ganske stort tilskudd stående ubrukt på det området. Vi vil selvfølgelig se på både nydyrking og grøftetilskudd og komme tilbake med det senere.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [15:49:54]: Dette er et forlik – eller en enighet – blant samtlige partier i næringskomiteen. Alle partier har vært med og utformet dette, og vi er enige om det. Når det da står representanter på denne talerstolen og antyder at regjeringen ikke tar saken på alvor, og antyder at enkelte av partiene som har vært med på dette forliket, ikke egentlig ønsker dette målet, blir jeg en smule irritert. Vi som var med på dette, gjorde det fordi vi ønsket det, fordi vi har et engasjement rundt jordvern, og fordi vi vil at vi skal ha et strengt jordvern i Norge. Da å komme med antydninger om noe annet synes jeg er en smule frekt.

Så er det sånn at en del av de forslagene som ligger i saken, og som noen har omtalt som ganske detaljerte, er noe detaljerte, og en del av dem finner vi igjen i jordvernstrategien som regjeringen la fram. Da er det også greit at komiteen har gjentatt det, slik at vi får satt fokus på det, og at det er dette vi er enige om.

Så til slutt: Jeg uttalte at jeg var en smule om ikke pessimistisk, men at jeg så at det var en del utfordringer med å nå dette målet. Og det mener jeg – det er en utfordring å nå målet på 4 000 dekar. Det betyr ikke at jeg er pessimistisk, men kanskje litt realistisk. For de utfordringene vi har, er egentlig overfor våre lokalpolitikere, som jeg sa. Vi kan ikke som stortingsrepresentanter fraskrive oss ethvert ansvar for å nå dette målet. Vi er nødt til å prate med og påvirke lokalpolitikere i våre partier, slik at de også tar dette på alvor, men samtidig må vi være bevisst på at kommunene står overfor store utfordringer. Når det kommer en stor utbygger og sier at vi vil bygge ut i denne kommunen, eller i nabokommunen, er det et vanskelig valg for de lokalpolitikere som får den utfordringen.

Karin Andersen (SV) [15:52:24]: Skal vi nå slike ambisiøse mål, må også Stortinget og regjeringen ta ansvar for det. Å legge det som forutsetning for den politikken, det underliggende lov- og regelverk som gjelder, og å legge en nasjonal strategisk målsetting til grunn krever jo at de strategiske målene også blir ivaretatt i det handlingsrommet som er lokalt.

Jeg blir beskyldt for å ose av mistillit til lokalpolitikkerne. Nei, på ingen som helst måte; jeg bare registrerer hva lokalpolitikkerne har svart. Bondebladet hadde en undersøkelse rett før fylkestingsvalget nå som viser at det er lokalpolitikere særlig fra Fremskrittspartiet, men også fra Høyre, som har et ganske avslappet forhold til jordvern. Det er klart at hvis man svarer at de aller fleste andre hensyn er viktigere enn jordvern, så vil jo det ligge til grunn når man har muligheter til å ta de beslutningene lokalt, slik man har i dag. Jeg sa i mitt innlegg at jeg skjønner dem også godt, for mange av dem er utsatt for et ganske stort press i mange av disse sakene.

Og det er jo ikke slik at det ikke går veier på kryss og tvers i alle fylker, også i mitt eget hjemfylke – det gjør det. Spørsmålet er om vi skal la denne type utbygging ta mer av matjorda vår i framtida. Og hvis man gjør det, så må man altså erstatte det arealet som går tapt, med tilsvarende areal, slik som det er foreslått fra Miljøpartiet De Grønne, et forslag som SV vil støtte.

Så er jernbanen spesiell, fordi jernbane må i langt større grad enn vei og annen transport – uansett hvor man nå legger boliger og industriområder – i stor grad gå rett fram. Den har mye mindre mulighet til å justere seg ut fra slike behov.

Jeg er veldig stolt over at jeg er med i et parti som var en del av den regjeringen som la fram markaloven, naturmangfoldloven og mye av det lovverket som i dag ivaretar viktige nasjonale verdier. På samme måte trenger vi å ivareta den store nasjonale verdien som matjorda er, og det er vanskelig og komplisert. Det krever at man gjør vanskelige avveininger, men det krever også at man er seg bevisst at hvis man ikke stopper nedbyggingen av en knapp nasjonal ressurs som man ikke kan erstatte, går det gærent. Det er derfor vi ønsker et sterkere nasjonalt vern av matjorda og mener at det er nødvendig – ikke fordi lokalpolitikkerne ikke er gode og innsiktsfulle, men rett og slett fordi de står i dilemmaer som er vanskelige, og fordi den bit-for-bit-strategien som vi ender opp med, ikke fører oss til målet.

Une Aina Bastholm (MDG) [15:55:43]: Nå har vi en debatt som om Norge er alene i verden om å ha press på matjorda. Det er vi ikke, så Miljøpartiet De Grønnes forslag er at vi lærer noe av land som Sveits, som har veldig mye press på matjorda. Er det noe Sveits er kjent for, er det lokalt selvstyre. De har veldig mange kommuner, til og med kommuner med ned i 20–30 innbyggere. De har funnet ordninger som fungerer, hvor man vokter matjorda si opp mot andre samfunnshensyn.

Så det er ikke mistillit til kommunepolitikkerne som gjør at vi foreslår at den beste matjorda løftes opp på nasjonalt nivå. Det handler nettopp om det som representanten Ørsal Johansen var inne på, at man stilles overfor ganske store di-

lemmaer i lokalpolitikken dersom man skal ivareta nasjonale matvern hensyn samtidig som man er nødt til å bygge barnehager, få bygd ut boliger eller legge til rette for næringsliv som man er opptatt av i lokalpolitikken, og som er lokalpolitikernes veldig viktige oppgaver.

Det er ikke mistillit til kommunene som gjør at sykehusene ikke ligger under kommunale oppgaver, det er fordi dette er nasjonale interesser som det er hensiktsmessig å se på nasjonalt plan. Og det er nettopp det som er problemet i denne saken, at matjorda bygges ned stykkevis og delt fordi man ikke har et ordentlig nasjonalt vern som ivaretar helheten.

Så et lite sluttinnlegg om realisme, for jeg synes at ofte når man ønsker høyere visjoner, blir man møtt med at det er urealistisk, men det handler jo også om å se på hva som er det politiske mulighetsrommet. Jo høyere visjoner man setter seg, desto mer er man villig til å se på tiltak for å imøtekomme de visjonene og de målene man har satt seg. Om Stortinget hadde vedtatt en nullvisjon for matjord, er jeg sikker på at vi ville ha godtatt enda mindre nedbygging av matjord enn vi gjør nå med et mål på 4 000 dekar, som er mye bedre enn det vi hadde, men likevel ikke godt nok, slik Miljøpartiet De Grønne ser det. Det handler ikke om mistillit til regjeringen eller kommunene, men det handler om at dette er viktig matjord som vi alle er enige om at vi skal beholde. Da gir det mening å sette seg ambisiøse mål. Det er Miljøpartiet De Grønne god til.

Geir Pollestad (Sp) [15:58:18]: Jeg har noen få kommentarer til ting som har vært framme i debatten. Vi setter oss nå et nasjonalt mål, og selv om kommunene er planmyndighet, er jo matjord en nasjonal ressurs og det er også et nasjonalt ansvar å bidra til at den blir tatt vare på.

Så er dette en sak der det blir brukt mye statistikk. Jeg tror det er viktig å holde fast ved at dette er de lange linjers politikk – den politikken som blir ført i dag, kan det gå noe tid før vi ser virkningen av. Det understreker betydningen av å komme i gang med tiltak raskt.

Så to punkter som statsråden var innom: transport og bygging av vei og jernbane. Der anslår Nasjonal transportplan at en vil kreve 760 dekar i året i planperioden. Så sier statsråden at siden en har bygd ut så mye under denne regjeringen, må en forvente at det går mer. Det er da jeg vil minne om at etter tre fjerdedeler av planperioden har en bevilget tre fjerdedeler av de pengene som er til samferdsel. Så en er altså helt i rute, og derfor burde ikke samferdsel isolert sett begrunne behov for mer matjord enn det som allerede ligger i Nasjonal transportplan.

Det ble også vist til andel matjord per innbygger. Da tenker jeg det er viktig å være klar over at det ikke bare er antall dekar matjord som bestemmer hvor mye mat vi er i stand til å produsere. Klimaet spiller også inn her. Vi i nord har behov for mer areal per innbygger for å produsere tilsvarende mengde mat som det en produserer i land lenger sør i Europa.

Men jeg synes dette er en dag da vi skal glede oss over at en samlet komité står bak dette. Vi får legge litt bak oss det som var regjeringens forslag – det viktigste er at komiteen står samlet.

Jeg setter veldig pris på representanten Ørsal Johansens engasjement for forliket. Jeg tror at det også kan ha en viss overføringsverdi til neste år, når en er ferdig med forhandlingene om statsbudsjettet, at en er så ivrig etter å ta ansvar for det vi har blitt enige om.

Det som blir viktig videre, er at partiene på Stortinget og de organisasjonene som var på høring, følger med – følger med på at regjeringen faktisk tar inn over seg det målet som Stortinget vedtar i dag, at det blir omsatt til konkret politikk som gjør at nedbyggingen av matjord i Norge går ned.

Pål Færstad (V) [16:01:24]: Jeg synes dette har vært en god og grundig debatt, med tilløp til temperatur. Det bør det være i en så viktig sak.

Jeg har lyst til å kommentere et par ting. Flere har kommentert det, og en har stilt spørsmål ved og uttrykt skepsis til om det er mulig å nå målet om maks 4 000 dekar omdisponert innen 2020. Ja, det blir utfordrende, og vi vil ha behov for at lokal planmyndighet blir klar over det og tar inn over seg dette ambisiøse målet som Stortinget i dag setter. Nettopp derfor har komiteen satt klare krav og gitt bestillinger til oppfølging på flere punkter. Det var selve poenget med å vise hvor viktig det er å få avklart en del punkter, og en del spørsmål og en del utfordringer.

Dette er jeg sikker på at statsråden og regjeringen vil ta på største alvor. Jeg sa det ikke i det første innlegget mitt, men også jeg vil gi uttrykk for at dette er en gledens dag, at vi har samlet hele komiteen, og at det nå kanskje er et tilnærmet samlet storting som går ut med et felles vedtak.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt frem ett forslag. Det er forslag nr. 1, fra Stein Erik Lauvås på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med egen sak etter at tjenestemannslovutvalget har levert sin rapport slik at statsansattes arbeidsvilkår kan behandles på en helhetlig måte.»

Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 50 mot 46 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 16.14.40)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov om statens tjenestemenn m.m. og lov om Statens pensjonskasse mv. (utfasing av statens ventelønsordning og vartpengeordninga)

I

I lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. blir det gjort følgende endringer:

§ 13 overskriften skal lyde: *Fortrinnsrett til ny stilling.*
§ 13 nr. 6 blir oppheva. § 13 nr. 7 blir § 13 nr. 6.

II

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse blir det gjort følgende endringer:

§ 20 første ledd bokstav f blir oppheva. Noverande bokstav g og h blir bokstav f og g. § 23 fjerde ledd blir oppheva.

III

I lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak blir det gjort følgende endring:

§ 55 tredje ledd blir oppheva.

Noverande § 55 fjerde ledd blir tredje ledd og skal lyde:

Kongen kan i forskrift eller for det enkelte tilfelle gi nærmere bestemmelser om overføring av virksomhet til statsforetak etter *første og annet ledd.*

IV

Følgjande føresegner i annan lovgjeving blir oppheva:

Lov 15. juni 2001 nr. 87 om omdanning av Jernbaneverkets kommersielle televirksomhet til aksjeselskap § 4. Lov 21. juni 2002 nr. 43 om omdanning av statens jernbanetraffikkselskap (NSB BA) og statens postselskap (Posten Norge BA) til aksjeselskaper § 7. Lov 13. desember 2002 nr. 84 om omdanning av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til statlig aksjeselskap § 4. Lov 13. desember 2002 nr. 85 om omdanning av Luftfartsverket til aksjeselskap § 4. Lov 17. desember 2004 nr. 90 om omdanning av Kystverkets produksjonsvirksomhet til statsaksjeselskap § 4. Lov 7. januar 2005 nr. 5 om omdanning av Jernbaneverkets forretningsenhet BaneService til aksjeselskap § 4.

V

Ikrafttredings- og overgangsføresegner

1. Lova gjeld frå den tid Kongen bestemmer.
2. Den som har rett til ventelønn eller vartpenge når lova trer i kraft, held fram med å ha retten til ventelønn eller vartpenge etter dei reglane som gjeld ved endringa.

Den som har rett til ventelønn eller vartpenge når lova trer i kraft, held fram med å ha retten til medrekning av tenestetid etter lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 20 første ledd bokstav f, slik den er formulert ved endringa.

Nærmare reglar om ventelønn og vartpenge kan fastsetjast av Kongen i forskrift.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at 48 representanter hadde stemt for og 48 representanter hadde stemt imot innstillingen.

(Voteringsutskrift kl. 16.15.19)

Lene Langemyr (FrP) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Da tar vi voteringen en gang til. Når det er så skarp votering, gjør vi det ordentlig.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 49 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.16.01)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 49 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.16.34)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt frem ett forslag. Det er forslag nr. 1, fra Geir Sigbjørn Toskedal på vegne av Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre offentlig statsborgerskapsseremoni obligatorisk for alle over fylte 12 år, som oppfyller vilkårene og får innvilget norsk statsborgerskap.»

Fremskrittspartiet har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 73 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.17.18)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slike vedtak:

A

Lov

om endringer i statsborgerloven (krav om norskkunnskaper og bestått prøve i samfunnskunnskap)

I

I lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd bokstav f skal lyde:

f) fyller *kravene* om norskopplæring og kunnskaper i norsk muntlig og samfunnskunnskap fastsatt i § 8,

§ 8 skal lyde:

§ 8. Krav om gjennomført norskopplæring, kunnskaper i norsk muntlig og samfunnskunnskap

For søkere mellom 18 og 67 år er det et krav at de har gjennomført 300 timer godkjent norskopplæring eller kan dokumentere tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk. For søkere mellom 18 og 67 år som er omfattet av *rett eller* plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven, er det et krav at de har *gjennomført den opplæringen de har rett eller plikt til*. Søknadstidspunktet er avgjørende for om 18-årsgrensen etter første og annet punktum er oppfylt.

For søkere mellom 18 og 67 år er det i tillegg et krav at de behersker et minimum av norsk muntlig og har bestått prøve i samfunnskunnskap på norsk.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om kravet om gjennomført norskopplæring, herunder om unntak, og om kravet om tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk. *Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om kravene om å beherske et minimum av norsk muntlig og ha bestått prøve i samfunnskunnskap, herunder om unntak fra kravene.*

II

Loven trer i kraft 1. juli 2016. De nye kravene gjelder for søknader om norsk statsborgerskap som er fremmet etter ikrafttredelsen.

Presidenten: Det votes først over A § 8.

Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at 76 representanter stemte for og 17 representanter stemte imot komiteens innstilling.

(Voteringsutskrift kl. 16.17.46)

Tore Hagebakken (A) (fra salen): Min stemme ble ikke registrert.

Presidenten: Da er det 77 representanter som har stemt for, og 17 representanter som har stemt imot komiteens innstilling til A § 8.

Det votes så over A, øvrige deler av I og II.

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til A øvrige deler av I og II ble bifalt med 92 mot 4 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 16.18.58)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 91 mot 4 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 16.19.21)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B

Stortinget ber regjeringen sikre en utforming av prøven i samfunnskunnskap som korresponderer med A2-nivå i norsk.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 92 mot 4 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 16.19.51)

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i utlendingsloven
(som følge av endrede strafferammer i straffeloven
2005 m.m.)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd bokstav g skal lyde:

g) når utlendingen er straffet eller er ilagt særreaksjon som nevnt i § 66 første ledd bokstav b, for mindre enn

to år siden har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som nevnt i § 66 første ledd bokstav c, eller når andre omstendigheter gir grunn til å frykte at utlendingen her i riket eller i et annet Schengenland har begått eller vil begå en straffbar handling som kan føre til *fengselsstraff*. Tilsvarende gjelder når det er grunn til å frykte at utlendingen her i riket eller i et annet Schengenland har begått eller vil begå straffbare handlinger som nevnt i straffeloven § 323 (mindre tyveri), § 326 (mindre underslag), § 334 (mindre heleri), § 339 (mindre hvitvasking), § 362 (mindre dokumentfalsk) eller § 373 (mindre bedrageri),

§ 27 b annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder dersom en person i vertsfamilien er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til *fengselsstraff* og forholdet er begått mot den som på gjerningstidspunktet var au pair hos vedkommende. I slike tilfeller kan vedtaket gjelde for opptil ti år.

§ 66 første ledd bokstav b skal lyde:

b) når utlendingen for mindre enn fem år siden i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til *fengselsstraff*. Tilsvarende gjelder ved en ilagt særreaksjon som følge av et straffbart forhold som nevnt,

§ 66 første ledd bokstav c skal lyde:

c) når utlendingen her i riket er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til *fengselsstraff*, eller for brudd på straffeloven § 323 (mindre tyveri), § 326 (mindre underslag), § 334 (mindre heleri), § 339 (mindre hvitvasking), § 362 (mindre dokumentfalsk) eller § 373 (mindre bedrageri),

§ 66 annet ledd bokstav b skal lyde:

b) når utlendingen ikke er gitt en utreisefrist fordi det er fare for unndragelse, jf. § 90 femte ledd bokstav a og § 106 a, fordi en søknad er avslått som åpenbart grunnløs eller som følge av vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger, jf. § 90 femte ledd bokstav b, fordi utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot offentlig orden, jf. § 90 femte ledd bokstav c, eller fordi utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser, jf. § 129 femte ledd.

§ 67 første ledd bokstav b skal lyde:

b) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i mer enn ett år, eller for brudd på straffeloven § 182 første ledd (opp-tøyer), § 231 annet ledd (uaktsom narkotikaovertrødelse), § 237 tredje ledd (uaktsom smitteoverføring), § 262 første ledd (brudd på ekteskapsloven), § 263 (trusler), § 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år), § 374 første alternativ (grovt uaktsomt bedrageri) eller § 380 (grovt uaktsomt skattesvik),

§ 68 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i to år eller mer, eller for brudd på straffeloven § 182 første ledd (opp-tøyer), § 231 (narkotikaovertrødelse), § 237 tredje ledd (uaktsom smitteoverføring), § 262 første ledd (brudd på ekteskapsloven), § 263 (trusler), § 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år) eller § 374 første alternativ (grovt uaktsomt bedrageri), eller

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det voteres først over § 17 første ledd bokstav g siste punktum og § 66 første ledd bokstav c.

Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til § 17 første ledd bokstav g siste punktum og § 66 første ledd bokstav c ble bifalt med 86 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.20.37)

Presidenten: Det voteres over øvrige deler av I og II.

Votering:

Komiteens innstilling til øvrige deler av I og II ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at Veterinærinstituttets kompetanse og virksomhet innen grønn sektor og havbruk i henholdsvis Tromsø og Harstad videreføres.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at egenandelene ved obduserte dyr har et nivå som sikrer det antall obduksjoner som trengs for å ivareta og styrke kunnskapen om dyrehelse.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

III

Dokument 8:132 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Tove Karoline Knutsen, Martin Henriksen, Helga Pedersen og Tor Arne Bell Ljunggren om å sikre Veterinærinstituttets avdelinger innen grønn sektor og havbruk i Nord-Norge – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen halvere matkastingen i Norge innen år 2030.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Regjeringen bes utarbeide en tiltaksplan for å redusere matkastingen.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ble med 50 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.22.33)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:144 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Janne Sjelmo Nordås og Trygve Slagsvold Vedum om å halvere matkastingen i Norge – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 2, fra Guri Melby på vegne av Venstre

Det votes over forslag nr. 2, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det på egnet måte innføres et forbud mot pelsdyroppdrett gjeldende fra 2017. Ved innføring av et slikt forbud ber Stortinget om at regjeringen sørger for en avviklingsperiode for pelsdyroppdrettsnæringen på tre år, etterfulgt av en omstillingsperiode på to år.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 85 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.23.29)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme stortingsmeldingen om pelsdyrnæringen for Stortinget senest våren 2016. Stortinget ber om at regjeringen i den forbindelse utreder kompensasjonsordninger for næringen og fremmer forslag om dette for Stortinget.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 56 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.23.55)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:27 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om avvikling av pelsdyrnæringen – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Une Aina Bastholm på vegne av Miljøpartiet De Grønne.

Det votes over forslag nr. 1, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette en nullvisjon for omdisponering av dyrka mark til andre formål enn matproduksjon. Nullvisjonen skal ligge til grunn for jordvernsstrategien.»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 95 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.24.41.)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å klassifisere den mest fruktbare matjorda, der det kan dyrkes korn, poteter og grønnsaker, som nasjonale jordvernområder. I jordvernområdene er det et absolutt vern av matjord. Eventuelle unntak fra vernet kan kun innvilges fra sak til sak av Landbruksdirektoratet og etter følgende kriterier:

– Omdisponering av matjord er nødvendig for å realisere et prosjekt som er av samfunnsmessig stor betydning.

– Samfunnsnyttens ved prosjektet er dokumenterbar og etterprøvbare.

– Den mest effektive arealutnyttelsen ved prosjektet er undersøkt og vurderingene er etterprøvbare.

– Det er dokumentert at det ikke finnes alternative arealutnyttelser for at prosjektet kan realiseres.

– En eventuell omdisponering av matjord forplikter utbygger til å erstatte matjordarealene fysisk med matjord av tilsvarende kvalitet.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 90 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.25.00)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget fastsetter det årlige målet for omdisponering av dyrka mark til 4 000 dekar. Stortinget ber regjeringen sørge for at målet nås gradvis innen 2020.

II

Stortinget ber regjeringen

- a) legge fram i revidert nasjonalbudsjett for 2016 positive virkemidler for kommunene som vil gjøre det enklere å unngå utbygging av dyrka mark
- b) etablere i løpet av 2016 et skolerings- og tiltaksprogram for lokalpolitikere i norske kommuner, knyttet til ivaretagelse av dyrka og dyrkbar mark
- c) utrede om fylkeskommunen bør få større rolle i planarbeidet relatert til jordvern
- d) vurdere utvida meldeplikt for kommunene til Fylkesmannen ved omdisponering av dyrka mark, og komme tilbake til Stortinget med egnet forslag i løpet av 2016
- e) vurdere forsterking av vernebestemmelsene i jordloven
- f) utrede endringer i lovgivningen som vil begrense og sikre åpenhet om opsjonsavtaler om kjøp av dyrka og dyrkbar jord for utbygging
- g) fremme forslag i regelverket slik at jordloven gjelder

for omdisponert dyrka mark inntil den dyrka marka faktisk er bygd ned

- h) komme med forslag i løpet av 2016 for å øke nydyrkingen

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

S a k n r. 8 [16:25:15]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.26.
